ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15. 2. 1985. • ИЗЛА… ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVI • 40 ДИН • БРОЈ 1729

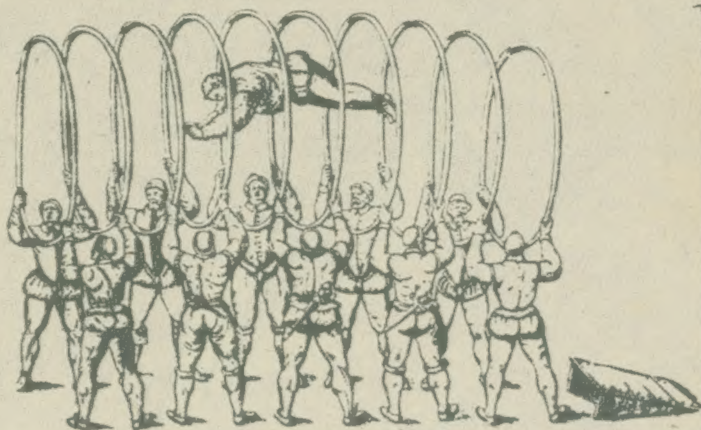
У ОВОМ БРОЈУ
СТРИП
ИНДИЈАНА ЏОНС

Веровали или не!

АРКАНГЕЛО ТУКАРО

ДВОРСКИ АКРОБАТА ФРАНЦУСКОГ КРАЉА ШАРЛА IX, СКОКОМ СА НЕЕЛАСТИЧНЕ ПЛАТФОРМЕ И БЕЗ ЗАЛЕТА, МОГАО ЈЕ ДА ПРОЛЕТИ КРОЗ 10 ОБРУЧА КОЈА СУ 10 ВИСОКИХ ДВОРАНА ДРЖАЛИ ИЗНАД ГЛАВА.

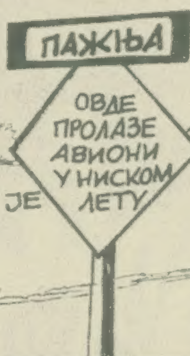
ВОРЕН И БАРБАРА ХЕЛМС

СКУПЉАЈУ СТАРЕ АЛАТКЕ И МАШИНЕ. ЊИХОВА ЗБИРКА ИМА 50 ТРАКТОРА, 40 ЗАПРЕЖНИХ КОЛА И 225 СТАРИХ КОЛСКИХ ТОЧКОВА.

ЏОНСОН ЛИ

ЈЕ ПОСЛЕДЊИ МАЈСТОР ДРЕВНЕ КИНЕСКЕ УМЕТНОСТИ СЛИКАЊА ПРСТОМ. ТА ВЕШТИНА СЕ УГАСИЛА ЈОШ ПРЕ 7 ВЕКОВА. ЏОНСОН ЛИ ЈЕ СВОЈ СРЕДЊИ ПРСТ ДЕСНЕ РУКЕ ОСИГУРАО КОД ЛОНДОНСКОГ ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА „ЛОЈД" НА СУМУ ОД 20 000 ДОЛАРА.

Овај ЗНАК ПОСТАВЉЕН ЈЕ НА ПУТУ БРОЈ 66 У БЛИЗИНИ СТИВЕНС ПОИНТА У ДРЖАВИ ВИСКОНСИН.

СЛОНОВИ СКИТНИЦЕ

ЧЕСТО ПАТЕ ОД УСАМЉЕНОСТИ ПА ЗАТО ПРОНАЛАЗЕ ДРУШТВО — „УСВАЈАЈУ" НЕКУ ПТИЦУ КОЈА СЕ НАСТАНИ НА ЊИХОВИМ ЛЕЂИМА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● аустријска железница организовала је неку врсту покретне библиотеке. Наиме, двапут седмично путници који прелазе раздаљину од 125 километара између Беча и Амштетена могу да позајме књиге. Онај ко књигу не прочита до краја путовања, може да је понесе и кући.

● ● ● у граду Ксан отворена је прва кинеска агенција за склапање бракова и познанстава. Њени клијенти могу да буду само особе у „другој младости", а просечна старост службеника ове агенције износи 70 година.

● ● ● доктор Дејвид Јанг, професор Калифорнијског универзитета, проучавао је колико су били плаћени спортисти старог века. Установио је тако да су многе спортске звезде Римског Царства могле годишње да зараде суму која би данас износила 50 милиона динара.

● ● ● има наде за пушаче који су дигли руке од покушаја да оставе цигарете. У Великој Британији ускоро ће бити пуштена у продају нарочита цигарета у којој ћете моћи да уживате без икакве опасности по здравље. Ова цигарета се не пали, па нема ни дима ни пепела. Она се једноставно сиса као цуцла и пушач има утисак да пуши јер је испуњена неком материјом натопљеном у течни дуван који испарава у устима.

● ● ● убрзо после венчања глас сваке девојке огруби и није више онако умилан као онда када је изговорила оно судбоносно да. То тврди доктор Гизела Бир из Минхена која се бави проучавањем људског гласа. Она сматра да до ове промене долази због стресова и напетости брачног живота.

● ● ● први трамвај који су вукли коњи прорадио је у Берлину 1864. године.

● ● ● човеков желудац у току дана излучи око литар и по сокова.

● ● ● стари Германи правили су путер, али га нису употребљавали за јело већ за мазање коже и косе.

● ● ● израчунато је да брзина боксерског ударца износи око педесет километара на час.

● ● ● најстарији амбари у нас потичу с почетка млађег каменог доба (око 3000. до 2000. године пре наше ере). Нађени су у околини Суботице а направљени су од земље.

ПОДВИЗИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ

СЛОМИ ВРАТ, ГАРО!

ТРЕБА БИТИ СТВАРНО ЛУД ПА ОДАБРАТИ ОКТОБАР ЗА ОВАКАВ ПОДУХВАТ, ОСВАНУЛО ЈЕ У НОВИНАМА ПОШТО СЕ ПРОЧУЛО ЗА НАМЕРУ МЛАДОГ ПИЛОТА РОЛАНА ГАРОА ДА ПРЕЛЕТИ СРЕДОЗЕМНО МОРЕ

Неустрашиви пилот Ролан Гаро. Овде снимљен као победник прве етапе на трци Париз–Мадрид у мају 1911.

У Бизерти, после подвига који се данас сматра историјским у развоју авијације, Гароа нико није дочекао. Фотографисао се тек касније – кад су људи схватили да је он заиста прелетео Средоземно море!

Французи који памте давну 1913. годину сећају се да је август био посебно занимљив, што обично није случај с летњим месецима. Свуда се могао чути овакав разговор:

– Јесте ли чули новост? „Он" ће прелетети Средоземно море!

– Средоземно море! Али како?

– Па у авиону, забога!

„Он" је био двадесетпетогодишњи Ролан Гаро, пилот-пионир већ познат по рекорду који је држао: једини на свету успео је да подигне летелицу на висину од 5601 метар. Али, ово што се прочуло августа 1913. било је нешто сасвим друго, многи нису ни веровали да је могуће. Та није ли још био чувен подвиг Луја Блериоа од пре четири године, када је он први, од како су измишљени аероплани, прелетео Ламанш? За четрдесетак километара између Калеа и Довера овом пилоту-јунаку требало је око пола сата. Био је то фантастичан успех за ондашње авионе. А сада је Ролан Гаро најавио прелетање неких 800 километара дебелог мора, од француске до афричке обале! Лет би трајао сигурно осам сати! Каква машина може то да издржи? – питали су се људи.

Клетва у новинама

Гаро је, као и цео свет, врло добро знао за несрећу свог земљака Бага који је две године раније покушао да прелети Средоземно море, али се суновратио и море га је прогутало у близини Корзике.

Сад кад се о Гароовој намери прочуло по Француској морао је да се суочи и са неким нимало пријатним појавама. Тако је једног дана почетком септембра свануо новински чланак у којем је писало и ово:

„Сломи врат, Гаро! Зашто се Гаро није упустио у прелетање током јула или августа? Ја који већ пуних тридесет година идем у лов на голубове од 1. окотобра до 1. новембра, знам да су то сви одреда ветровити дани. Треба бити стварно луд, или уопште не знати наше ветрове, па одабрати октобар за овакав подухавт. Јер, Гаро свакако неће полетети за дан или два..."

Ролан Гаро није био ни луд, још мање незналица. Међутим, ветар који је одиста дувао већ неколико седмица постајао је све јачи и јачи и Гаро је почео да помишља на одгађање лета. Онда му је стигао телеграм са Азурне Обале да је ветар најзад престао!

Не сме чекати више ни минута.

У спаваћим колима брзог воза Париз – Сен Рафаел један путник је те ноћи, 21. септембра 1913. био посебно нестрпљив. Већ издалека је Гаро угледао на станици свог оданог пријатеља механичара Жила Ија са још неколико људи. Та екипа којој ће поверити сопствени живот доводи у ред справу – авион „моран-соније" типа „Г", дугачку 9.20 метара, с распоном крила од 6.30. Авион – прави лептирић у поређењу с данашњим. Имао је мотор „гном" од шездесет коњских снага, за оно време снажну и поуздану машину.

Понео је само пецарошки штап...

Следећег дана у цик зоре на писти га је чекао Жил Иј с осталим механичарима. Неколико дежурних официра поздравило га је, чинило му се, као да креће невин на губилиште... Смирен и прибран Гаро је ушао у кабину свог моноплана, проверио последњи пут руту коју је уцртао на ваздушној карти и погледао на часовник: 5,50. Блиставо, медитеранско јутро... Отворио је славину за довод горива и дао контакт. Авион је снажно, заглушујуће забрујао.

Гаро је морао да укрца неких 200 литара горива за осмочасовни лет који му је предстојао. Био је то ризичан терет. Али, полетео је као перце на ветру и сад је уживао у призору који је остајао све мањи доле, под њим. Није хтео да носи никакву опрему сем најнужније – а то је по његовом мишљењу био пецарошки штап с црвеном заставицом на врху, за случај да мора да се спусти на море!

Одвалио се комад метала!

Није прошао ни први сат, прелетео је око стотину километара, кад је чуо једно суво „клак" и одмах затим јасно видео комад метала како је бљеснуо на сунцу и пројурио му изнад главе расцепивши пре тога заштитни капак који је покривао мотор!

Гароа је прошла она тренутна обамрлост која човека пресече у часовима великог страха. Ипак, одмах се прибрао и одлучио да принудно слети у Каљари, где се налазио механичар спреман да му оправи мотор.

Над италијанском обалом су се надвили облаци. Гаро, с рупом на поклопцу мотора кроз коју је капљало уље у сувише великим количинама, једва је успео да прође процеп у облацима и да прелети Сардинију, и стигне над Каљари. Видео је и аеродром и писту, али тамо није било никога. Одлучио је да све стави на коцку. Авион је поново полетео увис, уронио у облаке. Гаро је наставио према Африци – још око 200 километара преко мора.

Сусрет с торпиљеркама

Да би што мање оптерећивао карбуратор и штедео гориво, Гаро је одлучио да лети високо. Попео је авион на три хиљаде метара и једва успевао да га одржи. С времена на време мотор би закркљао и за тренутак изгубио снагу. Гаро је само на часовнику могао да прати колико лет одмиче јер од облака није видео ништа. Није скидао очи ни с казаљке за гориво која се све неумољивије примицала нули.

Одједном се указао процеп у облацима и Гаро је спазио три црне тачке доле, на мору, из којих су се дизали стубови дима. Па то су торпиљерке! Нема никакве сумње, три торпиљерке које су кренуле из Бизерте њему у сусрет, по договору! Срце му је заиграло – успеће!

Смањио је гас и у елегантном луку спустио авион тик изнад бродова. Сигнализирали су му правац за спуштање на афричку обалу. Кад су точкови малог „моран-сонијеа" дотакли утабану земљу једног поља за војне вежбе крај Бизерте, последње капи горива дотекле су из резервоара у машину.

Из Бизерте је послао телеграм у Париз:

„Стигао сам у Бизерту са 5 литара горива после осам сати летења под неповољним ветром. Путовао на просечној висини од 2500 метара".

М. Крстуловић

СМРТНИ БЕСМРТНИЦИ

ОТИШЛИ СУ МЕЂУ ЗВЕЗДЕ

СВЕМИРСКИ ЛЕТОВИ СУ ПУНИ ОПАСНОСТИ; СЕДАМ ЧЛАНОВА ПОСАДА СУ ЖИВОТИМА ПЛАТИЛИ ЧАСТ ДА БУДУ МЕЂУ ПРВИМ ИСТРАЖИВАЧИМА КОСМОСА

Овакав призор никада раније није виђен: 27. септембра 1983. на делу ракете која је требало да избаци у свемир брод „Сојуз Т-10" с људском посадом дошло је до пожара.

Бајконур 27. септембра 1983. године, у један час и 36 мин. Још 90 секунди и свемирски брод „Сојуз 10" ће одлетети у космос.

У малој кабини су седели Владимир Титов и Генадиј Стрекалов. Размишљали су о сусрету са Владимиром Лиаковим и Александром Александровим, друговима који су их већ три месеца нестрпљиво очекивали у свемирској станици „Саљут 7". Тада се одједном отворио капак на једном од цевовода који моторе снабдева горивом. Керозин је исцурио и запалио се.

Пламен је обавио подножје ракете и брзо се пењао према кабини. Огромна лансирна рампа се, за свега неколико секунди, претворила у буктињу. Аутоматски систем који, у случају пожара, одбацује капсулу је затајио. Врх ракете је већ био обавијен пламеном, а рампа је сваког тренутка могла да се сруши. Времена за размишљање није било много. Кабина је морала да се избаци путем радио-таласа.

Делић секунде касније дванаест барутних мотора се активирало. Понета снагом потиска од 80 тона, кабина се нагло одвојила од ракете у пламену. Сви су одахнули, али само за кратко: кабина је, ношена најпре потиском а затим инерцијом, достигла висину од 4000 метара.

Титов и Стрекалов су били приковани за своја седишта чудовишном снагом. Поднели су убрзање од дванаест Г, што значи да је сваки од њих био дванаест пута тежи него у нормалном стању. Тај притисак је трајао свега пет секунди, после чега је кабина избацила свој падобран и почела да се спушта.

Пад је био тежак. Титов и Стрекалов су били угрувани, али живи.

Пламени репови

Орбитер „Колумбија" који се осмог децембра прошле године враћао носећи у свом магацину лабораторију „Спејслеб", слетео је вукући за собом пламенове дугачке неколико метара. Помоћни мотори су онеспособљени низом експлозија, тик пошто су летелици омогућили да се врати на Земљу. А шта би се догодило да је експлодирало раније?

Космонаутима живот обезбеђују две ствари. Прва је максимално сигурна конструкција брода. Летелица се прави тако да буде што сигурнија и што

издржљивија, а сваки важнији механизам има једну или две резерве.

Друга је да се предвиде – могући кварови, да се за сваки од њих направи заштита. Ове мере су Совјетима и Американцима омогућиле да без проблема лете све до 1966. године. Крај овог срећног периода летова са посадом трагично је обележен несрећом која се догодила 27. јануара 1967. године.

Била је то мисија америчког брода „Аполо 1", у којем је требало да Вирџил Грисом, Едвард Вајт и Роџер Чејфи обиђу круг око Земље. Изненадни кратак спој у инсталацији је изазвао пожар који се брзо проширио и на кабину. Тројица космонаута су покушали да се спасу тако што ће отворити врата на палуби. За ову операцију им је било потребно пола минута. Времена, међутим, није било – угушили су се за свега неколико секунди. Кратком споју никада није утврђен узрок.

До састанка није дошло

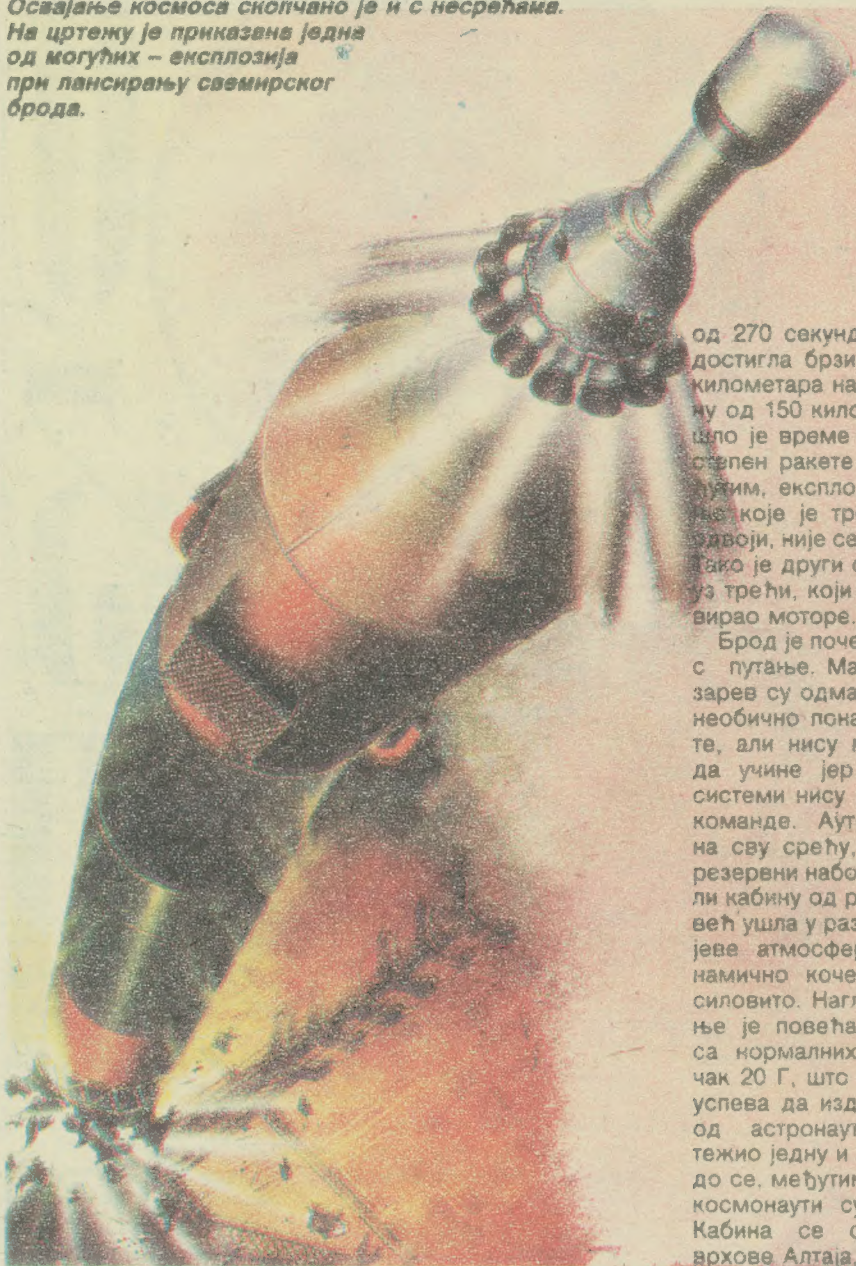
Случај је хтео да три месеца касније и Совјете задеси несрећа. Тада, 23. априла, лансиран је свемирски брод из нове генерације „Сојуза". Њиме је управљао пробни пилот Владимир Комаров. (Он је већ у првим часовима лете пријавио да тешко одржава контролу над бродом.) Његов задатак је био да се у свемиру састане са другим „Сојузом", који је требало да буде лансиран два дана касније. До састанка, међутим, није дошло. Комаров је одлучио да се врати не сачекавши други брод. Али, било је тешко летети бродом којим се не може управљати. Комаров није могао да постави летелицу у путању за повратак, јер кочнице нису биле исправне. Успео је тек у трећем покушају. Кад му је већ лакнуло, установио је да падобран кабине никако не може да се отвори. Капсула је ударила о тло брзином од неколико стотина километара на сат, и Комаров је погинуо.

Катастрофе „Апола 1" и „Сојуза 1" ушле су у уџбенике америчких и совјетских пилота, али нису зауставиле даље летове. Трагичне смрти Грисома, Вајта, Чејфија и Комарова су детаљно испитане. Предузете су нове мере сигурности, а за утеху породицама настрадалих је речено да је испитивање нових пространстава морало да однесе и своје жртве.

Две и по године после несреће коју је доживео „Аполо 1", 20. јула 1969. године, Нил Армстронг је крочио на Месец. Четири године после смрти Комарова, априла 1971. године, Совјети су пустили у рад прву орбиталну станицу „Саљут 1". Путовање Армстронга и Олдрина се одвијало без проблема, док је насупрот томе, „Саљут 1" донео Совјетима још једну драму у космосу.

Акција је имала све изгледе на успех. Космонаути Анатолиј Доброволски, Владимир Волков и Виктор Патсајев су у „Сојузу 11" напустили Бајконур, да би се укрцали на станицу „Саљут 1". Њихов задатак је био да остану три недеље и да за то време обаве разне научне и техничке радове. Пошто су тај део посла обавили како треба, тројици космонаута је преостало да се врате на Земљу са резултатима својих испитивања. Укрцали су се на транспортни брод, одлепили се од „Саљута", и операторима у контроли лета на Земљи послали поруку: „Видимо се на Земљи". Радио је затим заувек ућутао. Кабина „Сојуза 11" се меко спустила у долину Казаки. Спасилачку екипу је чекало ужасно откриће: врата кабине су била отворена, а у њој су лежала три беживотна тела.

Најпре се мислило да космонаути нису издржали прелаз из бестежинског у нормално стање, да би касније на видело изашла права истина: Доброволски, Патсајев, и Волков су умрли од гушења, пошто је ваздух изашао из њихове кабине још за време пута кроз свемир. Врата су се отворила јер их нису добро затворили. Глупа несрећа која би била избегнута да су космонаути имали скафандере. То су биле и последње жртве које је космос узео.

Освајање космоса скопчано је и с несрећама. На цртежу је приказана једна од могућих – експлозија при лансирању свемирског брода.

Крај црног периода

Још од 1971. године, по свему судећи „црног периода астронаутике", није се догодила ниједна несрећа. Додуше, неколико летова се умало није трагично завршило, али до катастрофе на сву срећу није дошло. Као на пример, мисија „Апола 13".

После два потпуно успела путовања на Месец, НАСА уопште није сумњала у срећан исход овог лета. Тако су 11. априла 1970. године, Џејмс Ловел, Фред Хејз и Џон Свигерт смештени у „командни модул" „Апола 13", малу кабину која ће их после фантастичне авантуре, вратити на Земљу. Та кабина је заузимала место у средини брода. Иза ње се налазио радни модул, који су чинили мотори и резервоари са горивом и кисеоником. Испред њих је био Месечев модул, којим је Ловел и Хејз требало да направе малу шетњу до Месеца, док би Свигерт у командном модулу, остао у орбити.

Посада „Апола13" је 3. априла у 22,08 сати, осетила силовит потрес.

„Хеј, имамо овде неких проблема", хладнокрвно је јавио Свигерт контролном торњу у Хјустону. На Земљи су врло брзо сагледали сву озбиљност проблема: дошло је до експлозије једног генератора у радном могулу, тако да је сада био неупотребљив. Намера сада више није била „отићи на Месец", већ само „вратити посаду здраву и читаву". Аполо се налазио на око 335000 километара од Земље. Није могао да се креће уназад, па је, да би узео путању за повратак, морао да направи читав круг око Месеца. Такав пут би трајао најмање 74 сата, за шта није било довољно воде и кисеоника. Постојао је само један начин да се брод врати на Земљу: употребити Месечев модул. Његове резерве су биле нетакнуте, али ни предвиђене за тако нешто.

Почела је борба за живот: космонаути су припремали мали модул, док су на Земљи стручњаци грозничаво проучавали нову путању Ловел, Хејз и Свигерт су се упутили ка Земљи лоше смештени, грејани и осветљени, уз сталну бојазан да ће им се залихе потрошити. Али, имали су среће. Атерирали су у Пацифик 17. априла у 13,08 часова, око осам сати пошто су потрошили сву воду. Слична срећа је помогла и Совјетима.

Брод је скренуо с путање

Петог априла 1975. године, из Бајконура је полетела ракета Р7, носећи брод „Сојуз 18" са Олегом Макаровим и Василом Лазаревим. Оба космонаута су имала скафандере на себи (лекција „Сојуз 11" није заборављена). После лета од 270 секунди, ракета је достигла брзину од 15000 километара на сат, и висину од 150 километара. Дошло је време да се други степен ракете откачи. Међутим, експлозивно пуњење које је требало да га одвоји, није се активирало. Тако је други степен остао уз трећи, који је већ активирао моторе.

Брод је почео да скреће с путање. Макаров и Лазарев су одмах приметили необично понашање ракете, али нису могли ништа да учине јер сигурносни системи нису имали ручне команде. Аутоматске су, на сву срећу, прорадиле: резервни набоји су одвојили кабину од ракете која је већ ушла у разређене слојеве атмосфере. Аеродинамично кочење је било силовито. Нагло успоравање је повећало притисак са нормалних четири, на чак 20 Г, што човек ретко успева да издржи. (Сваки од астронаута је тада тежио једну и по тону.) Чудо се, међутим, догодило: космонаути су издржали. Кабина се спустила на врхове Алтаја, свега неколико километара од кинеске границе. Макаров и Лазаров су били повређени, али спасени.

Кабина свемирског брода атерира уз помоћ падобрана. Приземљење је, међутим, меко само уколико се ретроактивни мотори укључе на време. Тај механизам често затаји, па су Совјети много пута имали муке да поправе кабину која се вратила из свемира. Некада кабина падне на меку подлогу, па су и оштећења минимална. Тако је капсула „Сојуза 23" пала у језеро. Била је ноћ и снежна олуја, спасиоцима је требало неколико сати да избаве посаду, али је зато кабина била као нова.

Овакви проблеми су превазиђени употребом орбитера, такозваног „свемирског таксија". Брод-тегљач има млазне моторе, а тежак је 90 тона. Он се, пошто прихвати ракету, враћа на Земљу и слеће на обичну писту за авионе. Ова летелица у свемир може да понесе седам људи, и једна је од најсигурнијих које су икада направљене.

М. П. Поповић

Рат је завршен, генерал Мерил добија одликовање. Уручује га генерал Стилвел.

ОДРЕД ЗА ПАКАО

ЈАВИЛИ СУ СЕ ДОБРОВОЉНО НЕ СЛУТЕЋИ ШТА ИХ ЧЕКА. НАЈГОРИ ОД СВЕГА БИО ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉ: ИЗЛЕТАО ЈЕ ИЗ ЏУНГЛЕ И УРЛАЈУЋИ СВИРЕПО НАПАДАО

Заједно су војевали само неколико месеци али и за тако кратко време прочули су се као посебна војска. Приче о њиховој издржљивости допирале су до америчких трупа на свим ратиштима.

Никада им није било јасно зашто су их називали разбојницима! Учинио је то први у својим репортажама ратни дописник америчког часописа „Time and life" (Време и живот) Џејмс Шепли. Име им се допало и они су га прихватили. И не само они: под тим називом помињани су и у оперативним извештајима с фронта. Штавише, тако су ословљавани и у службеним папирима генералштаба америчке армије.

Званично су били 5307. мешовита јединица или Одред Галахад. Предводио их је тридесетдеветогодишњи бригадни генерал Френк Мерил. Он је био рођени војник. Тешко је напредовао због кратковидости. Тек кад је избио други светски рат показао је шта може и уме под командом генерала Џозефа Стилвела, званог Сирће, који га је довео у Бурму и унапредио у чин генерала.

Срце за двојицу

Када су Мерилови борци пребачени у Бурму рат је трајао већ две године. Речено им је где иду, али опис ни приближно није одговарао ономе с чим су се суочили. Јавили су се добровољно. Тражило се да имају „срце за двојицу" и добро познају џунглу. Одабрани су у јединицама на Пацифику и центру за обуку у џунглама Тринидада. Затим су позвани да дођу у Сан Франциско. Окупили су се до средине септембра 1943. За команданта је наименован пуковник Чарлс Хантер, изврсни познавалац рата у џунгли. Крајем месеца су укрцани у брод. У Бомбај су стигли последњег дана октобра.

У чарима Бомбаја уживали су само неколико дана. Уследило је ново путовање и долазак на циљ – омањи плато у џунглама централне Индије. Два месеца су обучавани под најсуровијим условима. Издржали су. Хантер је сада могао да обавести претпостављене: „Момци су спремни и за пакао. Обавезујем се да носим на својим леђима опрему сваког који клоне!" Ни он ни момци нису слутили да ће се ускоро одиста наћи у паклу.

Првог дана јануара 1944. јединица је произведена у – одред Галахад. Генерал Џорџ Маршал, начелник генералштаба америчке армије, био је веома задовољан што је његова идеја остварена. Одмах је обавестио генерала Стилвела у Бурми да одред ставља њему на располагање.

Стилвел није много марио за такву врсту војника. Био је изузетно способан стратег. Међутим као човек био је тврд, боље рећи тврдоглав. После пада Бурме савезници су одлучили да је поврате. Стилвелу је пало у задатак да заустави Јапанце на северу те тешко проходне земље. Он је започео напад на Бурму у октобру 1943. из места Ладо у Индији. Одреду Галахад намењен је најтежи део операције – да у џунгли зађу непријатељу иза леђа.

Нож, бомбе и 700 мазги

Одред Галахад је прешао из Индије у Бурму у току фебруара 1944. За команданта је добио Стилвеловог човека, генерала Френка Мерила. Дотадашњем заповеднику пуковнику Хантеру то није било право, али је морао да се повинује.

Јединица је подељена у три батаљона, а батаљони у по две борбене групе. Група је имала 16 официра и 456 војника. За преношење минобацача, митраљеза и друге опреме коришћено је 700 мазги које су се ванредно добро кретале у џунгли.

Сваки војник се наоружао по сопственом укусу и жељи. Сви су имали нож. Висио им је о појасу или био причвршћен за ногу. Многи су носили кратке ашове којима су се такође борили. Други су опет имали тешке револвере. Џепови су били пуни бомби.

Официри нису носили ознаке чинова. Највероватније је појава Мерилових бораца и навела ратног дописника Шеплија да их назове разбојницима. Изгледали су опасно и разнолико као гомила гусара. На себи су имали платнену раздрљену кошуљу и широке панталоне од истог материјала. У ранцу минимум: ћебе, порција, пакет хране, кашика...

Кретали су се нечујно и искључиво у колони на одстојању један иза другог. Красило их је велико другарство и неслужбен однос између војника и официра. У борби, међутим, реч официра поштовала се као светиња.

Снабдевани су пакетима који су избацивани из авиона. Следовање је имало потребних три хиљаде калорија, али је садржај конзерви био неукусан и бљутав. Када је голгота кроз џунглу била окончана и они повучени из борбе, нијeдан више није могао да подносе кувану храну.

Батаљони Мериловог одреда кренули су у Бурму у више праваца и стигли у различито време. Последњи је доспео на одредиште у Нинг Би Јену 21. фебруара. Кроз беспуће џунгле превалили су више од 200 километара. И сам тај марш је подвиг због којег се стиче орден. Мерилови момци су добили само дан одмора! Сутрадан је од Стилвела стигло наређење за покрет.

– На ноге, хтели бисте да ленчарите! – бануо је међу своје капетан Де Мајо.

Војници су без речи устали и стали да прикупљају опрему. Припадници бурманског племена Качин радознало су их посматрали. Пристали су да им служе као водичи и да се боре заједно с њима.

– Почиње урнебес! – добацио је војник Мартинез и притегао нож уз ногу. – Осећам да ће пред нама Јапанци ницати као трава!

Био је у праву. Пред њима се налазила 18. јапанска дивизија. Њени војници били су свуда: у трави, мочварама, на дрвећу, у земуницама... Наређено је да се бригада за шест дана окупи у Тањаги.

Распршили су се у групе и ушли у џунглу. Од Тањаге их је делило шездесетак километара. Са Јапанцима су се носили, али им је кунаја, трава височија од човековог стаса, црпла снагу. Секли су је мачетама и правили пролазе.

Знаци умора појавили су се после неколико дана. А онда је почео пакао какав ни у сну нису могли да виде.

Била је јака зима. Тло је притискала густа магла. Због ње и сплета густог растиња тумарали су као слепи. Затим су, почетком марта, наступиле страховите врућине; у мају и јуну падале су монсунске кише. Џунгла је била испресецана рекама и мочварама. Растиње је било стално влажно. Тешко је било наћи педаљ сувог простора. Како је влага царовала у најсушније дане, одећа Мерилових разбојника била је мокра! Влага се увлачила у кости. Свакодневно су морали да чисте оружје. Но то није било све. Пацови и бубе им нису дали мира.

Клекли су и плакали

Ипак, најгори од свега био је непријатељ. Излетали су вриштећи и свирепо нападали. Борили су се ван свих правила. Били су препредени и крволочни. Чули су како Јапанце официр тера на јуриш, вичући:

– Постаћемо насмејано божанство!

Мерилови разбојници су их сасекли гранатама из минобацача. Призор је био

мучан. Борац Колинс одједном је почео да се тресе. Лекар му је дао таблету за смирење. Колинс је ридао.

– Докторе, ја се не плашим, једноставно, не могу да престанем да дрхтим!

Напредовање је текло споро – за дан и ноћ по шест километара!

Рањеници су ношени. Лоша храна је начела војнике. Кроз јединицу су кренули маларија и дизентерија. Батаљонски лекар је падао на нос од посла.

Спавање у води, болест и непрестане борбе чинили су своје. Батаљони су се проредили. Никад се није знало одакле ће Јапанац да искрсне, а Мериловим људима су чула почела да отупљују. Најснажнији су ишли напред. Батаљонског лекара су изгубили у близини Мјиткјине. Био је последњи у колони. Колона је управо минула густиш, а на тлу се размакло бусење. Указала се рупа и у рупи јапански војник. Исправио се и подигао пушку. Тог часа се случајно окренуо војник који је ишао испред лекара.

– Докторе! – крикнуо је и покушао да га одгурне.

Закаснио је. Погођен лекар се пресамитио. Са дрвећа се сручило десетак Јапанаца. Мерилови људи су их дочекали ножевима. Непријатељски војник је јурнуо на капетана Рига. Млатарао је бајонетом и урлао:

– Бан-заи-аи!

Трзали су се на сваки шум. Јапанци су им се чак привиђали. Спавали су тако рећи у ходу. Било је људи који су преживели по неколико маларичних напада.

А онда нов ударац: због непознате болести изгубили су мазге. Остали су на најнеопходнијем, лаком наоружању и ножу. Али и то је било много за изнурено тело. Вукли су се џунглом као авети.

Убијене Јапанце нико није пребројавао. Колико их је изгубило живот, неколико стотина, можда више од хиљаду!

Извештаји о акцијама Мерилових разбојника пунили су ступце америчке штампе. А њима није било до славе. Обузео их је очај. Више нису били у стању да корачају. Цедили су из себе последњи делић снаге не би ли се докопали Мјиткјине.

Најзад! Кад су угледали град клекли су и плакали од среће.

Генералов грех

Али, генерал Стилвел!... Уместо да им да одмор, наредио је да одмах заузму аеродром у близини града! То нису могли. Ништа више нису могли. Довели су их камионима у близину аеродрома и гурнули у ров. Били су толико исцрпљени да су многи заспали стојећи. О нишањењу и пуцању ни говора. Лекари су прискочили у помоћ Мериловим људима. Убрзо су дигли руке. Медицина је овде немоћна, известили су Стилвела. Генерал је дозволио повлачење Мериловог војника под једним условом: да има температуру најмање 41 Целзијусов степен и писмену потврду три лекара! Није дуго остао при одлуци. Убрзо је наредио да се сваки Мерилов војник способан да стоји, без обзира на температуру, врати у ров.

Кад су их угледали на бојишту лекари су се запрепастили и готово се издрали на њих:

– Несрећници, ко вас је послао овамо!

Остали су у борби. Маларија и тифус су их раздирали. Одбили су да узимају храну и лекове. Грозница их је тресла у рову. Чим би дошли себи, призивали су смрт да им прекрати муке.

Више се није имало куд. Одред Галахад, тачније његов остатак, распуштен је 10. августа 1944. Јединица је обновљена новим војницима под називом 475. пешадијска регимента, али није била дугог века – расформирана је у јулу 1945. У значајнији окршај никада није ушла.

Трагичан је био крај Мерилових разбојника, најжилавијих бораца другог светског рата. Генерал Стилвел им није био наклоњен. Он је дочекао крај рата с ордењем и пензијом. А Мерилови момци? Умрла су 93, 30 их је погинуло, 293 рањено, 8 изгубљено, 948 оболело од тифуса, дизентерије и маларије и 950 од других болести.

У извештај нису ушла 72 борца. Они су полудели.

Миленко Тодоровић

Одморити душу и тело

Данима и ноћима кроз џунглу са мало наде да се стигне у Мјиткјину. Најчешће се дремало у ходу.

Илустровао Брана Јовановић

ПАЈА ПАТАК

ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

А ОВО ЈЕ ВАША КАНЦЕЛАРИЈА, НАРЕДНИЧЕ ПАТАК?

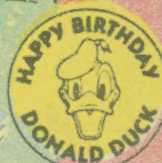
О, ПА ЧУО САМ ДА ВАМ ЈЕ ОВО ПРВИ ПУТ ДА РАДИТЕ У ОБЕЗБЕЂЕЊУ!

ПРВИ ПУТ! АЛИ НЕ БРИНИТЕ, ЈА САМ К'О СТВОРЕН ЗА ТАЈ ПОСАО!

АКО ЈЕ ТАКО – ОНДА СА СРЕЋОМ! ЛАКУ НОЋ!

АХ... КАКВО УЖИВАЊЕ...

ЈЕДИНО МИ СЕ НЕ ДОПАДА ОВАЈ ГЛУПИ КРИМИЋ НА ТЕЛЕВИЗИЈИ!

9-16

За читање наглас

ПРИЧАЈ НАМ О ЂУРАНУ, ЦО...

Алан Маршал

Дошао је кроз коров и шипраг који окружују језеро Корангемит. За њим је корачао његов брат.

Био је врло леп. Коса му је била бледозлатна, а кад би се почешао по глави, под мало разгрнутом косом указала би се ружичаста кожа на темену. Очи су му биле веома плаве. Био је пегав. Нос му је био прћаст. Одмах ме је освојио. Оценио сам да има око четири и по године, а његов брат двапут толико.

Били су обучени у плаве дугачке панталоне, које су поносито носили. Свеж поветарац дуну с језера и залепрша тканином око њихових ногу. Читава атмосфера као да је одисала самосталношћу и одсуством сваке стеге.

Поплашили су два златара која сам вребао. Птице узлетеше уз престрашено крештање и сукобише се с ветром. Пролетеле су кроз повелике плавкасте облаке и хитро нестале, лепршајући крилима над водом.

Поздравио сам се с дечацима, посматрајући их, као и они мене. Мислим да сам им се свидео. Онај мали ми је поставио неколико личних питања. Хтео је да зна шта ја ту радим, зашто имам зелену кошуљу и где ми је мајка. Дао сам му објашњење са свим дужним поштовањем, као човеку жељном знања. Онда сам му и ја поставио једно питање и тако сазнао за опасности и несреће које су се испречивале пред њим.

„Откуд ти тај ожиљак на глави?" упитао сам. Насред чела је ружичасти ожиљак раздвајао његове пеге.

Дечкић је хитро погледао свог старијег брата. Брат је одговорио уместо њега. Мали је то очекивао и допуштао. Са очекивањем је погледао у брата, и кад је брат проговорио, маломе су синуле очи, а усне се мало раставиле, као код неког ко слуша узбудљиву причу.

„Пао је из колевке кад је био мали", рекао је брат. „Ударио је главом о лопату и раскрвавио се".

„Да – а – а", промуцао је мали, престрашен том сликом а у његовим очима видело се узбуђење и напетост због опасности у којој се својевремено налазио.

„Једном га је ударила крава", рече брат.

„Крава!" узвикнуо сам.

„Да" рече он.

„Причај још о томе, Цо", живо је рекао мали, стојећи пред њим и гледајући навише у његово лице.

„Покушао је да јој веже ногу", објаснио је Цо, „а крава се ритнула и ударила га у стомак".

„У стомак", нагласио је мали, хитро се окренувши мени и климнувши главом.

„Аух!" ускликнуо сам.

„Аух!" поновио је дечкић.

„Заценио се због тога", рече Цо.

„Заценио сам се", полако рече мали, као да сумња. „Шта је то – заценио, Цо?"

„Није могао да дише како треба", обрати се мени Цо.

„Нисам нимало могао да дишем", рече мали.

„То је било незгодно", рекох.

„Да, било је незгодно, је л' да, Цо?" питао је мали.

„Да", рече Цо.

Цо је пажљиво погледао малог, као да тражи ожиљке који би посведочили да је мали претрпео и друге незгоде.

„Једном су лестве пале на њега", рекао је.

Мали ми је хитро погледао у лице да види да ли је то на мене начинило утисак. На њега је оставило јак утисак.

„Није ваљда?" упитах с неверицом.

„Да му покажем, Цо?" живо упита мали.

„Да" одговори Цо.

Пошто ме је најпре хитро и задовољно погледао, мали се погнуо и рукама наслонио на колена. Цо је дохватио оковратник од кошуље свога брата, позади, и завирио у топлу сенку између малених леђа и памучне тканине.

„Можете да видите", рекао је непоуздано, разгледајући белу кожу не би ли шта запазио на њој.

Мали дечко је забацио руку иза својих леђа и напрегнуо се да дохвати неку тачку на рамену.

„Ту је, Цо. Можеш ли да видиш, Цо?"

„Да. То је", рекао је Цо. „Ходите и видите". Погледао ме је. „Не мрдај се, Цими".

„Цо је нашао", објавио је Цими, кривећи врат да би ме видео.

Устао сам с места где сам седео – на шупљикавој стени обраслој у маховину – и пришао им. Сагнуо сам се и погледао под заврнути оковратник. На белој кожи његовог рамена била је глатка браздица малог ожиљка.

„Да, збиља се види", рекао сам. „Кладио бих се да си плакао кад си то зарадио".

Мали се обрати Цоу. „Јесам ли плакао, Цо?"

„Мало", рече Цо.

„Ја никад не плачем много, је л' да, Цо?"

„Не", рече Цо.

„Како се то десило?" упитао сам.

„У лествама је било ексера..." рече Цо.

„Било је ексера", нагласи мали, климнувши ми.

„А он је повукао лестве, па су пале право на њега", наставио је Цо.

„Ау!" узбуђено рече мали, склопивши шаке и држећи их између колена док је трупкао стопалима. „Ау-у-у!"

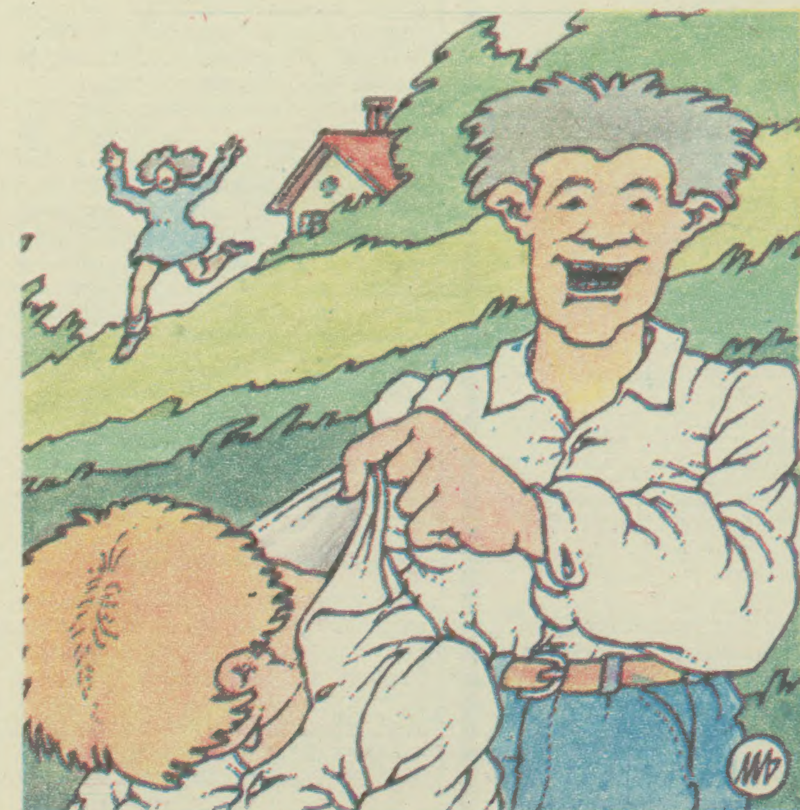
„Добро су га треснуле", рече Цо.

„Добро су ме треснуле", полако је изјавио мали, као да ту чињеницу сам себи први пут саопштава.

Настала је станка док је мали уживао у својим мислима.

„Лепо време, је л' те?" Цо је тражио нов контакт са мном.

НАСТАВАК НА СТР. 10

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

„Да", рекох ја.
Мали стаде пред брата с молбом у очима.
„Шта ми се још десило, Цо?" молио је.
Цо је поразмислио, гледајући у земљу и грицкајући нокте.
„Није ти се десило ништа друго", рекао је на крају.
„Ух, Цо!" Маломе је тешко пао тај коначни закључак. Изненада се сагнуо и дигао ногавицу. Прегледао је своју голу ножицу тражећи ожиљке.
„Шта је ово, Цо?". Показао је неку пегу на свом колену.
„То није ништа", рече Цо. Цо је хтео да прича о ласицама. „Знате, ласице..." почео је.
„Изгледа да јесте нешто", рекох ја, погледавши пегу изблиза.
Цо се саже и осмотри је. Мали је чврсто држао згужвану ногавицу, погледајући час у моје лице час у лице свога брата, забринуто очекујући одлуку.
Цо је брижљиво испитивао пегу трљајући је прстом. Мали је с пажњом и очекивањем пратио Цоово испитивање.
„Можда си се једном мало опекао. Не знам".
„Волео бих да сам се опекао, Цо", рече мали. То је била молба да се Цо одлучно изјасни, али Цо је хтео да се чврсто држи истине.
„Не сећам се да си се икад опекао", рекао је. „Ваљда мама зна".
„Можда би могао да се сетиш неког другог узбудљивог догађаја", предложих ја.
„Да", живо рече Мали. Пришао ми је и ухватио ме за руку, да тако заједно сачекамо исход Цоовог размишљања.
Дигао је поглед и упитао ме: „Је л' да је Цо добар?"
„Веома добар", рекох.
„Он зна све о мени, и о свему".
„Да", рекао сам.
Зачусмо иза себе нејасно дозивање. Једна девојчица је долазила трчећи преко камења на насипу који је од језера штитио обрађену земљу. Имала је танке ножице и на њима дугачке црне чарапе. Једна јој се чарапа била зарозала, па се девојчица трчећи сагињала и вукла чарапу трудећи се да је подвуче под ластиш. Зато је њен трк личио на поскакивање и неравномерно трчкарање.
Трчећи је викнула браћу, и по њеном гласу се примећивало да има да им каже неку новост.
„Сигурно је тата дошао кући", рече Цо.
Али мали је био љут што се она умешала. „Шта хоће?" дурновито је упитао.
Девојчица је доспела до мале чистине обрасле у траву и потрчала још брже. Њена кратка коса је лепршала због брзине.
Махнула је руком. „Добили смо сестрицу!" клицала је.
„Ух, баш! узвикнуо је мали.
Окренуо се и повукао Цоову руку. „Јеси ли се сетио још нечег узбудљивог, Цо?" Лице му изненада засја, јер се сам присетио нечег. „Испричај му како ме је јурио ћуран", узвикнуо је.

У ГРУЗИЈИ, С НАШИМ НАРОДНИМ ХЕРОЈЕМ

ДО ВАТРЕ И НАТРАГ

Мрак се већ хватао над аеродромом поред Вињица, вароши у западном делу Украјине. У просторију где је смештен штаб 251. гардијског авио-пука Пете дивизије сваких десетак минута стижу метеоролошки извештаји. Нимало охрабрујући: на земљи магла, време није боље ни у ваздуху. Ишчекује се бар мало побољшање. Али, и ако га ускоро не буде, ништа. Задатак не трпи одлагање. Рат је, крај фебруара 1944. Време не може увек да се бира.

Двадесетпетогодишњи Александар Манагадзе, гардијски старији лајтнант, нервозно је цупкао око свог двомоторца, лаког бомбардера „И1-4", док су механичари обављали последње припреме за лет. Поред њега, дувајући у промрзле прсте, скакутали су остали чланови посаде: навигатор, други пилот, радиста и два стрелца. Само да већ једном крену. Чекање их убија, посебно пилота Александра Манагадзеа. Тек је у ваздуху смирен, свој.

Пола сата касније „И1-4" већ је био на 6000 м висине. Правац – Југославија, планине централне Босне. Циљ – достављање оружја, муниције, санитетског материјала, хране и одеће јединицама НОВЈ. Назив места Манагадзе не зна, види само црвени круг на мапи поред свог седишта. Неће га ни знати, ни видети јер се неће ни спустити. Са висине од око 600 м избациће материјал у круг осветљен ватрама. И онда назад, у Вињице. Скоро 3000 км без спуштања, преко шест часова у ваздуху.

И тако тридесет и више пута, на тридесет и више места у Југославији, све до септембра 1944.

У планинама чекају

Тбилиси, јануара 1985. Велика нова зграда на десној обали реке Куре. У њој невелика просторија: Удружење ратних ветерана Грузијске ССР. На зидовима мапе које приказују победоносни пут бригада из ове кавкаске републике. Између њих неколико старијих људи, сви у цивилу. Осим једног. На тамноплавој униформи официра авијације, мајора, с обе стране груди – одликовања. Осамнаест.

Александар Теопановић Манагадзе: 18 одликовања, три сина и петоро унучади. Авијатичарски мајор у пензији и данас ради. На аеродрому, разуме се.

Око врата, на црвеној траци, Орден народног хероја Југославије. Из џепа вади књижицу, такође црвену. У њој, на српскохрватском, речи: „На основу тачке 4 Статута о носиоцима Ордена народног хероја Југославије Президијум Народне скупштине ФНРЈ издаје Манагадзе Александру Теопановичу ову књижицу носиоца Ордена народног хероја као доказа да је указом Президијума народне скупштине ФНРЈ број 239 од 21. јуна 1945. одликован. У Београду 1. септембра 1970. Секретар Президијума: М. Перуновић".

– Таман сам у Москви завршио високу школу авијације кад је почео рат. Ужасан. Фашисти до Москве готово стигли. И преварили се, мислили да су с нама свршили. Од првог дана био сам у ваздуху, прикрадао се ноћу, и дању понекад, на позадину непријатеља бацао бомбе. Не само ја, да се разумемо, много мојих другова. Доста њих су оборили немачки пресретачи и противавионске гранате. Ја сам увек успевао некако да се извучем.

Срећа, шта ли?!

За те и сличне подухвате Александар Манагадзе одликован је са

НИЈЕ УОБИЧАЈЕНО ДА ЧОВЕК ПРОГЛАШЕН ЗА НАРОДНОГ ХЕРОЈА ЈЕДНЕ ЗЕМЉЕ НА ЊЕНО ТЛЕ СТУПИ ТЕК ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ПОСЛЕ РАТА

Илустровао: Бране Јовановић

три Ордена Црвене заставе. Орденом отаџбинског рата I реда, два Ордена Црвене звезде и још много њих. Кад год је нека прослава, код куће прво пажљиво изгланца своја одликовања и тек онда је спреман да пође. Пре не. И никад, тврди, не заборави да око врата окачи Орден народног хероја Југославије...

Казује да је у немогућим условима допремао оружје и муницију

– Колико сам само пута помислио да се нећу вратити – смејући се каже наш народни херој из Грузије. – Против невремена некако и можеш, али кад, изненада, запуцају непријатељски противавионски топови, невоља. Подигнеш летелицу што највише може, да избегнеш гранате, ал' онда изгубиш оријентацију или прелетиш место где треба да избациш терет. Радиста изгуби везу са нашом базом па ти преостаје да се сам сналазиш, али задатак мораш да извршиш. Доле те чекају,

СТРАНЦИМА НАШ ОРДЕН

За народне хероје Југославије проглашене су 1322 личности из наше земље, 26 јединица и установа НОВЈ, 4 друштвено-политичке организације и 8 градова. Међу добитницима Ордена народног хероја Југославије налази се и 17 страних држављана: 15 из Совјетског Савеза и по један из Пољске и Чехословачке.

ватре наложили, да знаш где да бациш материјал који партизани нестрпљиво очекују

Падобран је поцепан

Спустити се ноћу, често између непознатих планинских врхова, на висини од око 600 метара – са које је могуће прецизно упутити терет у за то осветљен простор – није мала ствар. Александар Манагадзе каже да је то све, ипак, само део обавезе ратног пилота. С ништа више ризика него што је то извршење било ког борбеног задатка на земљи

Најтеже је, пак, било кад је ваљало из „И1-4" избацити живог човека. Наиме, многи наши људи, пошто су завршили ратну школу у Совјетском Савезу, желели су да се што пре прикључе јединицама у земљи. Једини превоз у то време био је авион. Даље прича Александар Манагадзе.

– Не могу да вам кажем ниједно име из простог разлога што га ни ја никад нисам знао. Ако се случајно догоди да авион мора принудно да се спусти и непријатељ нас зароби, најбоље је да један о другом ништа не знамо. Кад човек (падобраном, разуме се) искочи на обележено место, не можемо натраг све док нам он светиљком не да уговорене знаке да је све у реду. То је било најтеже, морали смо да кружимо, често у последњем тренутку избегнемо неки планински врх

Наш човек (за Манагадзеа безимен) спремао се да искочи, тече даље прича, али је био толико нестрпљив да што пре стане на сигурно тло, да је у тој нервози поцепао падобран. Шта сад? Без падобрана, разуме се, није могао доле. Манагадзе је направио два круга и тек тада одлучио да човеку да свој пилотски падобран. Строго кажњиво, али друге није било. Кад се вратио у Виницe строго је опомeнут што је прекршио пропис о безбедности пилота, а затим похваљен због успешно извршеног задатка

Вест о додељивању Ордена народног хероја Југославије нашла га је 1945. на паради победе у Москви. Примио га је исте године, али у Мађарској где се затекла његова јединица

На тле земље за чијег је народног хероја проглашен ступио је тек 1971, када је са делегацијом ратних ветерана Грузије боравио у Београду и Љубљани.

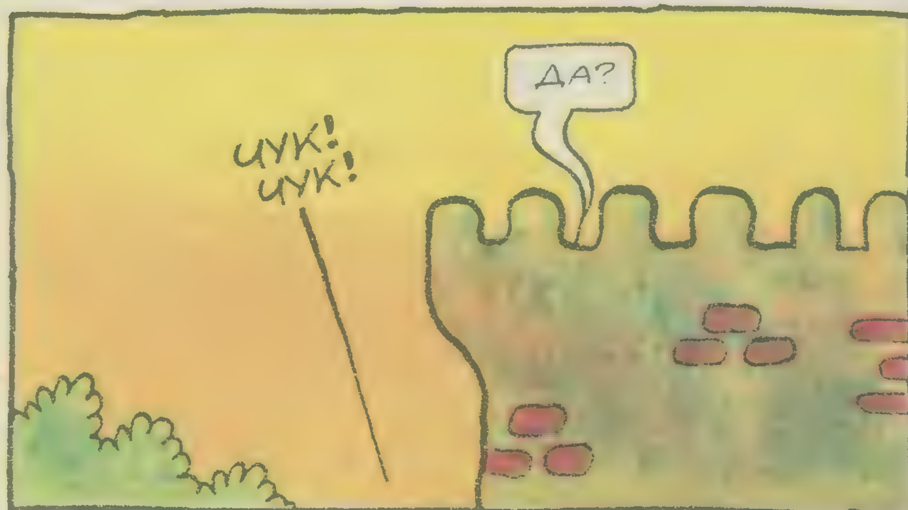
– Лепа је Југославија, много лепа. Нисам то доскора знао. За мене је она била само упаљена ватра коју сам гледао из авиона. Много ватри, у ствари.

Петар Милатовић

DIK BROWNE

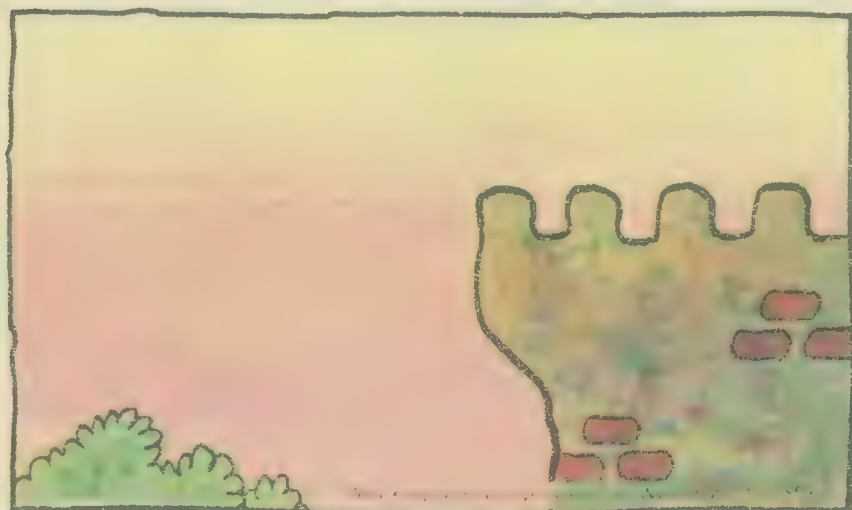
ХОГАР СТРАШНИ

Нису људи луди. Кошуље су почели да носе тек када их је на то натерала нужда. У овом случају, нужда је дошла с Новим веком када је антички обичај свакодневног купања мало по мало ишчезао. Ако се већ нису нарочито често прали; људи су бар закључили како не би било лоше да чешће мењају одећу коју носе тик до коже.

Хитони старих Грка и римске тунике тешко да се могу назвати кошуљама, али су то у неку руку ипак били, утолико што су служили као све истовремено: ни преко ни испод њих ништа се друго и није носило.

КОШУЉУ ТИ СВОЈУ ЗАВЕТУЈЕМ

ПРЕ САМО ЧЕТИРИ ВЕКА РУБЉЕ ЈЕ БИЛО ТАКВА ДРАГОЦЕНОСТ ДА СЕ ЗБОГ ЊЕГА ЧАК И ГИНУЛО

Само да се не поцепа

У зимско доба, додуше, Грци су навлачили по два хитона. Римљани две тунике, а зимогрожљиви први римски император Гај Јулије Цезар и по четири тунике одједном.

Временом је доња туника почела да се прави од тање и финије тканине. Рођена је поткошуља, рођена сестра кошуље. Римљанке тим туникама-поткошуљама нису могле да одоле, парадирале су у њима преко читавог дана и то без ичега преко, а кад смо већ код тога, и испод њих.

Када су се у средњем веку коначно појавиле прве праве кошуље, могли су да их носе само припадници виших сталежа, али су и они при том строго водили рачуна да их, не дај боже, не упрљају, поцепају или на неки други начин оштете. Кошуље су у то доба биле таква реткост и драгоценост да се у тестаментима често завештавала једна једина кошуља.

Жена Шарла VI, Лудог, (14 век), Марија Анжујска, имала је укупно две кошуље. Ана Болен постала је поносна власница три кошуље тек пошто се удала за Хенрија VII (16. век) и тако уједно постала енглеска краљица.

У претеривању предњаче мушкарци

Док се јадна Ана с оне три кошуље сналазила како је знала и умела, италијанке су их навелико мењале. Од петнаестог века надаље, у пописима руха удавача из моћних владарских породица кошуље су обавезна ставка. Елизабета Гонзага имала их је двадесет и четири извезених свиленим и златним концем, петнаест од белог свиленог конца и педесет обичних. Папска ћерка и заводница Лукреција Борџија имала их је двеста.

Своје златно доба кошуља је доживела у 16. и 17. веку. Почела су претеривања. Предњачили су мушкарци.

Док је уместо њега владала, мама је краља лепо облачила: носио је кошуљице са крагницама по последњој моди 17. века. Краљевић се звао Луј XIII а краљица – мајка Марија Медичи.

На двору Луја XIV (1638-1715) који се изволео назвати Сунцем, кошуље су постале непојмљиво важан и подједнако луксузан део гардеробе. При том су богато набране и чипкицама украшене кошуље од финог холандског платна Краља-Сунце биле, по дворском реду и обичају, далеко најлуксузније.

Више, дакле, није било довољно имати кошуљу, она је морала и да запада за око. Претерује се у ономе што се највише види. Настају круте, плисиране крагне које сежу до браде, па превелике и чипкасте крагне које углавном носе мушкарци и које можда сметају власнику, али савршено служе сврси: до зла бога су упадљиве.

Жене су умереније. Рачунају на ненаметљивија средства: везове, украсе од злата и бисера.

СИРОМАХ ЈЕ КО ЈЕ НЕМА

Колико је кошуља и у нашем народу одувек била значајна види се и по изразима који су ушли у језик: „Нема ни кошуље" и „Дао би кошуљу са себе". Први израз означава пуког сиромаха, други особу која би дала и последње што има.

Само. кошуља је у 16. веку ипак још далеко од тога да буде свима доступна. Какву је драгоценост представљала види се по тужној судбини лепог витеза Гвидарела Гвидарела из Равене.

Тај Гвидарело, војник војводе Валентина, гласи прича, позајмио је неком познанику „једну шпанску кошуљу, са прекрасним златним везом". Како познаник кошуљу никако није враћао, избила је свађа у којој је Гвидарело убио противника. Војвода је био неумољив: Гвидарелу има да се одсече лепа глава!

Пре два века мушке кошуље добиле су жабо. Енглеском војводи од Бедфорда тај се додатак кошуљи јако свидео.

У 18. веку женске поткошуље дефинитивно су изгубиле битку: потиснули су их корсети и потсукње. Кошуље се и даље носе, али о злату, бисерима и другим (дворским) неумереностима више нема ни говора.

У то исто доба, мушкарци су још прилично гиздави: кошуље им красе жабои (набрани украси, често од чипке или муслина, на предњем делу кошуље) и манжетне накићене чипкицама. Пред крај 19. века и они су се уразумили: прво у В. Британији где је тада већ моћна грађанска класа наметнула и своју трезвену моду. Кошуље добијају једноставан крој, красе их само кравате које се везују испод уштирканих крагни.

Господа су се, додуше, одрекла кићености, али су зато развила неке господски-неумерене манире: извесни помодари из Рима и Милана уобичајили су у то време да своје енглеске кошуље – шаљу на пеглање у Енглеску.

Поштени спавају голи

Време када су се кошуље завештавале тестаментима неповратно је прошло. Кошуље нису с кошуљама, мање-више, никада није било неспоразума. За ноћне кошуље се то нипошто не би могло рећи. Оне су, тако рећи од часа када су се појавиле, силно узбудиле богобојажљиве духове зна се шта је ред; поштени људи спавају голи-голцати.

Пре свега двеста-триста година људи су, изгледа, још били у великој мери поштени и знали шта је ред, судећи бар по узречици која је тада скована, „спасити голи живот". У то доба наиме, ноћни пожари били су врло чести, а изненађени спавачи и спавачице обично нису имали времена да се бежећи још и обуку. Истрчавали су из својих кућа онакви какве их је пожар зарекао – голи-голцати.

У ренесанси су се ноћне кошуље носиле далеко више него у претходним периодима, али су с њом и ишчезле из употребе. Поново су их прогласили навиком грешних и развратних људи. владари су се изузимали, њима су их уписали у повластице.

Толико нетрпељивост, а данас можда само један разлог против ноћних кошуља звучи ваљано: мора да су оне мушке заиста биле смешне. У поучној књижици под насловом „Молитвеник за светског човека", извесни Оскар Шмит најозбиљније је упозорио на велики број иначе срећних бракова који су претрпели бродолом због комичног изгледа господина мужа у спаваћој соби.

М. Илић

У 19. веку мушке кошуље коначно су постале једноставније, али су још увек плаћале данак некадашњим неумереностима: крагне су и даље биле неугодно високе и круте.

У добро организованој и беспоштедној трговини људима црни човек није сматран људским бићем

СТРАДАЊА ЦРНОГ ЧОВЕКА

ВЕЗАНИ, ПРЕЗРЕНИ, ГОЊЕНИ

С ГОРЕЈЕ СЕ ПОЛАЗИЛО НА ПУТ БЕЗ ПОВРАТКА

У непосредној близини међународне луке у Дакару, главном граду афричке државе Сенегал, налази се острво Гореа. Вековима је било највећа и најјезовитија пијаца робова за коју историја зна.

Открили су га Португалци, 1444. На острву су тада живеле само дивље козе. Да би га што пре присвојили, освајачи су изградили насеље са утврђењем које је требало да им осигура безбедност. Сенегалци су га звали Бер, Холанђани Год Ред, Французи Горе, а за све Африканце оно је само подсећање на трагичну прошлост, крв и сузе

Осамдесет милиона Африканаца били су жртве монструозне трговине робљем којом се „цивилизовани" свет бавио четири и по века

Лов

Док су 1444. једрењаци из флоте португалског капетана Лансерота у заливу бацали сидра, домороци су шапутали како су са мора стигле велике беле птице. Приредили су им добродошлицу... Био је то њихов први сусрет са људима беле коже... А онда, око поноћи, ти бели су насрнули на њих. Заплашени људи скакали су у море, пењали се на кровове колиба, бежали у шуму.

У зору су „беле птице" нестале заједно са 165 заробљеника...

Кад су 8. августа једрењаци стигли у Португалију, Лансерот је свој живи плен изнео на „пијацу". Била је то прва продаја робова у Европи.

За кратко време су села у данашњој Гвинеји остала без младих. Племена су се завадила и трговцима је било лакше да дођу до „абоносовине" (како су звали црне робове), често уз благослов завађених поглавица. Ризик је био мали у односу на могућности огромне зараде. Цена једног роба била је десет пута већа од трошка за његову „набавку".

Убрзо су се и неке друге европске земље заинтересовале за ову врсту трговине. Почињу да конкуришу Португалцима и у 17. веку усккраћују им неславни монопол. Енглези, Французи, Немци и Холанђани су и сами потпомогли организовање највеће принудне селидбе у историји света. Године 1685. француски државник Колбер у свом закону о црнцима каже: „Роба можеш купити, заменити или продати као сваки предмет. Он нема право заштите законом, али може бити оптужен за прекршај

Поглавице трговци

На „обали робова" капетан је, осим уобичајених ситница, искрцавао производе којима су се одушевљавале веома пробирљиве црначке поглавице – кишобране, шарене сунцобране, велике холандске луле, огртаче живих боја, мараме, свилу, предмете од сребра, пиће и оружје за лов на људе. Једрењаци су носили и резерве хране за заробљенике. Алкохол и сирће служили су за дезинфекцију и убијање задаха у товарном простору.

Потпалубље је било преуређено за превоз робова. Делили су га надвоје једном платформом која је по средини имала пролаз. Тако је једрењак могао да повезе двоструко више „путника". Те „путнике" (робове) ценили су према њиховом пореклу. Уолофи су били познати као бунтовници, Бамбаре као питоми и вредни, Мандинги и Пеули, мирни али осветољубиви, становници ондашњег Дахомеја – добри

Кућа робова на Гореи – данас музеј. У њеним мемљивим ћелијама умирали су везаних руку и ногу.

земљорадници али склони самоубиствима...

Африка је постала земља страха. Мале наоружане гангстерске банде утркивале су се са поглавицама који су продавали чак и чланове своје породице. Пљачкали су села, одводили жене и децу. Паклени круг се затворио. Нестајале су старе вредности, друштвени поредак и братство. Сила и суровост постали су закон.

У прихватилиште на острву које подсећа на логор сливају се колоне купљених и похватаних. Али, то је само крај исцрпљујућег пешачења беспућима Африке. Долазе у паровима и то у дрвеним стегама попут јарма, везаних руку.

На челу застрашујуће колоне је вођа експедиције, а на зачељу чувари наоружани до зуба. Уз пут би поубијали све болесне, све који би покушали да негодују. Преживеле, исцрпљене и утучене, предају посредницима који их „освежавају" и тек онда испоручују капетану брода.

Жигосање

Ужаснути црнци верују да страшна „црвена лица" с дугим косама намеравају да их поједу. Они их обележавају ужареним гвожђем и прослеђују хирургу који их опипава, прегледа и мери, као да су животиње. На цени су млади између 15 и 25 година, са здравим зубима и јаким мишићима. Све који имају било какву ману одбацују као неупотребљиве.

Затим их укрцавају на брод и затварају у групама од по 150 до 200 особа, у мрачне и загушљиве просторије. Једрењак не полази одмах. Понекад, да би попунио товар, чека и по три месеца! Исто толико траје и мучно путовање преко Атлантика. Једанпут дневно, сужњима у утроби брода ослобађају руке и ноге. Онда их поново везују.

Крвави обрачуни

У товарном простору брода препуном неиздрживог смрада, оковани људи су поређани један до другог. Да би преживели, морају да се боре за храну и ваздух. Избијају свађе и крвави обрачуни, чује се вика и јадиковање; пате од дизентерије, инфекција, разних епидемија. Неки од њих (углавном из племена Ибо) намерно умиру од глади.

Да би се избегла појава скорбута, услед недостатка витамина, сваког јутра испирају уста сирћетом.

И у нормалним условима, спора прекоокеанска пловидба била је неиздржива, а кад би избила бура, путовање би постајало још горе. Капетан би затворио отворе на потпалубљу... Ако би невреме потрајало неколико дана, цео људски товар био би изгубљен.

Од 1807. године, када су хумани и економски разлози навели Британију да трговину људима стави ван закона, робови су били суочени с новом опасношћу. Капетани су, кад би им запретило да буду откривени, радије потапали свој људски товар него плаћали казну од сто долара за сваког црног човека на броду.

У Нови свет стизали су само они који би успели да се прилагоде. Страх је у њима убијао сваку помисао на отпор. Изгубили су све осим нагона за животом и радне способности. Далеко од постојбине, заборављали су своје најближе, губили људско достојанство, нови господари су их кротили, дресирали...

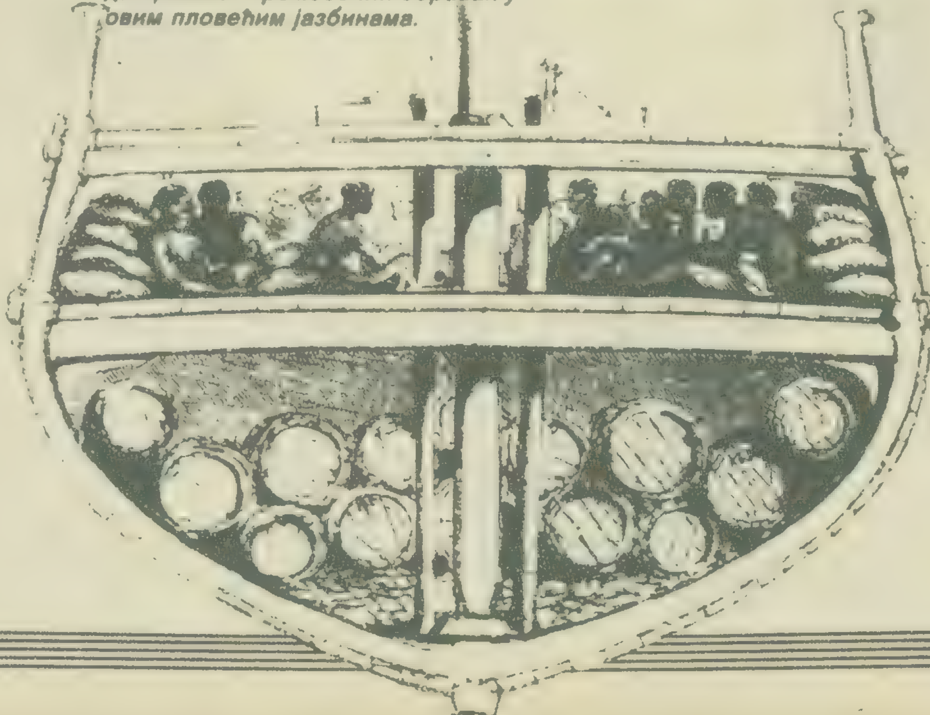
Кућа робова на Гореи (данас музеј) сведочи о великој срамоти човечанства. На трошним, поцрнелим зидовима ове уклете грађевине, коју вековима бију морски таласи, стоје многобројне табле с натписима. На једној од њих пише: СА ОВОГ МЕСТА ОДЛАЗИЛИ СУ НА ПУТ БЕЗ ПОВРАТКА – У ПАТЊЕ БЕЗ КРАЈА.

Диего Варагић

ХИМНА ЈЕДНАКОСТИ

Робови су се у Француској још понегде продавали, кад је Виктор Иго рекао и написао: „Нико нема право на слободу другога!" Људи су то и раније знали. Па ипак, све до данашњих дана важиле су, а понегде још увек важе, предрасуде у вези с бојом коже односно надређености и подређености. Зато би на Гореу, на принудно ходочашће, требало слати све оне који у Африци и данас примењују сурове законе робовласништва. Јер, тим путем је прошао бар понеки атом сваког рођеног Африканца – да би кроз патње и понижења црни човек спевао најдрагоценију химну једнакости раса.

Овако је у једрењацима превожен живи терет. Од хиљаду несрећника само три стотине је успевало да преживи тромесечни боравак у овим пловећим јазбинама.

НОВИ ЈУНАК ФИЛМА И СТРИПА

ИНДИ ПРОТИВ СУДБИНЕ

Археолог и авантуриста Индијана Џонс нашао се у страшном храму судбине. Шта је тамо урадио видећемо на филму и у нашем новом стрипу

Филмови Стивена Спилберга и Џорџа Лукаса можда нису најбољи, али су сигурно најисплатљивији. Све што су последњих година снимили доспело је на списак петнаест најбоље продаваних филмова свих времена: „Блиски сусрети треће врсте", „Ајкула", „Е. Т." (Спилберг); „Звездани ратови", „Империја узвраћа ударац", „Повратак џедаја" (Лукас). Када су удружили снаге и направили 1981. године, заједнички филм „Отимачи изгубљеног ковчега" – у коме је Спилберг био редитељ, а Лукас продуцент – успех је, једноставно, морао да буде још већи. Доиста, прича о трагању археолога и авантуристе Индијане Џонса са заветним ковчегом нашла се међу првих пет филмова с највећом зарадом.

По оној логици да ништа не успева тако добро као успех, могло се очекивати да ће златни тандем Спилберг-Лукас убрзо доћи на идеју да сними нови филм о Индијани Џонсу, тим пре што је компанија „Марвел" све то време издавала серију стрипова о новом јунаку. Наравно да су дошли. Пошто је сав био у припремама за снимање свог „Повратка џедаја", Лукас је писање сценарија поверио Виларду Хајку и Глорији Катс, познатом сценаристичком тандему, а уз то и брачном пару. Сценарио је убрзо био готов и екипа се запутила на Далеки исток, на снимање.

Направљен за непуна три месеца у Шри Ланки и Енглеској, филм се крајем 1983. године нашао у биоскопима. Изненађења уопште није било: публика је навалила. Критика се, међутм није одушевила „Храмом судбине".

Глумац без мана: Харисон Форд у филму „Храм судбине"

Филмови са великим зарадама: Стивен Спилберг за време снимања

Радња филма смештена је у тридесете године овог века, али је тема извучена из нафталина. Археолог Инди Џонс, наиме, открива да се у палати младог махараџе од Панкота у Индији поново негује култ Тагија. У суштини, то је „систем" за пљачкање и убијање (дављењем) који је практиковало тајно индијско удружење професионалних убица основано 1837. године и посвећено Калију, богу смрти. Храбри Инди Џонс узима ствар у своје руке, ставља главу у торбу (и тако пет-шест пута) и, разуме се, побеђује. Без сумње, то је и најбоља улога у филму: Харисон Форд заиста добро обавља свој посао.

Индијевог другара Шорта Раунда „Малишу" глуми дванаестогодишњи Ке Хуј Кван, који је пре неколико година пребегао с родитељима из Сајгона (данас Хо Ши Мин) у САД, а данас похађа Кинеску школу у Лос Анђелесу. Ке се лепо снашао, али му је најтеже пало што је морао да ћути све док филм није стигао у биоскопе. Другови су га салетали питањима о њиховом јунаку „Хану Солоу" (Харисону Форду), о творцима – И-тија (Спилбергу) и „Звезданих ратова" (Лукасу), а он је био приморан да се прави глув. „Допао ми се сваки део филма", каже Ке Хуј Кван. „Нарочито ми се свидео део у коме спасавам Индија и побеђујем све оне гадне типове".

То о пољупцима у вези је с главном и једином женском улогом у филму – с певачицом Вили Скот, коју глуми Кејт Кепшо. За њену улогу каже да је „вриштећа". Вили Скот, наиме, сваки час доживљава страшне тренутке – урла. Сценаристи своју Вили бране објашњењем да би се тридесетих година свака жена у опасности тако понашала.

Магија и стварност имају своје специфичне законе, који не могу да се мешају. Оно што потврђује магију не потврђује стварност, и обратно. У „Храму судбине" ова једноставна правила нису поштована што је оставило трага на филму, и на моменте делује претерано наивно. Публика помало с подсмехом прима сцену у којој Инди Вили и „Малиша" искачу у гуменом чамцу из авиона са висине од више стотина метара – и остају живи. Слично прихвата и сцену у којој рударски вагонет с нашим јунацима прелеће преко провалије и спушта се на шине на другој страни.

Цепидлака би без тешкоћа открио још тога. Када, на пример, Инди пресече висећи мост на средини и држећи се за један крај стигне до окомите литице жив и здрав, не морамо добро да знамо физику да би нам било јасно како је такво „меко спуштање" напросто – неизводљиво. Или да се вратимо на почетак филма, када Инди и компанија у Шангају беже од гангстера и стижу до авиона на писти и ускачу у њега, не знајући да их унутра чекају други гангстери.

Другар и заштитник Индија Џонса: дванаестогодишњи Ке Хуј Кван у улози Шорта Раунда

Или, тагски свештеник Мола Рам користи децу за свој рудник драгог камења. Одрасли би му, као што знамо, тај посао радили десет пута успешније. Због чега су ипак употребљена деца? По свој прилици да би нам се Мола Рам још више оградио. Такав поступак се у кинематографији описује као служење аутору уместо причи.

Филм је необичан, динамичан, одлично снимљен, ефектан. Вреди га погледати, осим ако нисте цепидлака

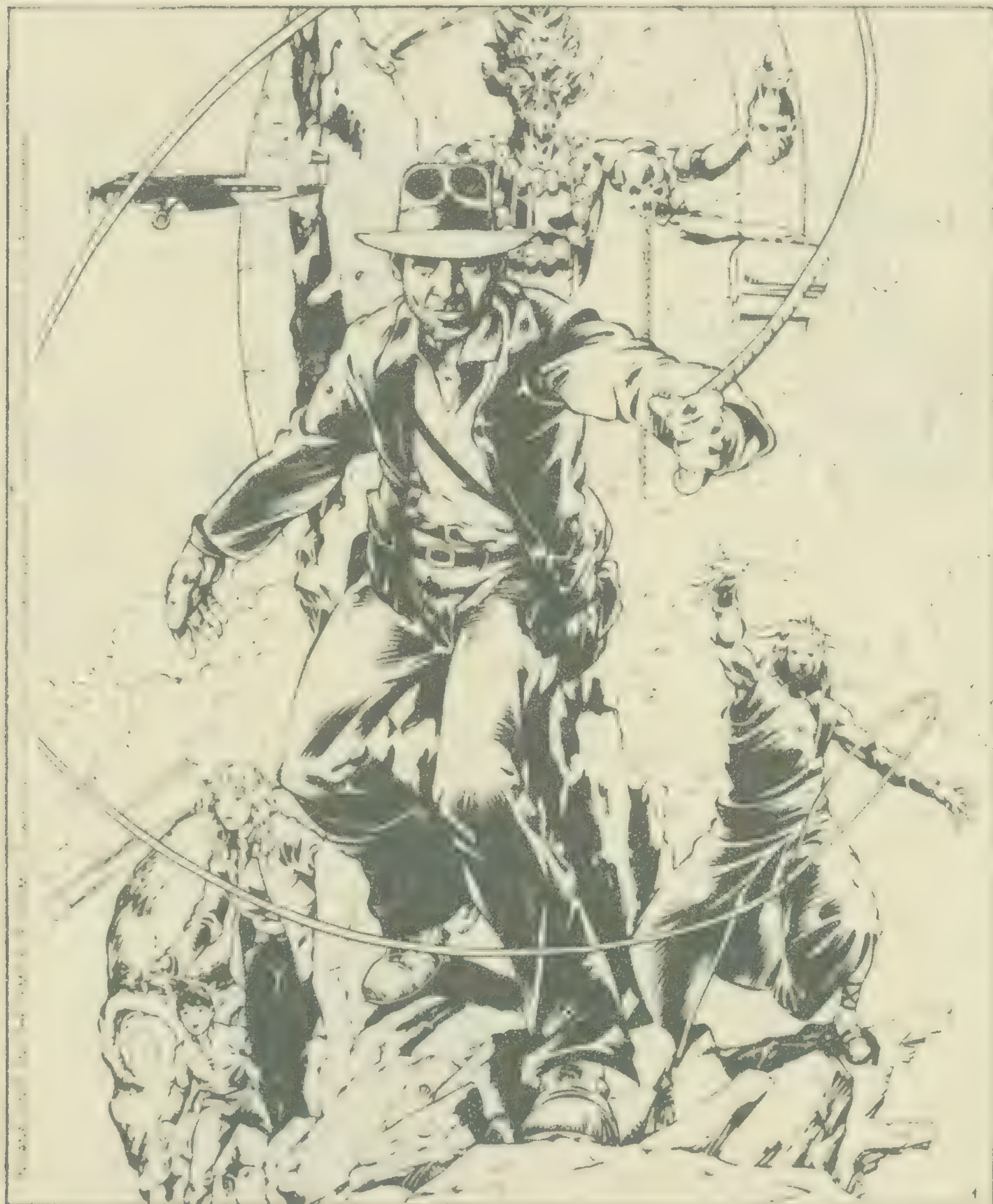

Обрачун на мосту: драматична борба Индијане Џонса са Молом Рамом

Есад Јакуповић

ИНДИЈАНА ЏОНС
и ХРАМ СУДБИНЕ

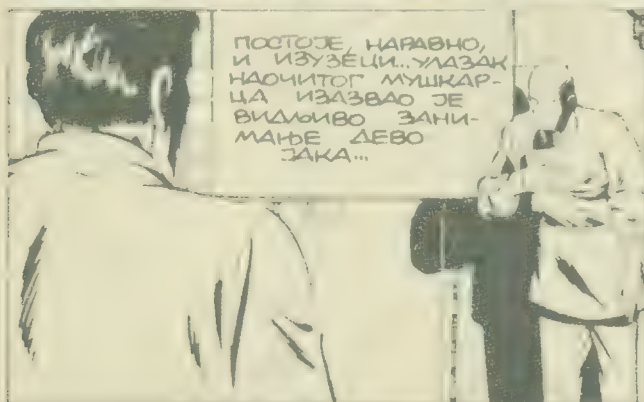
ПИШЕ: ДЕЈВИД МИШЛИНИ (DAVID MICHELINIE)
ЦРТАЈУ: ЏЕКСОН ГИЗ (JACKSON GUICE), ЈАН АКИН (IAN AKIN), БРАЈАН ГАРВИ (BRIAN GARVEY), БОБ КЕМП (BOB CAMP)

ШАНГАЈ 1935.

У ЗАДИМЉЕНОЈ ДВОРАНИ НОЋНОГ КЛУБА „**ОБИ ВАН**" ГОСТИ СУ СЛУШАЛИ ПОСПАНУ АМЕРИЧКУ ПЕВАЧИЦУ, ГОТОВО НЕЗАИНТЕРЕСОВАНИ ЗА ОНО ШТО СЕ ДЕШАВА ЗА ОСТАЛИМ СТОЛОВИМА...

...ЈЕР У ШАНГАЈУ ЧОВЕК БРЗО НАУЧИ ДА ГЛЕДА СВОЈА ПОСЛА...

...КОЈЕ СУ ЗАНЕМАРИЛЕ ЧИЊЕНИЦУ ДА ЈЕ СТРАНЧЕВ ЖАКЕТ БИО ШИРИ НЕГО ШТО ЗАХТЕВА МОДА...МОЖДА ЗАТО ДА БИ ОЛАКШАО НАГЛЕ ПОКРЕТЕ...

ЈЕР, ОВАЈ ЧОВЕК ЈЕ УВЕК ВИШЕ ДРЖАО ДО ОПРЕЗА НЕГО ДО ИЗГЛЕДА.

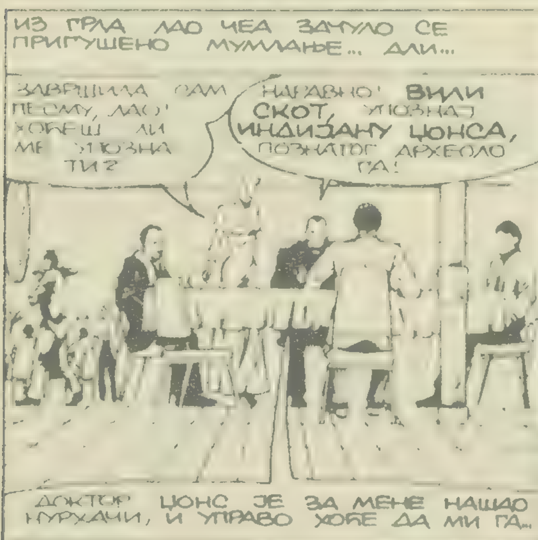

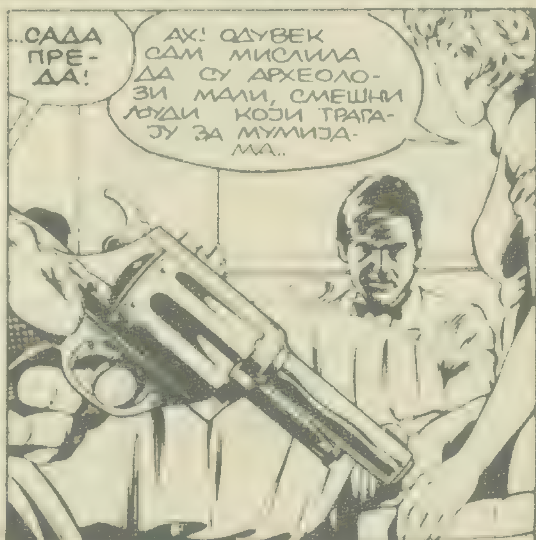

ДОКТОР ЏОНС!
ЛАО ЧЕ!
ЈЕ ЛИ ИСТИНА, ДОКТОРЕ, ДА СТЕ НАШЛИ **НУРХАЧИ?**

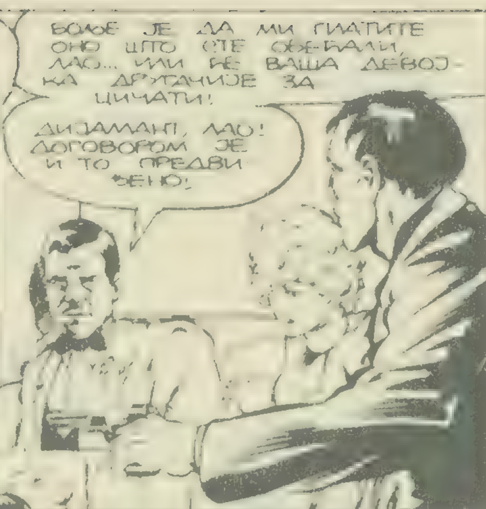

ЈЕСАМ! АЛИ ПРОШЛЕ НОЋИ НЕКО ЈЕ НАМЕРАВАО ДА МИ ПРЕРЕЖЕ **ГРЛО!**
БИО ЈЕ МРАК, АЛИ МИСЛИМ ДА ЈЕ ЈЕДАН ОД ВАШИХ СИНОВА ПОКУШАО ДА УЗМЕ НУРХАЧИ, А ДА ГА НЕ ПЛАТИ...

УВРЕДИЛИ СТЕ МИ СИНА!
СЛЕДЕЋИ ПУТ ОДСЕЋИ ЋУ МУ ВИШЕ ОД **ПРСТА!**
ДОКТОРЕ ЏОНС, ЗА ХОЈУ НУРХАЧИ! ЕВО!
КОЛИКО СЕ СЕЋАМ, ДОГОВОРОМ ЈЕ ПРЕДВИЂЕНО **МНОГО ВИШЕ!**

ИЗ ГРЛА ЛАО ЧЕА ЗАЧУЛО СЕ ПРИГУШЕНО МУМЛАЊЕ... АЛИ...
ЗАВРШИЛА САМ ПЕСМУ, ЛАО! ХОЋЕШ ЛИ МЕ УПОЗНАТИ?
НАРАВНО! **ВИЛИ СКОТ,** УПОЗНАЈ **ИНДИЈАНУ ЏОНСА,** ПОЗНАТОГ АРХЕОЛОГА!
ДОКТОР ЏОНС ЈЕ ЗА МЕНЕ НАШАО НУРХАЧИ, И УПРАВО ХОЋЕ ДА МИ ГА...

...САДА ПРЕДА!
АХ! ОДУВЕК САМ МИСЛИЛА ДА СУ АРХЕОЛОЗИ МАЛИ, СМЕШНИ ЉУДИ КОЈИ ТРАГАЈУ ЗА МУМИЈАМА...

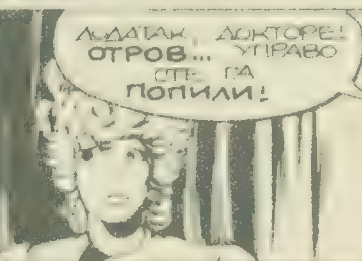

ХЕЈ, С-САМО САМ СЕ ШАЛИЛА! ЗАР ВИ НЕ ЗНАТЕ ЗА ШАЛУ?!
ЛАО?!

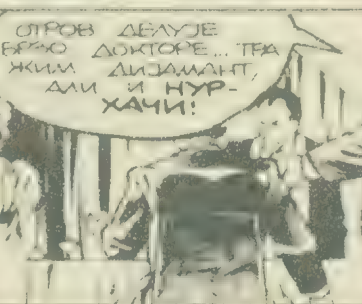
СКЛОНИ ТАЈ ПИШТОЉ, СИНКО!

БОЉЕ ЈЕ ДА МИ ПЛАТИТЕ ОНО ШТО СТЕ ОБЕЋАЛИ, ЛАО... ИЛИ ЋЕ ВАША ДЕВОЈКА ДРУГАЧИЈЕ ЗАЦИЧАТИ!
ДИЈАМАНТ, ЛАО! ДОГОВОРОМ ЈЕ И ТО ПРЕДВИЂЕНО!

ЛАО ЧЕ ЈЕ НЕВОЉНО ПОСЕГНУО У ЏЕП...
ВИДИТЕ, ЛАО, УЗ МАЛО НАГОВАРАЊА ЧАК И **ВИ** МОЖЕТЕ ДА БУДЕТЕ ОД РЕЧИ!

АЛИ КАД СЕ ИНДИЈАНА НАГНУО ПРЕМА СВОМ ПЛЕНУ...

ЧЕСТИТАМ, ДОКТОРЕ, ПОБЕДИЛИ СТЕ! ПОПИЈМО У ВАШЕ ЗДРАВЉЕ!
ХВАЛА! УЗГРЕД, ШТА ЈЕ ОВО?

ДОДАТАК, ДОКТОРЕ! **ОТРОВ...** УПРАВО СТЕ ГА **ПОПИЛИ!**

ВРАТИЋЕТЕ МИ ДИЈАМАНТ И ДОБИТИ ПРОТИВОТРОВ!

ОТРОВ ДЕЛУЈЕ БРЗО ДОКТОРЕ... ТРАЖИМ ДИЈАМАНТ, АЛИ И **НУРХАЧИ!**

СА ГРЧЕМ У ЖЕЛУЦУ И ОТЕЖАНИМ ДИСА-ЊЕМ, ИНДИЈАНА НИЈЕ МОГАО ДА БИРА...
ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ НУРХАЧИ БИО СИТАН ЧОВА!
ЕВО, УНУТРА СУ ОСТАЦИ НУРХАЧИЈА...
...ЦАРА ИЗ ДИНАС-ТИЈЕ МАНЧУ!

НАЈЗАД! ДОБИО САМ ПЕПЕО СВОГ ПРЕТКА!
ДОЗВОЛИ МИ ДА ПОГЛЕДАМ...

БУДАЛО! ПРОСУЛА СИ ГА!
ОХ! ТО МЕ БОЛИ...
ПУСТИТЕ ЈЕ, ЛАО, И ДАЈТЕ МИ ПРО-ТИВОТРОВ!

БОЉЕ ЈЕ ДА ПОСЛУШАТЕ!
ХЕЈ, ТО НИ-ЈЕ КОНОБАР!
ВУ ХАН ЈЕ МОЈ СТАРИ ПРИЈАТЕЉ, КОГА САМ ПОВЕО!
СТАВИТЕ ПРОТИВ-ОТРОВ НА СТО, ЛАО!

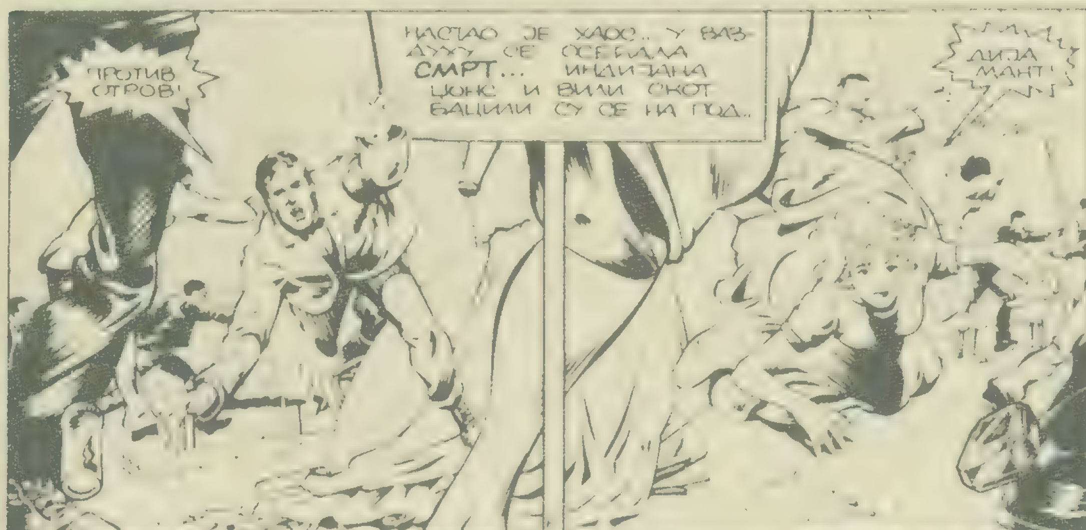

ЛАО ЈЕ ПОСЛУШАО НАРЕЂЕЊЕ...
ИНДИЈАНА ЏОНС ЈЕ ДРУГАВОМ РУКОМ ДОХВАТИО ПРОТИВ-ОТРОВ...

АЛИ...
БАНГ!
БАНГ!
ВУ!

НЕ БУДИТЕ ТУЖНИ, ДОКТОРЕ... УСКОРО ЋЕТЕ МУ СЕ ПРИДРУЖИТИ!
ВУ... МРТАВ... МОЈ ВИД МАГЛИ МИ СЕ ПРЕД ОЧИМА... М-МОРАМ НЕШТО ПРЕДУЗЕТИ...

... И ТО БРЗО...
ЕВО, ФЛАМБИРАНИ ГОЛУБ ЗА ВАС... ШТА?

ААААAЈ!
БАНГ!
ШИНННК!

ПРОТИВ ОТРОВ!
НАСТАО ЈЕ ХАОС... У ВАЗДУХУ СЕ ОСЕЋАЛА СМРТ... ИНДИЈАНА ЏОНС И ВИЛИ СКОТ БАЦИЛИ СУ СЕ НА ПОД...
ЛИЛА МАНТ!

АХХХ!

КРРрц!
УФ!

ПРОТИВ ОТРОВ!
ЧИПАВА ЈЕ... ОХ... НЕ... НЕКО ЈУ ЈЕ НАГАЗИО..

ИЗВИНИТЕ...

... АЛИ ТАЈ ДИЈАМАНТ ЈЕ **МОЈ**!

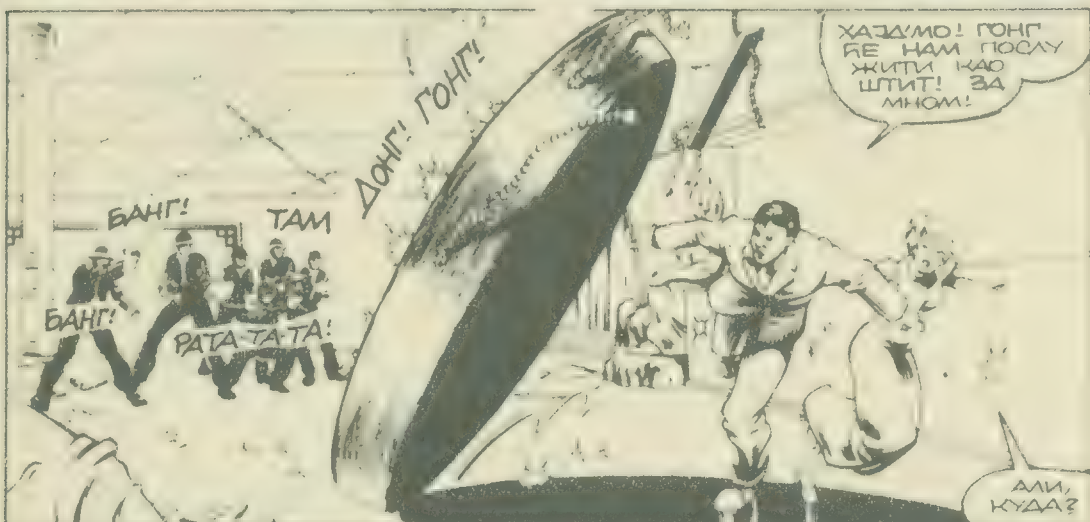

ОХ, ДО ЂАВОЛА!
ДИЈАМАНТ... И КОЦКЕ ЛЕДА... АЛИ, **ШТА ЈЕ ШТА?**

ХМ...
ОВО И НИЈЕ БАШ НЕКИ ДИЈАМАНТ!

ХЕЈ, ЛУТКО! СТАНИ! ТРЕБА МИ БАШ ТО!
АКО УСКОРО НЕ ИЗАЂАХ НЕМ, МОРАЋУ ДА ЈЕ УБИЈЕМ!

АКО НЕ БУДЕМ БРЗ, ОВИ РЕВОЛВЕРАШИ ЋЕ МЕ САЧУВАТИ ОД НЕВОЉЕ...
БАНГ! БАНГ!
РА-ТА-ТА!

ЦАП!

ДОНГ! ГОНГ!
ХАЈД'МО! ГОНГ ЋЕ НАМ ПОСЛУЖИТИ КАО ШТИТ! ЗА МНОМ!
БАНГ!
ТАМ
БАНГ!
РАТА-ТА-ТА!
АЛИ, КУДА?

ОХ!
ЦАНГР!

НЕЕЕЕЕ!

ТРАС!

ОХО!
КАКАВ ЛЕП ПАД!
ТО ЈЕ ДА ПЛАЧЕШ... ДЕТЕ ВОЗИ КОЛА!
НАГАЗИ ГАС, МАЛИША!
СМИРИ СЕ...

...ПОДУЧИЋУ ГА УЗ ПУТ!
ЗА ЊИМА!
ШКРИЦ!

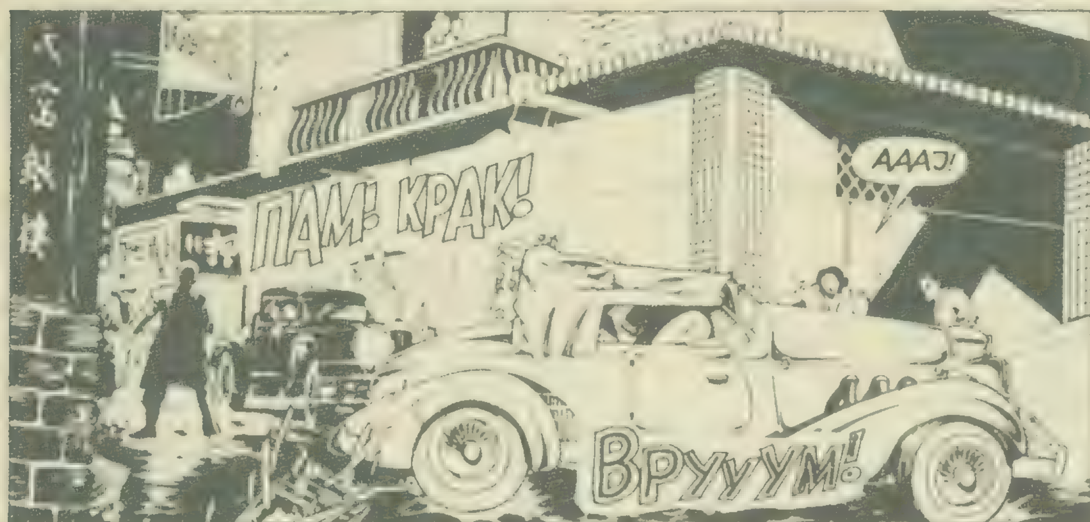

ХЕЈ, ПА ТЕК СМО СЕ СРЕЛИ! НИСАМ ЈА ТАКВА ЖЕНСКА...
ШТА ПРИЧАШ... ГДЕ ЈЕ ТАЈ ПРОТИВОТРОВ?

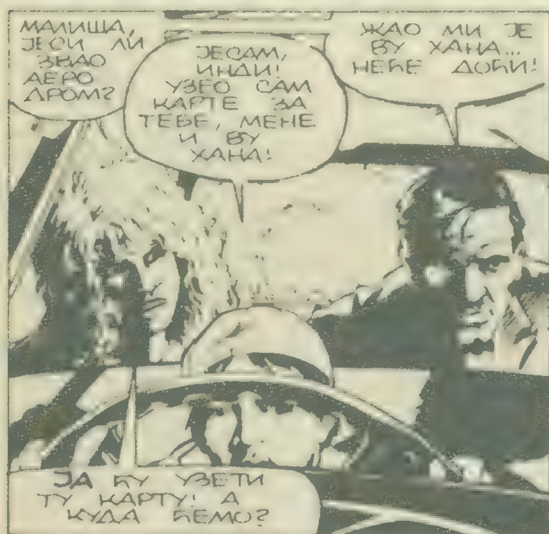

НЕ ИЗГЛЕДАШ БАШ СЈАЈНО!
ГУЛП!
ОТРОВ МИ ОБИЧНО НЕ ПРИЈА!

СКРЕНИ ДЕСНО, МАЛИША, ПРЕМА МОСТУ ВАНГ ПУ!
У РЕДУ!
ГДЕ МИ ЈЕ ПИШТОЉ? АХА!

ВИДИ ШТА СИ МИ УРАДИО! РУЖ МИ СЕ РАЗМАЗАО, СЛОМИЛА САМ ДВА НОКТА, ТРЧАЛА САМ У ЧАРАПАМА...
ИМАМ УТИСАК...

...ДА ЋЕШ ИМА ТИ И ВЕЋИХ ПРОБЛЕМА!
ПАМ!
ПАМ!
ПАМ!
ТУП!
БУП!

ПАМ! КРАК!
АААЈ!
ВРУУУМ!

МАЛИША, ЈЕСИ ЛИ ЗВАО АЕРОДРОМ?
ЈЕСАМ, ИНДИ! УЗЕО САМ КАРТЕ ЗА ТЕБЕ, МЕНЕ И ВУ ХАНА!
ЖАО МИ ЈЕ ВУ ХАНА... НЕЋЕ ДОЋИ!
ЈА ЋУ УЗЕТИ ТУ КАРТУ! А КУДА ЋЕМО?

У СИЈАМ!
СИЈАМ?! АЛИ ЈА НИСАМ ОДЕВЕНА ЗА СИЈАМ!

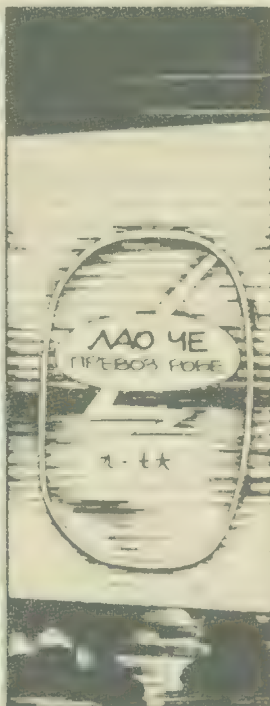

УСКОРО, НА АЕРОДРОМУ НАНГ ТАО...
ОБЕЗБЕДИО САМ ТРИ МЕСТА, ДОКТОРЕ! АЛИ ТО ЈЕ ТЕРЕТНИ АВИОН ПУН ЖИВИНЕ! БОЉЕ НИ САМ МОГАО ДА НАЂЕМ...
ОХ! ЈЕСТЕ ЛИ ВИ ВИЛИ СКОТ, ПОЗНАТА ПЕВАЧИЦА?

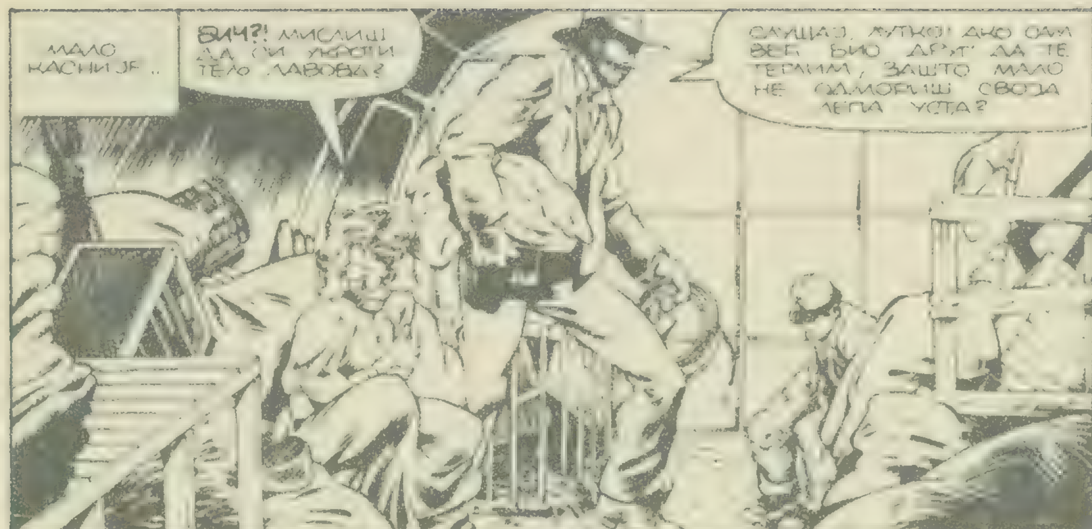

ПА, ЈЕСАМ!
УЖИВАО САМ У ВАШИМ ПЕСМАМА! У СТВАРИ АКО СМЕМ ТАКО ДА КАЖЕМ, ВИ СТЕ ПРАВА МАЧКА!
ТИ ДЕЛИ АУТОГРАМЕ, ЛУТКО, А МАЛИША И ЈА МОРАМО НА ПУТ!

ЕХ, ЛЕПО ЈЕ СРЕСТИ ОВО ЖАВИЛОЦА, АЛИ САДА МОРАМ ДА ПОЂЕМ...
КАО ШТО ВИ У АМЕРИЦИ КАЖЕТЕ, ГРНЮ СТЕ МЕ ЗАДУЖИЛИ!

САМО ШТО ЈЕ ТЕШКИ ТРОМОТОРАЦ ЗАБРЕКТАО, СТИГЛА ЈЕ ЛИМУЗИНА СА ГОНИОЦИМА...
ИНДИЈАНА ИМ ЈЕ САМО МАХНУО...

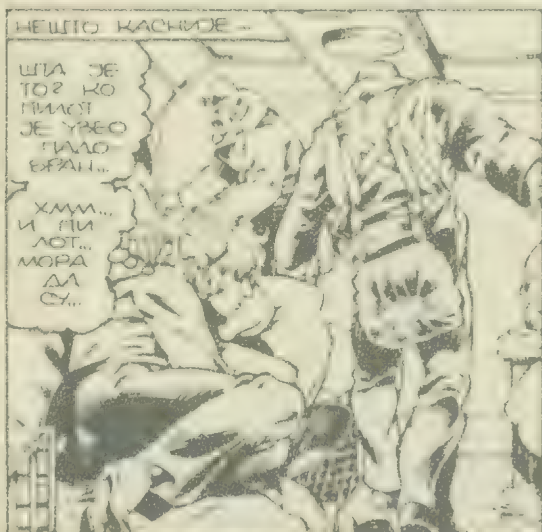

А НА ТЛУ, ЛАО ЧЕ ЈЕ УЗВРАТИО, ЗАГОНЕТНО СЕ ОСМЕХУЈУЋИ КАО ДА ЗНА НЕШТО..

ЛАО ЧЕ
ПРЕВОЗ РОБЕ

МАЛО КАСНИЈЕ..
ВИЧ?! МИСЛИШ ДА СИ УКРОТИО ТЕЛО ЛАВОВА?
СЛУШАЈ, ЛУТКО! АКО САМ ВЕЋ БИО ДРОТ ДА ТЕ ТЕГЛИМ, ЗАШТО МАЛО НЕ ОДМОРИШ СВОЈА ЛЕПА УСТА?

ТЕГЛИШ?! ОТКАКО СИ УШАО У ОНАЈ НОЋНИ КЛУБ, НИСИ СКИДАО ОЧИ СА МЕНЕ!
АХА..

ТРОЈЕ ПУТНИКА ПАЛО ЈЕ У ДУБОКИ САН..

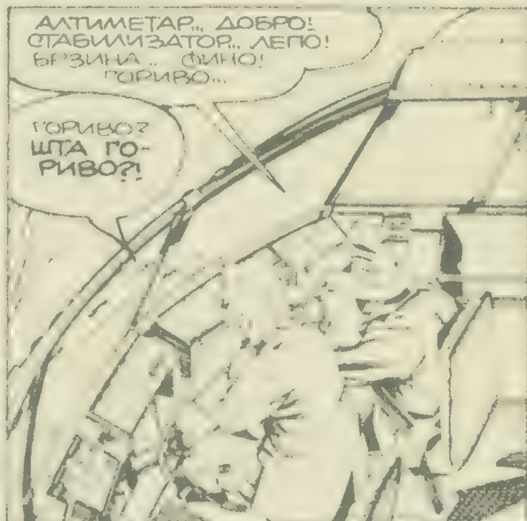

НЕШТО КАСНИЈЕ..
ШТА ЈЕ ТО? КО ПИЛОТ ЈЕ УВЕО ПАЛО-ВРАН...
ХММ... И ПИЛОТ... МОРА ДА СУ...

ЧЕКАЈ МАЛО!
А КО УПРАВЉА АВИОНОМ?!

БОГО МОЈ! ХЕЈ, ИНДИ! У-УСТАНИ! П-ПИЛОТ ЈЕ НАПУСТИО АВИОН!
ХА? ВЕЋ СМО СТИГЛИ?

НИКО НЕ ВОЗИ... ИСКОЧИЛИ... ПАДОБРАНИМА... НЕЋУ ДА УМРЕМ... УРАДИ НЕШТО!

УСКОРО...
НЕ БРИНИ, СРЦЕ, СВЕ ЈЕ ПОД КОНТРОЛОМ!

АЛТИМЕТАР... ДОБРО! СТАБИЛИЗАТОР... ЛЕПО! БРЗИНА... ФИНО! ГОРИВО...
ГОРИВО? ШТА ГОРИВО?!

ИМАМО ПРОБЛЕМ!
ГОРИВО
U.S. GAL
350
350
0
0
PORT
ST BRD

МАЛИЦА!
ВЕЋ САМ ПРОВЕРИО, ИНДИ!
НЕМА ПАДОБРАНА!

ИН-ДИИИИ!

ТРАС!

ДАЈ МИ РУКУ, МАЛИ ША!
ЈЕСИ ЛИ ЛУД? ТО ЈЕ **ЧАМАЦ**!
НЕ **ТОНЕМО** НЕГО **ПАДАМО**!

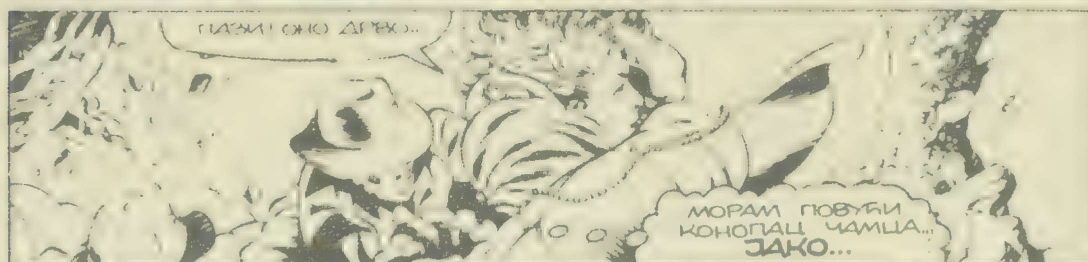

ИДЕМО, МАЛИ ША! ДОБРО СЕ ДРЖИ!

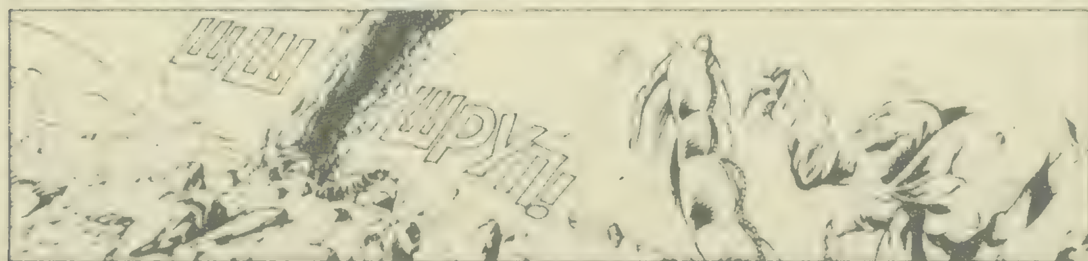

ЧЕКАЈТЕ И МЕНЕ!

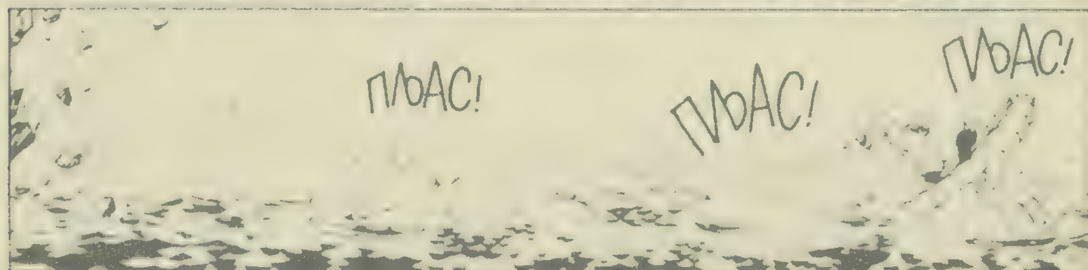

ДОК ЈЕ АВИОН ГУБИО ВИСИНУ...
ФЛУП!
...ЧАМАЦ ЈЕ ПРЕЛЕТЕО КРАТКО РАСТОЈАЊЕ ДО СНЕЖНОГ НАНОСА...

А ЗАТИМ...
БУУУМ!

КРАШШШ!

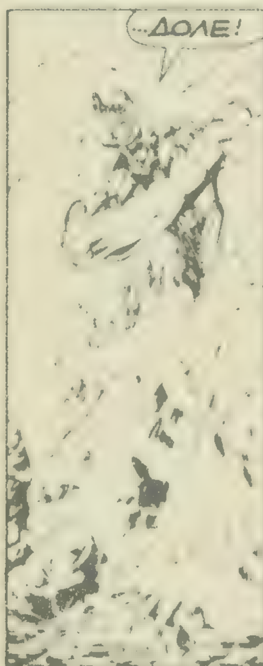

ПАЗИ! ОНО ДРВО...
МОРАМ ПОВУЋИ КОНОПАЦ ЧАМЦА... ЈАКО...

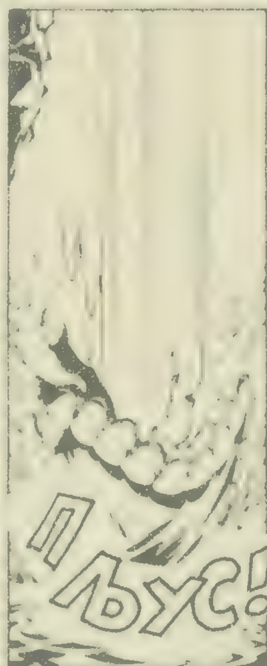

ПЉАС!
ПЉАС!
ПЉАС!

ХА! ПОНЕКАД САМОГ СЕБЕ ЗАДИВИМ!
СТВАРНО?!
ИНДИ...

ЛИТИЦА! НЕ МОЖЕМО ЈЕ ИЗБЕЋИ! МОРАМО...

...ДОЛЕ!

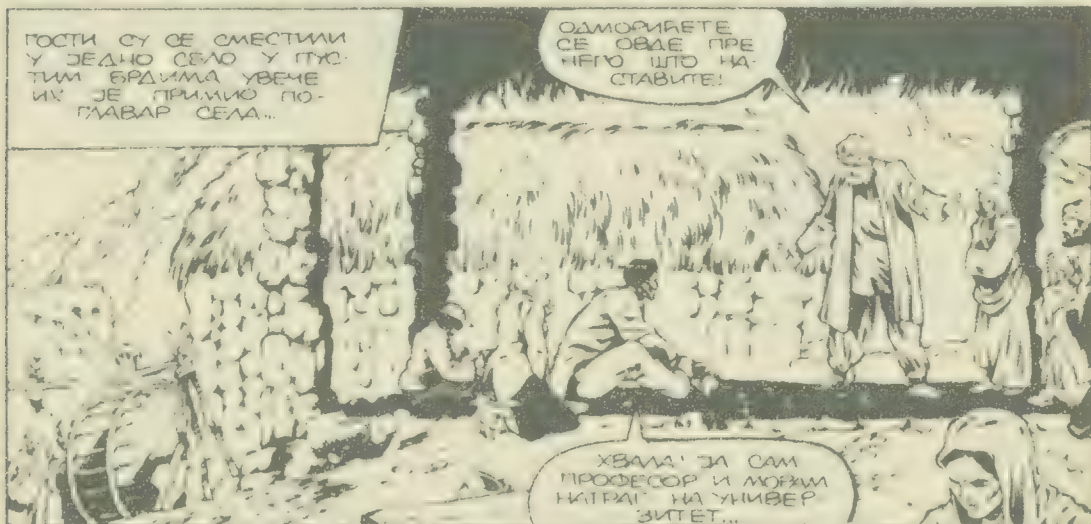

ПЉУС!

ИНДИ?
У РЕДУ САМ МАЛИША! А ТИ, ВИЛИ?
НИСАМ... СТВОРЕНА ЗА ЖИВОТ КАКАВ ТИ ВОДИШ! А ГДЕ СМО САДА?

У ИНДИЈИ!
ИНДИЈИ?! КАКО ЗНАТЕ ДА...

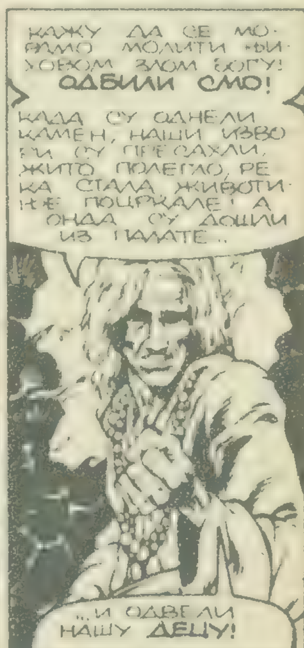

ОХ!

НИЗ ПУСТУ СТАЗУ ОГОЛЕЛИХ БРЕГОВА МАЈАПОРА, ИНДИЈАНА, ВИЛИ И МАЛИШЋА ПРАТИЛИ СУ СЛАБАШНОГ ШАМАНА...
ИЗГЛЕДА ДА ТЕ СТАРАЦ ПОЗНАЈЕ... ШТА КАЖЕ?
КАЖЕ ДА ЈЕ ЗНАО ДА ДОЛАЗИМ! ВИДЕО ЈЕ ТО У СНУ!

ГОСТИ СУ СЕ СМЕСТИЛИ У ЈЕДНО СЕЛО У ПУСТИМ БРДИМА. УВЕЧЕ ИХ ЈЕ ПРИМИО ПОГЛАВАР СЕЛА...
ОДМОРИЋЕТЕ СЕ ОВДЕ ПРЕ НЕГО ШТО НАСТАВИТЕ!
ХВАЛА! ЈА САМ ПРОФЕСОР И МОРАМ НАТРАГ НА УНИВЕРЗИТЕТ...

НА ПУТУ ДО ДЕЛХИЈА СВРАТИЋЕТЕ ДО ПАНКОТА! ТАМО ЋЕТЕ ОТИЋИ У ПАЛАТУ!
АЛИ, ПАНКОТ НИЈЕ НА ПУТУ ЗА ДЕЛХИ! А И ПАЛАТА ЈЕ НАПУШТЕНА ПОСЛЕ ПОБУНЕ 1857. ГОДИНЕ!

НЕ, ТАМО ЈЕ НОВИ МАХАРАЦА... А И ПАЛАТА ЈЕ ПОНОВО МОЋНА! У ПАНКОТУ СЕ ЗАЧЕЛО ЗЛО... ПРОШИРИЛО СЕ КАО **ТАМА ЗЕМЉОМ** И ОДНЕЛО ИЗ НАШЕГ СЕЛА **СИВАЛИНГУ!**
ОДНЕЛО? ШТА?
СВЕТИ КАМЕН ИЗ СВЕТИЛИШТА КОЈЕ НАВОДНО ШТИТИ СЕЛО!
АЛИ, ШТА ЋЕ МАХАРАЦИ КАМЕН?

КАЖУ ДА СЕ МОРАМО МОЛИТИ ЊИХОВОМ ЗЛОМ БОГУ! **ОДБИЛИ СМО!**
КАДА СУ ОДНЕЛИ КАМЕН, НАШИ ИЗВОРИ СУ ПРЕСАХЛИ, ЖИТО ПОЛЕГАО, РЕКА СТАЛА, ЖИВОТИЊЕ ПОЦРКАЛЕ! А ОНДА СУ ДОШЛИ ИЗ ПАЛАТЕ...
...И ОДВЕЛИ НАШУ **ДЕЦУ!**

САСТАНАК ЈЕ ЗАВРШЕН, АЛИ ИЗГОВОРЕНЕ РЕЧИ ЈОШ СУ ЛЕБДЕЛЕ У НОЋИ...

ДОКТОР ЏОНС СЕ ПИТАО КОЛИКО У ШАМАНОВОЈ ПРИЧИ ИМА ИСТИНЕ, А КОЛИКО ПРАЗНОВЕРЈА...

АЛИ, ШТА ЈЕ СА...

...ДЕЦОМ?

ДЕТЕ ИСТРЧАЛО ЈЕ ИЗ ЖБУЊА КАО ДА ГА ЂАВО ГОНИ...

САМА КОСТ И КОЖА! МОРА ДА ДАНИМА НИЈЕ ЈЕО...

НЕ ШТО МИ ПРУЖА...

С.С. САНКАРА!

СЕЛО СЕ РАЗБУДИЛО. МАЈКА И ДЕТЕ СУ ПОНОВО БИЛИ ЗАЈЕДНО. АЛИ, ИНДИЈАНА ТО НИЈЕ ПРИМЕТИО...

ГЛЕДАО ЈЕ У ПАРЧЕ ТКАНИНЕ У СВОЈОЈ РУЦИ И РАЗМИШЉАО САМО О ЈЕДНОЈ РЕЧИ...

САНКАРА!

ЈУТРО...

ХООО! ПОЛАКО ЛЕПИ МОЈ!

ХАЈДЕ, ВИЛИ! МОРАМО ДА СТИГНЕМО У ПАНКОТ ДО СУТРА УВЕЧЕ!

ПАНКОТ?! МИСЛИЛА САМ ДА ИДЕМО У ДЕЛХИ! ДО ЂАВОЛА, ЗАШТО СИ ПРОМЕНИО МИШЉЕЊЕ?

ШТА ТИ ЈЕ ОНАЈ ДЕЧАК СИНОЋ РЕКАО?

ИНДИЈАНА НИЈЕ ОДГОВОРИО, НЕГО ЈЕ УСРЕДСРЕДИО ПАЖЊУ НА УПРАВЉАЊЕ...
А ВИЛИ СЕ ТРУДИЛА ДА НЕ ПАДНЕ СА СЛОНА...

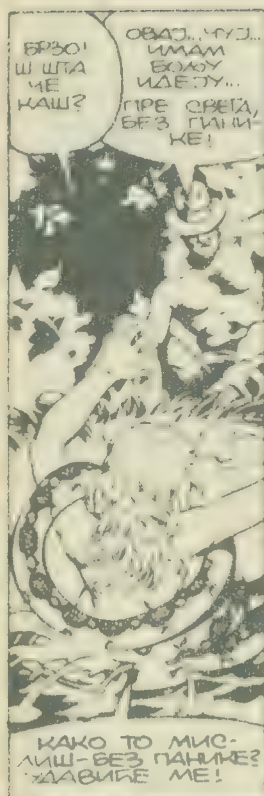

КАДА ЈЕ ПАЛА НОЋ И НАПРАВЉЕН ЛОГОР...
...МОРНА ПЕВАЧИЦА ЗАПУТИЛА СЕ ПРАВО КА РЕЦИ...
ХЕЈ, ВИЛИ, ЗАР НИЈЕ БОЉЕ ДА ИЗИЂЕШ?
БЕЗ ТРУНКЕ ОДЕЋЕ?

ЈА ДА ТЕБЕ ЗАВЕДЕМ? СВАШТА!
ХМ... ОД СВИХ АРОГАНТНИХ...

ААИИИЈЈЈ!

ИНДИ, УПОМОЋ!
НЕ БРИНИ! СТИЖЕМ! ШТА ЈЕ?
ЗМИЈА!

ЗМИЈА!

БРЗО! Ш ШТА ЧЕ КАШ?
ОВАЈ... ЧУЈ... ИМАМ БОЉУ ИДЕЈУ...
ПРЕ СВЕГА, БЕЗ ПАНИ-КЕ!
КАКО ТО МИС-ЛИШ-БЕЗ ПАНИКЕ? ЗДАВИЋЕ МЕ!

ВИЛИ, ТРЕБА ДА ПОДИГНЕШ РУКУ И ПОМАЗИШ
ЗМИЈУ!
ПОМА-ЗИМ?

ПОМИЛУЈ ЈЕ ПО ГЛАВИ!
ОХ БОЈИМ СЕ...

ЧИНИ... МИ... СЕ...

... ДА ОДЛАЗИ!

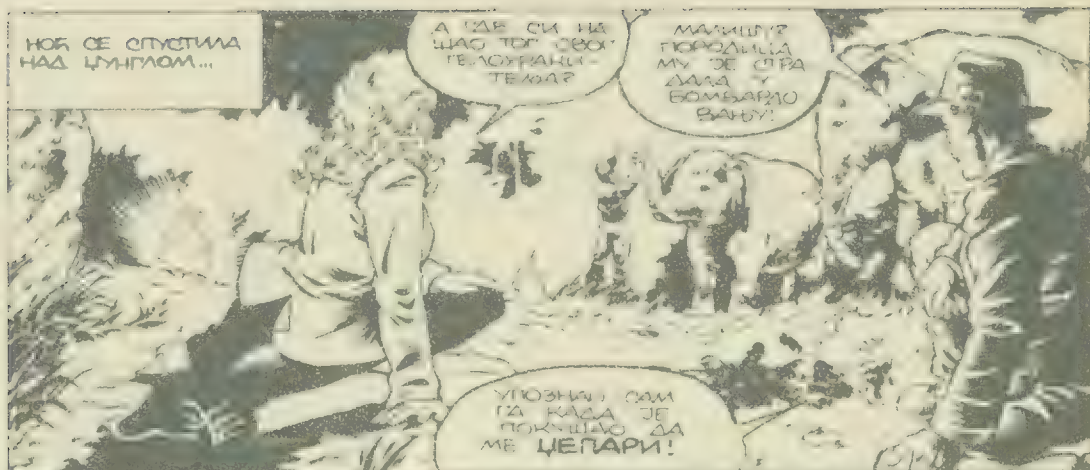
ВИДИШ... УУ.. ИЗВУКАО САМ ЈЕ!

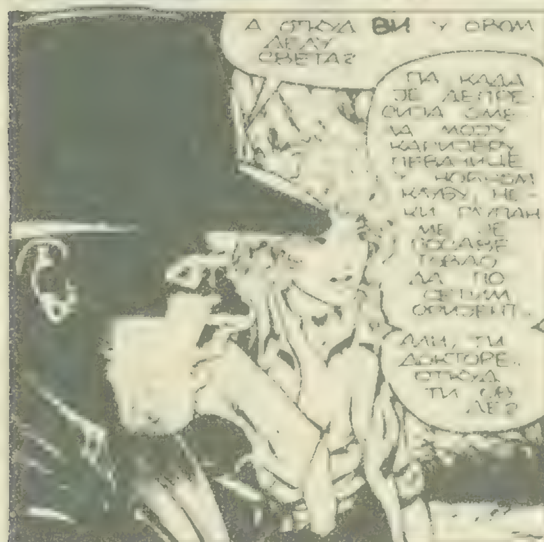

ХВАЛА НИЗАШТА!
ТУП!

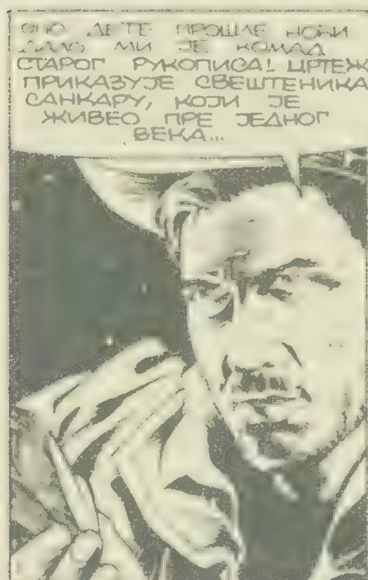

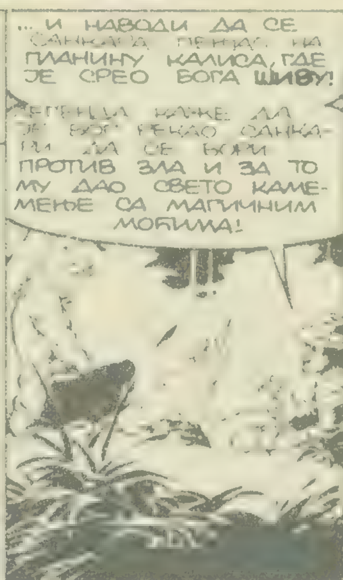
МРЗИМ ЗМИЈЕ!
ПОЗНА ТО МИ ЈЕ ТО ОСЕЋА ЊЕ!

НОЋ СЕ СПУСТИЛА НАД ЏУНГЛОМ...
А ГДЕ СИ НАШАО ТОГ СВОГ ...
ПОРОДИЦА МУ ЈЕ СТРАДАЛА У БОМБАРДОВАЊУ!
УПОЗНАО САМ ГА КАДА ЈЕ ПОКУШАО ДА МЕ **ЏЕПАРИ!**

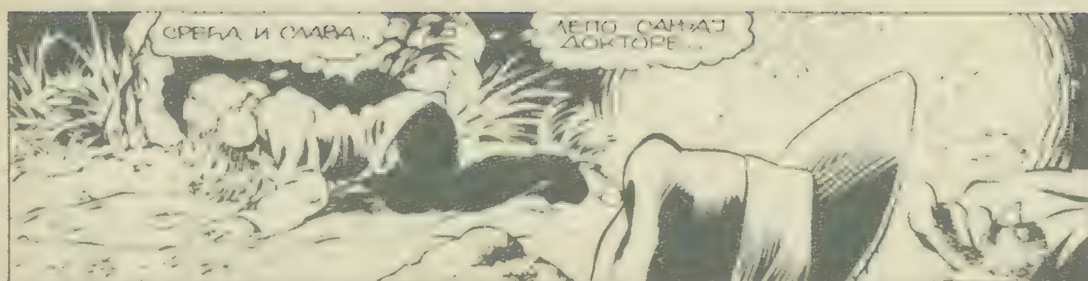

А ОТКУД **ВИ** У ОВОМ ДЕЛУ СВЕТА?
ПА КАДА ЈЕ ДЕПРЕСИЈА СМЕЛА МОЈУ КАРИЈЕРУ ПЕВАЧИЦЕ У НОЋНОМ КЛУБУ, НЕКИ ... МЕ ЈЕ ... ДА ПО ... ОРИЈЕНТ...
АЛИ, ТИ ДОКТОРЕ... ОТКУД ТИ ОВДЕ?

СРЕЋА И СЛАВА!
НАДАШ СЕ ДА ЋЕШ ТО НАЋИ У ОНОЈ ПАЛАТИ?

ОНО ДЕТЕ ПРОШЛЕ НОЋИ ДАЛО МИ ЈЕ КОМАД СТАРОГ РУКОПИСА! ЦРТЕЖ ПРИКАЗУЈЕ СВЕШТЕНИКА САНКАРУ, КОЈИ ЈЕ ЖИВЕО ПРЕ ЈЕДНОГ ВЕКА...

...И НАВОДИ ДА СЕ САНКАРА ПЕЊАО НА ПЛАНИНУ КАЛИСА, ГДЕ ЈЕ СРЕО БОГА **ШИВУ!**
ЛЕГЕНДА КАЖЕ ДА ЈЕ БОГ РЕКАО САНКАРИ ДА СЕ БОРИ ПРОТИВ ЗЛА И ЗА ТО МУ ДАО СВЕТО КАМЕЊЕ СА МАГИЧНИМ МОЋИМА!

МАГИЧНИМ КАО ШТО **ИМА КАМЕН УКРАДЕН** ИЗ СЕЛА?
МОЖЕ БИТИ!

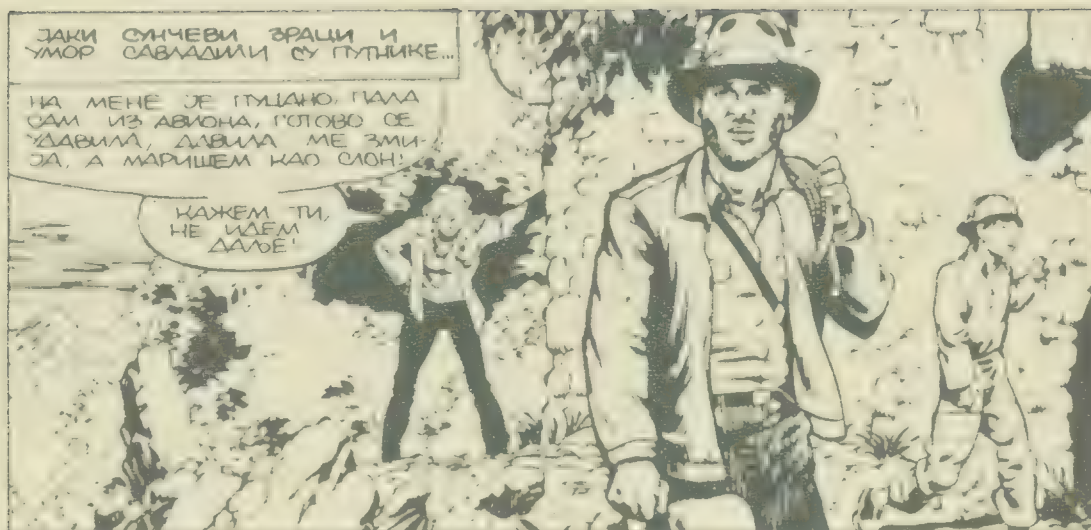

СРЕЋА И СЛАВА...
ЛЕПО САЊАЈ ДОКТОРЕ...

НОЋ ЈЕ ПРОШЛА, ПУТОВАЊЕ ЈЕ НАСТАВЉЕНО. ПОСЛЕ ВИШЕ ЧАСОВА ТЕТУРАЊА КРОЗ ГУСТУ ТРОПСКУ ШУМУ...
ИНДИ ВИДИ!
ТО ЈЕ ПАЛАТА ПАНКОТ!

АЛИ, ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ПОВОРКА НАСТАВИЛА ПУТ...
НЕ ИДЕ! САЈНУ СЕ ВРАЋА!
ШТА МУ ЈЕ?

САЈНУ НАМ ЈЕ ОДВЕО СЛОНОВЕ. МОРАЋЕМО ПЕШКЕ!

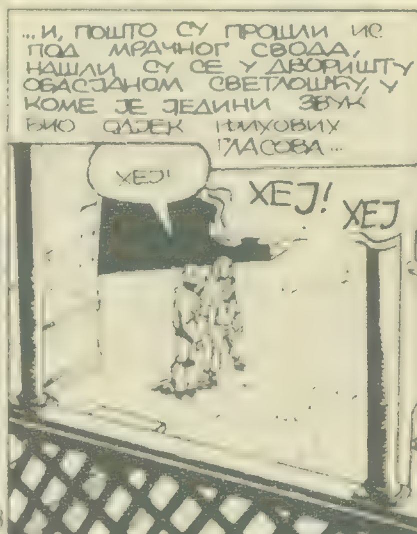

УПЛАШИО!

ЈАКИ СУНЧЕВИ ЗРАЦИ И УМОР САВЛАДИЛИ СУ ПУТНИКЕ...
НА МЕНЕ ЈЕ ПУЦАНО, ПАЛА САМ ИЗ АВИОНА, ГОТОВО СЕ УДАВИЛА, ДАВИЛА МЕ ЗМИЈА, А МАРШИРАМ КАО СЛОН!
КАЖЕМ ТИ, НЕ ИДЕМ ДАЉЕ!

Ш-ШТА?!
ИМАШ ЛИ ЈОШ ПРИМЕДБИ?

АХА!
ШТО СЕ ТОГА НИСИ СЕТИО РАНИЈЕ!

ПУТОВАЊЕ ЈЕ НАЈЗАД БИЛО ЗАВРШЕНО...
ТРИ ПУТНИКА СУ ПРЕШЛА ПРЕКО МЕРМЕРНОГ МОСТА...

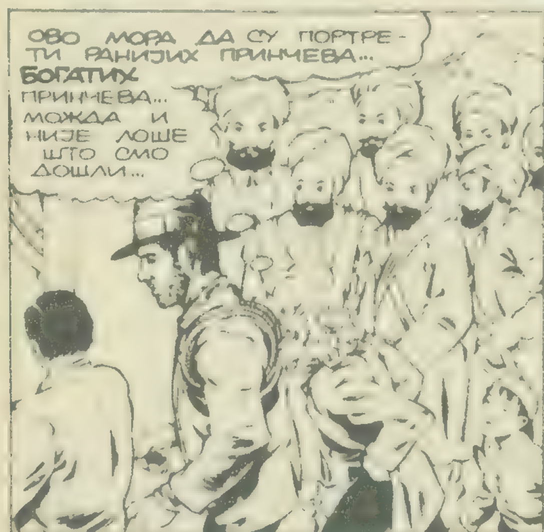

...И, ПОШТО СУ ПРОШЛИ ИСПОД МРАЧНОГ СВОДА, НАШЛИ СУ СЕ У ДВОРИШТУ ОБАСЈАНОМ СВЕТЛОШЋУ, У КОМЕ ЈЕ ЈЕДИНИ ЗВУК БИО ОДЈЕК ЊИХОВИХ ГЛАСОВА...
ХЕЈ!
ХЕЈ!
ХЕЈ

ИЗГЛЕДА КАО ДА СТЕ СЕ ИЗГУБИЛИ!

АЛИ НЕ МОГУ ДА ЗАМИСЛИМ ГДЕ БИСТЕ СЕ ВАС ТРОЈЕ ОСЕЋАЛИ КАО КОД КУЋЕ!
ИЗГУБИЛИ? НЕ, НИСМО! НА ПУТУ СМО ЗА ДЕЛХИ! ОВО ЈЕ ВИЛИ СКОТ, А ОВО МАЛИША!
ЈА САМ ИНДИЈАНА ЏОНС!

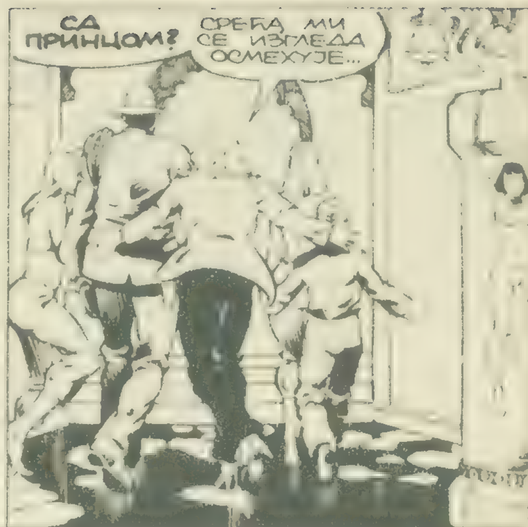

ДОКТОР ЏОНС, ПОЗНАТИ АРХЕОЛОГ?
ТЕШКО ЈЕ ПОВЕРОВАТИ, ЗАР НЕ?

ВАШЕ ИМЕ САМ ПРВИ ПУТ ЧУО КАД САМ СТУДИРАО У ОКСФОРДУ! ЈА САМ ЧАТАР ЛАЛ, ПРЕМИЈЕР КОД ЊЕГОВЕ ВИСОСТИ МАХАРАЏЕ ОД ПАНКОТА! ДОБРО ДОШЛИ У ПАЛАТУ!

ОВО МОРА ДА СУ ПОРТРЕТИ РАНИЈИХ ПРИНЧЕВА... **БОГАТИХ** ПРИНЧЕВА... МОЖДА И НИЈЕ ЛОШЕ ШТО СМО ДОШЛИ...

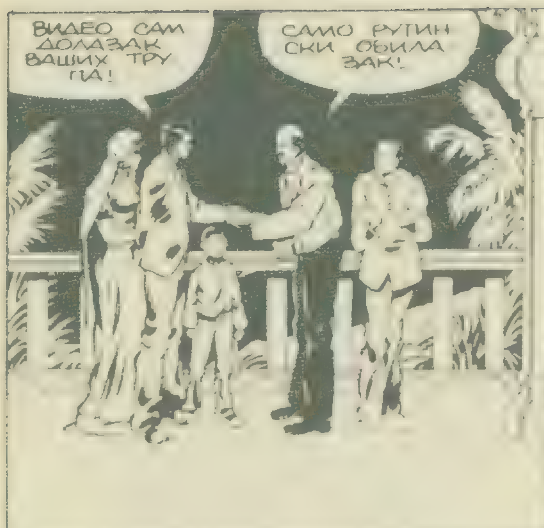

ВЕОМА СМО УМОРНИ И БИЋЕМО ЗАХВАЛНИ МАХАРАЏИ АКО МОЖЕМО ДА ПРЕНОЋИМО!
УЈУТРО ЋЕМО НАСТАВИТИ ПУТ!
ЈА САМ САМО ЊЕГОВ ПОНИЗНИ СЛУГА, АЛИ МАХАРАЏА ОБИЧНО СЛУША МОЈЕ САВЕТЕ!

СЛУЖАВКЕ ЋЕ ВАС ОДВЕСТИ ДО ВАШИХ СОБА, ГДЕ ЋЕТЕ ДОБИТИ ЧИСТУ ОДЕЋУ! ВЕЧЕРАЋЕТЕ СА ВИСОЧАНСТВОМ!

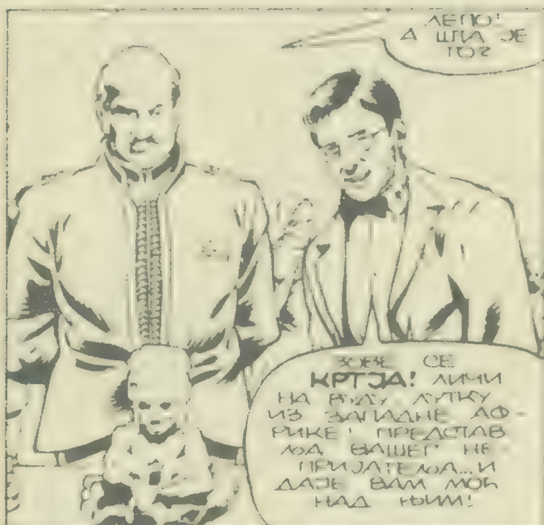

СА ПРИНЦОМ?
СРЕЋА МИ СЕ ИЗГЛЕДА ОСМЕХУЈЕ...

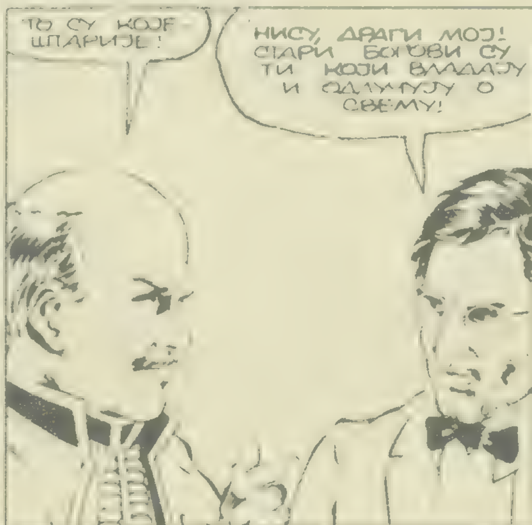

КАСНИЈЕ ЈЕ ЗАПОЧЕО ПРИЈЕМ ИСПОД ЗЛАТНЕ КУПОЛЕ ПАВИЉОНА...
КАО ДА САЊАМ!

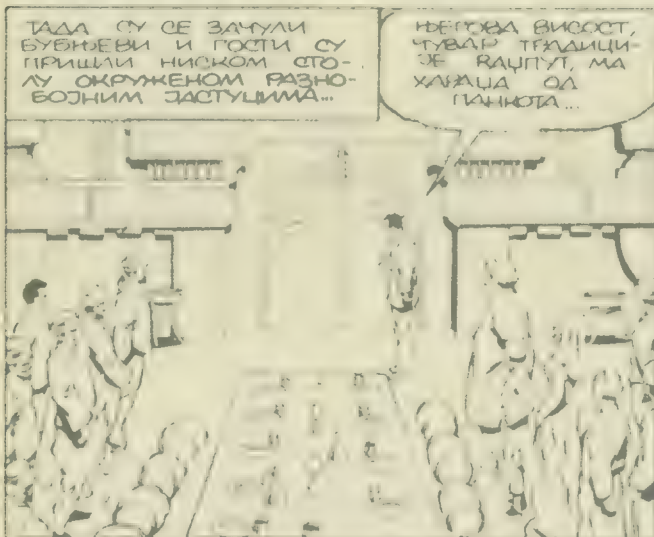

ДОКТОРЕ ЏОНС, ГОСПОЂИЦЕ СКОТ, ВЕЧЕРАС ИМАМО ТОЛИКО НЕОЧЕКИВАНИХ ГОСТИЈУ!
ОВО ЈЕ КАПЕТАН ФИЛИП БЛАМБАРТ!

ВИДЕО САМ ДОЛАЗАК ВАШИХ ТРУПА!
САМО РУТИНСКИ ОБИЛАЗАК!

ГОСПОДИНЕ ЛАЛ, КАКО СЕ ЗОВЕ МАХАРАЏИНА СУПРУГА?
ЊЕГОВА ВИСОСТ ЈОШ НИЈЕ ОЖЕЊЕН!
ОХ, СИГУРНО ЈОШ НИЈЕ СРЕО ПРАВУ ЖЕНУ!

ЛЕПО! А ШТА ЈЕ ТО?
ЗОВЕ СЕ **КРТЈА!** ЛИЧИ НА ВУДУ ЛУТКУ ИЗ ЗАПАДНЕ АФРИКЕ! ПРЕДСТАВЉА ВАШЕГ НЕПРИЈАТЕЉА... И ДАЈЕ ВАМ МОЋ НАД ЊИМ!

ТО СУ КОЈЕШТАРИЈЕ!
НИСУ, ДРАГИ МОЈ! СТАРИ БОГОВИ СУ ТИ КОЈИ ВЛАДАЈУ И ОДЛУЧУЈУ О СВЕМУ!

ТАДА СУ СЕ ЗАЧУЛИ БУБЊЕВИ И ГОСТИ СУ ПРИШЛИ НИСКОМ СТОЛУ ОКРУЖЕНОМ РАЗНОБОЈНИМ ЈАСТУЦИМА...
ЊЕГОВА ВИСОСТ, ЧУВАР ТРАДИЦИЈЕ РАЏПУТ, МАХАРАЏА ОД ПАНКОТА...

...ЗАЛИМ СИНГ!
ТО МАХАРАЏА? ПА ТО ЈЕ **ДЕТЕ?!**
ПРОПАДЕ ВАШ ПЛАН!

ГОСТИ СУ СЕ [illegible] НАКЛОНИЛИ АЛИ НИКО НИЈЕ УОЧИО КАКО СУ СЕ МАЛИША И МАХАРАЏА ПОГЛЕДАЛИ. ОЗЛОЈЕЂЕНОСТ, [illegible] МЛАДОСТИ, ИЛИ НЕШТО **ВИШЕ?**

ОРАСПОЛОЖИ СЕ! ИЗГУБИЛА СИ ПРИНЦА, АЛИ СТИЖЕ ВЕЧЕРА

ОДЛИЧНО! НИКАДА НИ САМ БИЛА ТОЛИКО ГЛАДНА!

ИЗВОЛИТЕ ВАШЕ ПРЕДЈЕЛО!

ЗМИЈА ПУЊЕНА **ЖИВИМ ЈЕГУЉАМА?!**

ОДЈЕДНОМ НИСАМ ГЛАДНА...

УЗГРЕД, ПРЕМИЈЕРУ, ИМАМ ЈЕДНО ПИТАЊЕ... ИСПИТИВАО САМ НЕКЕ МАХАРАЏИНЕ АРТЕФАКТЕ...

ЛЕПА ЗБИРКА СТАРИХ СТВАРИ, ЗАР НЕ?

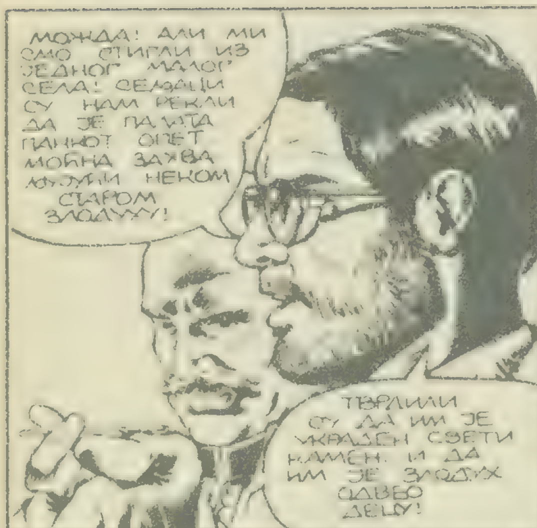
НИСАМ ТАКО СИГУРАН ДА ЈЕ СВЕ ТО СТАРО! НЕКИ СУ ИЗРЕЗБАРЕНИ НЕДАВНО И ЛИЧЕ НА ЛИКОВЕ КОЈЕ СУ КОРИСТИЛИ ТАГИЈИ, ОБОЖАВАОЦИ БОГИЊЕ...

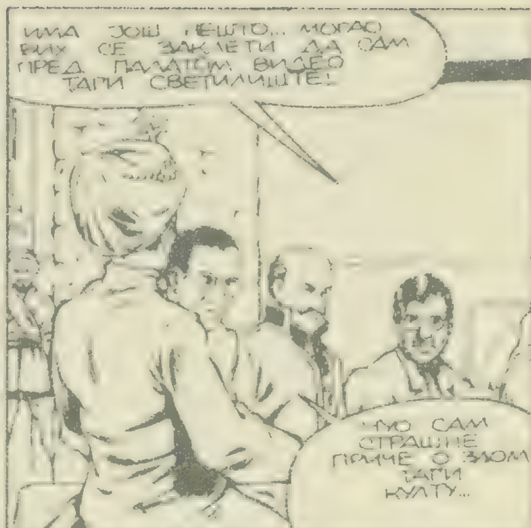
...КАЛИ!

ЗАВЛАДАЛА ЈЕ ТИШИНА...

ДОКТОРЕ ЏОНС, ВИ ДОБРО ЗНАТЕ ДА ЈЕ ТАГИ КУЛТ ЗАМРО ПРЕ СТОТИНАК ГОДИНА!

НАРАВНО! ТАГИЈИ СУ БОГИЊИ КАЛИ ПРИНОСИЛИ ЉУДСКЕ ЖРТВЕ! АЛИ, САДА ЈЕ ТО ПРОШЛОСТ!

МОЖДА! АЛИ МИ СМО СТИГЛИ ИЗ ЈЕДНОГ МАЛОГ СЕЛА! СЕЉАЦИ СУ НАМ РЕКЛИ ДА ЈЕ ПАЛИТА ПАННОТ ОПЕТ МОЋНА ЗАХВАЉУЈУЋИ НЕКОМ СТАРОМ ЗЛОДУХУ!
ТВРДИЛИ СУ ДА ИМ ЈЕ УКРАДЕН СВЕТИ КАМЕН. И ДА ИМ ЈЕ ЗЛОДУХ ОДВЕО ДЕЦУ!

ИМА ЈОШ НЕШТО... МОГАО БИХ СЕ ЗАКЛЕТИ ДА САМ ПРЕД ПАЛАТОМ ВИДЕО ТАГИ СВЕТИЛИШТЕ!
ЧУО САМ СТРАШНЕ ПРИЧЕ О ЗЛОМ ТАГИ КУЛТУ...

...И СТИДИМ СЕ ЗБОГ ОНОГ ШТО СЕ ДОГАЂАЛО ПРЕ МНОГО ГОДИНА! МИ ЧУВАМО ОВЕ ОБЈЕКТЕ ДА НАС ПОДСЕЋАЈУ ДА СЕ ТО ЗЛО ВИШЕ НИКАДА НЕЋЕ ПОНОВИТИ!
ЖАО МИ ЈЕ АКО САМ ВАС УВРЕДИО!
НАПЕТОСТ ЈЕ ПОПУСТИЛА...

ВАШ ДЕЗЕРТ!
АХ... ОХЛАЂЕНИ МОЗАК МАЈМУНА! КРАСНО!

ТАП!

ПОШТО ЈЕ БАНКЕТ БИО ЗАВРШЕН И ГОСТИ СЕ РАЗИШЛИ...

ТИ ИДИ НА СПАВАЊЕ, А ЈА ЋУ ДА ВИДИМ КАКО ЈЕ ВИЛИ!

ВИЛИ, ДОНЕО САМ ТИ НЕШТО!

ОХ, ДА НИЈЕ ОПЕТ..

НЕ! ПРАВА ХРАНА!

ОХ ТАКО СЕ РАДУЈЕМ...

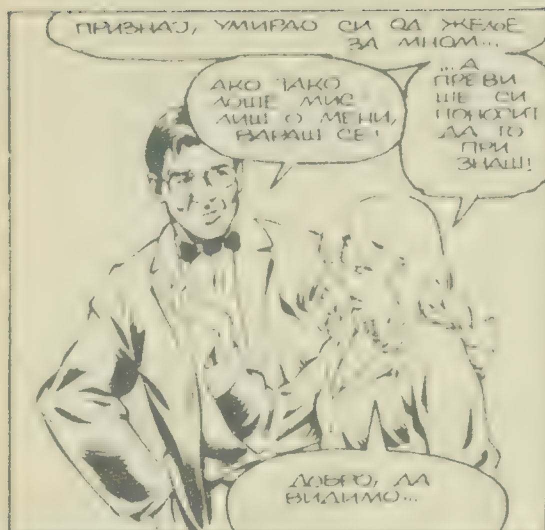
А И ТИ СИ ДИВАН! КАКО БИ БИЛО ДА ПОСТАНЕШ МОЈ РОБ?

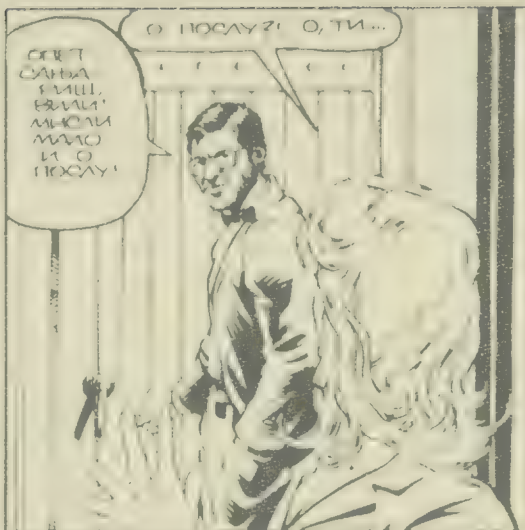
ЈЕСАМ ЛИ ТЕ ШОКИРАЛА?

ШМАН ПОСАО! КАКО ВИДИМ, НЕМАШ ШАНСЕ ДА ПОСТАНЕШ ГОСПОДАРИЦА ПАЛАТЕ...

АЛИ ИМАМ ШАНСИ КОД ТЕБЕ!

ТАЧНО! ГОВОРИШ СА СТРУЧЊАКОМ И ИЗ ТЕ ОБЛАСТИ!

ПРИЗНАЈ, УМИРАО СИ ОД ЖЕЉЕ ЗА МНОМ...
АКО ЈАКО ЛОШЕ МИСЛИШ О МЕНИ, ВАРАШ СЕ!
...А ПРЕВИШЕ СИ ПОНОСИТ ДА ТО ПРИЗНАШ!
ДОБРО, ДА ВИДИМО...

О ПОСЛУ?! О, ТИ...
ОПЕТ САЊАРИШ, ВИЛИ! МИСЛИ МАЛО И О ПОСЛУ!

ХМ... ЗА ЊЕН РОЂ...

Е, МОЈ ДОКТОРЕ...
...МОГЛА САМ БИТИ ТВОЈА НАЈВЕЋА АВАНТУРА

АХ... ДО ЂАВОЛА С ТИМ...

ИДЕМ НА СПАВАЊЕ... СУТРА МЕ ЧЕКА НАПОРАН ДАН...
ИНДИЈАНА НИЈЕ ПРИМЕТИО ДА ЈЕ ДЕТАЉ СА СЛИКЕ НА ЗИДУ ПОСТАО...

СТВАРНОСТ
КХХХХ!

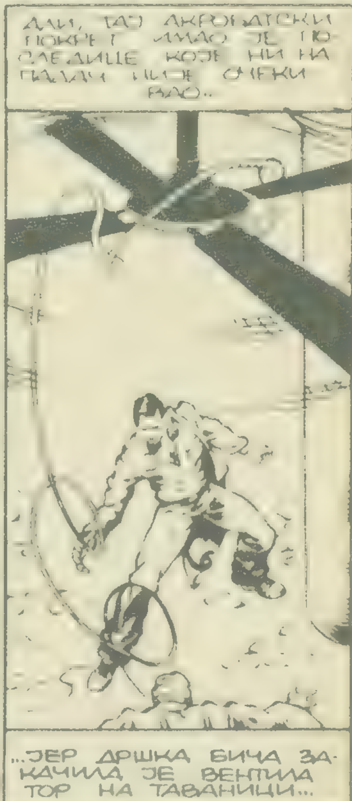

МОЈ СИ!

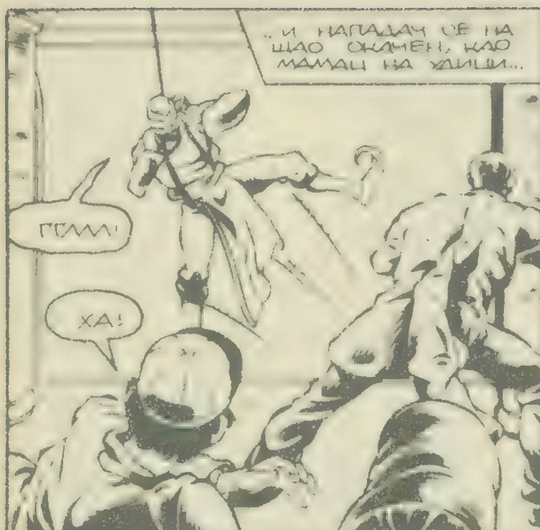

ТРАС!
НЕ ЗНАМ ОДАКЛЕ ЈЕ УПАО... АЛИ, КАСНИЈЕ О ТОМЕ...

ПРЕЖИВЕТИ ДАВЉЕЊЕ ЈЕ ЈЕДНО, АЛИ БОДЕЖ ТРАЖИ ВИШЕ СПРЕТНОСТИ...

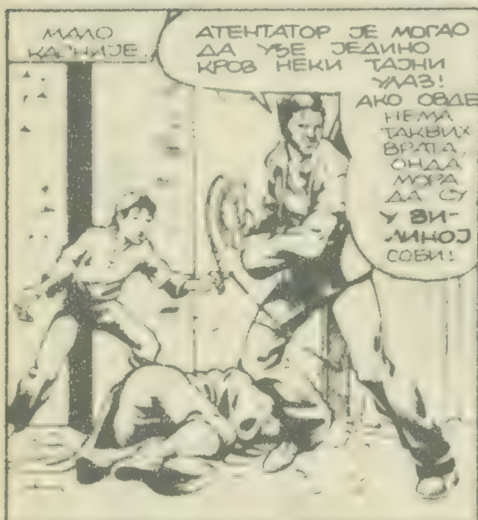

ХМ... ФИНЕСА...

ШТА? КО ... НИСАМ ТО ОЧЕКИВАО...
ИЗБИО МИ ЈЕ БИЧ ИЗ РУКЕ...

АЛИ, ТАЈ АКРОБАТСКИ ПОКРЕТ ИМАО ЈЕ ПОСЛЕДИЦЕ КОЈЕ НИ НА ... НИЈЕ ОЧЕКИВАО..
...ЈЕР ДРШКА БИЧА ЗАКАЧИЛА ЈЕ ВЕНТИЛАТОР НА ТАВАНИЦИ...

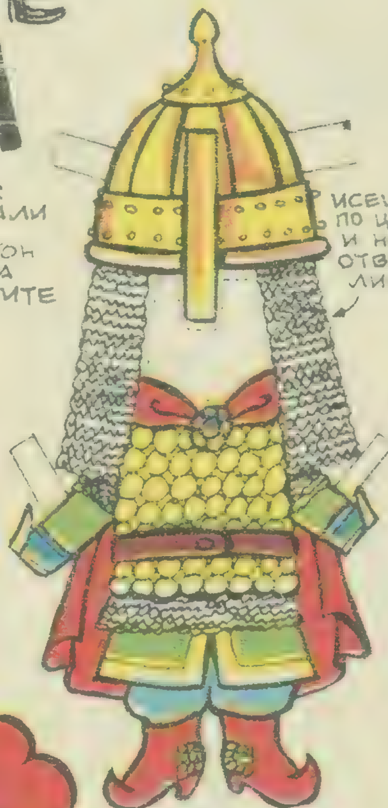

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ОБУЦИТЕ МАРКА

ВИТЕЗА, ОСВАЈАЧА ЗАМКОВА И ДЕВОЈАЧКИХ СРЦА, УБИЦЕ АЖДАЈА, АЛИ ЗА ПРВО ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН ПА ИСЕЦИТЕ

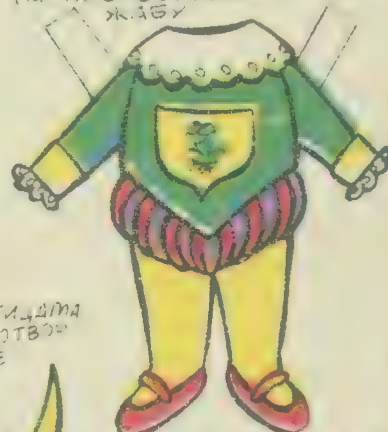

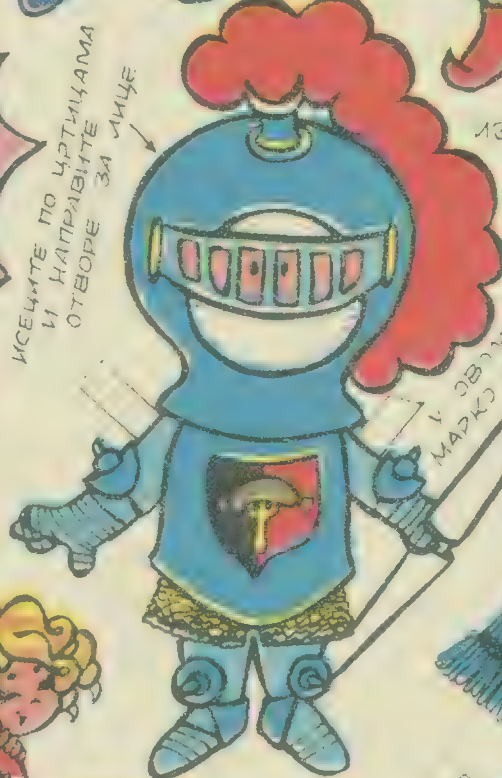

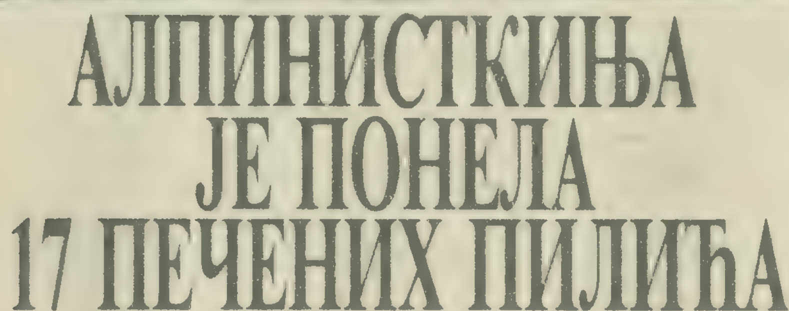

ОГРТАЧ ПРОШЛОГ ПРИНЦА СЛУЖИ МИ КАО ЋЕБЕНЦЕ!

ВАЖНИ ТЕЛЕФОНИ

АЖДАЈУ ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ НА ЋЕБЕНЦЕТУ ИСПИШИТЕ ТЕЛЕФОНЕ НАЈБОЉИХ ДРУГАРА, ПА АЖДАЈУ ЗАЛЕПИТЕ НА ЗИД ИЗНАД ТЕЛЕФОНА

КО ЈЕ ГЛАДАН НЕКА НЕ ЧИТА ОВАЈ ТЕКСТ

АЛПИНИСТКИЊА ЈЕ ПОНЕЛА 17 ПЕЧЕНИХ ПИЛИЋА

Француска кухиња чувена је у целом свету – подсетимо се само да је недавно хрскави француски хлеб „багет" продро чак у Кину која је и сама славна по посластицама. Дугачка је историја француске кухиње. А каква је њена улога у историји? Педантни Француз Кристијан Ги годинама је сакупљао грађу о томе. Резултат је књига „Историјски алманах француске гастрономије". Иза овог научно-сувопарног наслова крије се дело пуно занимљивости и – француског духа. Ево неколико анегдота из те књиге.

Прва жена која се попела на Мон Блан била је извесна госпођица од Анжвила. Подвиг је остварила 3. септембра 1839. године, у пратњи петорице алпиниста. Храбра планинарка имала је на себи, како су забележили задивљени хроничари, дугачку сукњу, шкотску пелерину и огроман, лелујав шешир... А у торби – седамнаест печених пилића, три комада телетине, један свињски бут, шест хлебова од по килограм и по, два килограма чоколаде и три килограма шећера, дванаест лимунова и нешто сирћета (ако је, злу не требало, ухвати несвестица).

Остало је забележено да је госпођица од Анжвила била особа врло радознала и живог духа. Поред тога, имала је не само одличан апетит (у шта смо се већ уверили), него, кажу, није могла да одоли храни кад би је угледала – све што би се пред њом нашло морала је да проба!

За ову анегдоту сам аутор „Алманаха" каже да је највероватније измишљена али она ипак носи одређени датум: 4. септембар 1870. године. На тај дан Наполеон III доживео је велики пораз у бици код Седана. Победник у том пруско-француском рату био је Виљем Пруски, иначе рођак побеђеног. Он се сместио заједно са свитом у замак Белви у близини попришта битке. У складу с краљевским манирима позвао је побеђеног на ручак.

За јеловник се побринуо Виљемов шеф кухиње. Тај неотесанко, како се верује, изнео је, међу пробраним специјалитетима, пред Наполеона званог Мали и јело „Магарећи мозак на дипломатски начин"! Познато је да они који послужују у оваквим приликама носе рукавице, али Виљемов главни кувар био је дипломата без рукавица. Није познато шта је Наполеон III рекао за овако понуђени специјалитет и да ли га је појео.

Под називом „Банкет за градоначелнике" познат је догађај који се одиграо 22. септембра 1900. и то на Светској изложби у Паризу. Њом је, иначе, обележен јубилеј: 108 година од проглашења прве Француске Републике. Банкет који су организатори Изложбе приредили за француске градоначелнике вероватно је остао непревазиђен у историји по броју званица. Каква гозба! Овде их је било 22295!

Где је постављен „сто"?

За ту прилику разапете су две огромне шатре које су заузеле 35 хиљада квадратних метара на пространим Тиљеријама. Остало је забележено и то да је за њихово кројење утрошено 6 хиљада метара платна...

Зачудо, у „Алманаху" се не наводи шта је било на јеловнику за ту прилику – ваљда је и сама храна пала у засенак пред бројем званица. Али зато се у књизи Кристијана Гија може прочитати шта су ручали размажени путници чувеног пароброда „Ил-д-Франс" (француско острво) 15. септембра 1935. године на пловидби од Авра до Њујорка.

За оне којима петнаестак врста јела није пријало бродска кухиња обезбедила је тог дана још стотинак других специјалитета које су могли да бирају из јеловника „а ла карт".

На француским острвима се, очигледно, добро једе чак и кад су путнички бродови.

М. К.

ПУТНИК С КОЈИМ СЕ СРЕЋА ПОИГРАЛА

На железничкој станици у Лондону службеник Џори Осборн је у последњем тренутку ускочио у воз и рекао кондуктеру да путује у Донкастер.

– Истина, средом не стајемо у Донкастеру, али имате среће. Успорићемо тамо због оправке пруге, па можете искочити. Само, пазите, чим дотакнете тло, потрчите из све снаге напред да не бисте пали!

Осборн захвали и у Донкастеру, пошто је искочио из воза, потрча колико га ноге носе. Био је тако брз да је претекао свој вагон и стигао до врата следећег. Ту га угледа други кондуктер, отвори врата, шчепа га за руку и увуче унутра, рекавши:

– Баш имате среће, јер воз не стаје средом у Донкастеру! ■

БЕКСТВО У ДРУГО ИМЕ

Четири године је један грађанин Талсе у Оклахоми трпео даноноћне позиве своје бивше жене. Није му давала мира ни на послу. Сада ће дотични коначно моћи да одахне: жена више, наиме, неће знати кога да зове. Човеку је коначно прекипело, променио је име. Промену је одобрио судија Ричард Армстронг који каже да је то први случај у његовој каријери да неко мења име да би избегао досађивање свог бившег брачног друга.

Нису сви бивши брачни другови исти, а неки су невероватно упорни. ■

ПТИЦА КОЈА ВОДИ ДО МЕДА

Кад се у Африци човек зажели меда, треба да пронађе једну птицу неупадљиве боје, величине чворка. Она ће га одвести до гнезда дивљих пчела. Тај медоказац мало полети, па сачека да га човек стигне, и све тако до гнезда. Кад човек извади саће, обавезно даје комад птици. То је награда и залог да ће медоказац и даље водити људе до меда. ■

НЕ ПОЖУРУЈТЕ МЕ ДА УМРЕМ

Амерички комичар Вилсон Мизнер је читавог живота живео ноћу, а спавао дању. На крају и њему се приближио крај. И сам је био свестан блиске смрти. Само при том није испољио уобичајену незаинтересованост умирућих за сопствени погреб. Углавном, колико да би

знао шта га чека, упитао је једног пријатеља да ли су све припреме за његов покоп окончане. Пошто му је овај одговорио да јесу, Мизнер га је упитао:

– У колико ће почети служба?

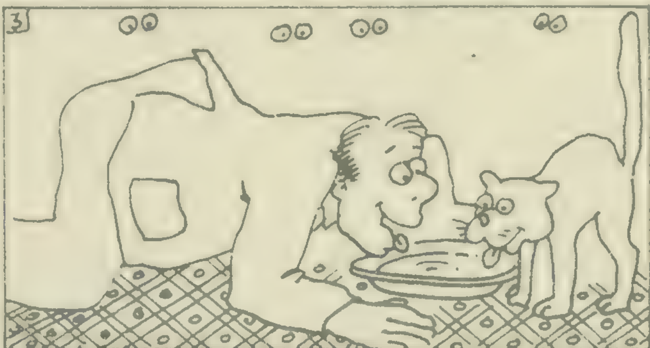
– У девет ујутру.

– Девет! – застењао је болесник. – Шта вам пада на памет, у то време нисам способан ни да умрем! ■

Илустровао Зоран Јовановић

ПРЕДСЕДНИКОВ ПРИМЕР

Бивши председник САД Келвин Кулиџ позвао је једном у Белу кућу на вечеру неколико добрих, старих пријатеља. Нису били политичари, нити значајне личности, а у протокол се уопште нису разумели. Зато су за време вечере чинили све што и председник.

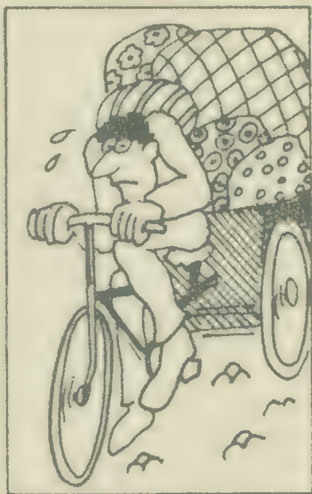
Кад је на крају послужена црна кафа, Кулиџ је просуо мало течности на тањирић – гости такође – затим долио нешто млека – гости такође – онда ставио и шећер – гости такође – па тањирић спустио на под да би почастио своју омиљену мачку... ■

ИСКОЧИЛА, ПРОБОЛА, ПРИКОВАЛА

Пред кућом једне жене из Абердина, у Шкотској, чије се име из разумљивих разлога не наводи прво су се зауставили ватрогасци, двадесетак минута касније и кола хитне помоћи из којих је излетео лекар. Док су узнемирени суседи нагађали шта се десило, ватрогасци и медицинско особље борили су се да жену некако извуку из заиста незавидног положаја – седећег. Седела је на похабаном душеку с металним опругама од којих је једна изненада, у тренутку кад је жртва села на њу, искочила, пробола је и приковала. ■

ОДЛАЗЕ ТРИЦИКЛИ

Старци који већ пола века окрећу педале својих трицикла возикајући путнике по Шангају још раније, али ери „таксија" на три точка и две педале ближи се крај. Градске власти забраниле су запошљавање трициклиста, с тим што је ветеранима дозвољено да на свом радном месту дочекају пензију. Да су ветерани заиста ветерани, говори и просек њихових година – 69.

Према званичном листу „Чајна дејли" број трицикла у највећем кинеском граду пао је у последњих тридесет и пет година са 100 хиљада на 126. Потиснуло их оних 7539 аутобуса, (правих) такси ја и мотоцикла који су ипак прикладније средство за превоз 12 милиона становника Шангаја. ■

МУШКАРЦИ ЛИЧНО, ОСТАЛИ ПОШТОМ

Већина љубитеља књига никако не воли да им се књиге изгубе, али је Шери Елсворт из Денвера отишла вероватно најдаље у настојању да се осигура од поменуте непријатности. Шери сваку књигу ставља у исти омот на коме пише: „Ако неко нађе ову књигу, нека је врати поштом. Ако је нађе мушка особа, нека ми је врати лично". ■

ЗАБОРАВЉЕНИ КОСТУР

У дужности шефа градске полиције Стратклајда у Шкотској спада и објављивање годишњег пописа изгубљених, а затим заборављених ствари. Протекле године грађани су, између осталог, затурили: један мртвачки сандук, једну надгробну плочу, једну урну са пепелом и један костур. Нек' су у погледу осталог ствари још донекле и јасне, али одакле костур? Можда је онај школски, за потребе очигледне наставе. ■

БАКА ПУТУЈЕ ОКО СВЕТА

Илустровао Брана Јовановић

УСРЕД СТРАХОВИТЕ БУРЕ КОД ОГЊЕНЕ ЗЕМЉЕ ГОСПОЂА ИДА ФАЈФЕР ЈЕ ЉУБАЗНО АЛИ ОДЛУЧНО ЗАМОЛИЛА ДА ЈЕ ПРИВЕЖУ ЗА ЈАРБОЛ „КАКО БИ УЖИВАЛА У ВЕЛЕЛЕПНОМ ПРИЗОРУ"

Када сам се кришом увукла у само срце територије племена Батакс, група домородаца пресекла ми је пут. Спровели су ме до ограде од побоДених копаља и јасно ми дали до знања да ће ме појести... Овога пута заиста сам се уплашила, нарочито кад сам видела како припремају огњиште за лонац...

Пре него што сам дошла у ову земљу научила сам и неколико реченица њиховог језика. Пребирала сам по глави како да се извучем и осетила сам да никако не смем да покажем страх. Одлучно сам се упутила право код поглавице и на некој мешавини малајског и батакс језика рекла му смејући се „од срца". – Нећете, ваљда, да убијете и поједете ову стару жену. Моје месо је жилаво а кожа тврда

И поглавица се насмејао, одвезали су ми руке и дозволили да идем. Чак су ме и испратили."

Овај догађај је у књизи путописа забележила Аустријанка Ида Фајфер средином 19. века. Случај се догодио када је, идући из централне Африке, по други пут прешла Индијски океан и зауставила се да „прошета" опасним и тешко проходним шумама острва Борнеа.

Правац Северни пол

Већина светских путница 19. века биле су младе и богате жене које су кретале у егзотичне крајеве из досаде, у потрази за авантуром, или у служби науке Најчешће су имале оружану пратњу и силне сандуке пуне личних ствари које су теглили изнајмљени домороци.

Ида Фајфер, рођена у Бечу 1795, није припадала ни тој, нити и једној другој категорији. Почела је да путује тек када је, као удовица упропашћеног адвоката, ишколовала и запослила оба сина. Била је на прагу педесете, седокоса испод набране капице, ситна, скромна, али пуна енергије, самопоуздања и, надасве, радознала.

На прво путовање пошла је октобра 1842. – до Истанбула, па преко Црног мора и Дамаска до Јерусалима. Вратила се преко Александрије, Каира, Суецког канала и Црвеног мора. Хтела-не хтела морала је кући јер јој је понестало пара. У Бечу је написала прву књигу путописа и доживела велики успех. Од тог новца припремила се за пут на Северни пол.

Пре него што је кренула за Исланд 1845, научила је дански и енглески и савладала руковање дагеротипом, компликованим претком фото-апарата.

На Исланду се успентрала на Хеклу, један од три европска активна вулкана (уз Везув и Етну), да би с висине посматрала величанствене изворе гејзира. Ерупцију је „промашила" за мало, до ње је дошло када се Ида већ налазила у Шведској.

До Северног пола није стигла и кући се вратила преко Копенхагена и Хамбурга, али је донела примерке ретких и дотад непознатих минерала које су јој у Бечу разграбили плаћајући их златом.

У лову на тигрове

Сматрајући дотадашња путешествија обичним излетима, Ида Фајфер је, најзад, имала довољно средстава да крене на нешто право – пут око света. Првог маја 1846. укрцала се на брод за Бразил а одатле за Валпараизо у Северној Америци, али морем опловивши Рт Хорн на самом врху Огњене земље.

Море је беснело а огромни таласи запљускивали су јарболе претећи да потопе брод. Усред пакла, док су морнари губили главу, стара госпођа је љубазно, али одлучно замолила да је вежу за јарбол „да би уживала у величанственом призору..."

После тромесечног узбудљивог крстарења морима Ида Фајфер је свратила на острво Тахити, а одатле правац у Кину, на југ огромног кинеског царства. Тамо су је одмах ухапсили мислећи да је шпијунка, али се стара бечка дама снашла и из затвора побегла кроз прозор разбивши стакло столицом. Кинезе је ипак упознала у Сингапуру, ишла с њима у лов на тигрове и у сласт јела домаћи специјалитет – шницле од змије.

Сингапур, Цејлон, Калкута, Бенарес. Прво што је урадила у Индији било је да напуни чашу водом из свете реке Ганг и испије је у здравље својих милих и драгих и свих Европљана. У Бенаресу су је запрепастили верски фанатици „који забијају гвоздене шиљке у тело, проводе дане и дане само на једној нози, а најпоштованији „свети човек" већ двадесет три године непрекидно стоји са саксијом цвећа у руци..."

Светски путник

У близини Бомбаја ова бака посетила је племе Банијанаца чији је главни животни циљ да воде бригу о животињама. Видела је да „Банијанци заиста ходају на прстима да не би згазили неку бубицу или мрава, преко уста држе танко платно да у њима, случајно, не нађе смрт нека недужна мува којих тамо има много. Чланови племена увек имају код себе кесицу брашна или шећера које просипају по земљи да би нахранили и невидљиве црвиће. Они верују да им се душа, после смрти, сели у животињску..."

На броду који из Бомбаја иде за Арапско полуострво није било слободних места, а следећи креће тек кроз два месеца. За стару госпу нема проблема – спаваће неколико недеља на палуби. Срећом, време у Оманском мору и Персијском заливу је лепо и топло. Путовање завршава у великом стилу: искрцава се у Басари и јури у Багдад и Вавилон да би се дивила „најлепшим рушевинама светске цивилизације".

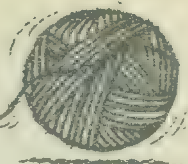
Гошћа краљице Мадагаскара

На „пропутовању" кроз Беч госпођа Фајфер остаје мало са синовима и унуцима јер јој радозналост не да мира. Преко централне Африке и Индијског океана, после епизоде с људождерима на Борнеу, свраћа на Мадагаскар где је, у Тананариви, прво гошћа краљице Ранавало, а потом њен сужањ пуна два месеца зато што је, на страни побуњеника, учествовала у неуспелом „пучу" против деспотске владарке. Ослобођена је тек на упорне интервенције европских влада, тешко болесна од маларије.

Први пут у животу Ида Фајфер жуди за Бечом да би га још једном видела. Умрла је у октобру 1858, неколико месеци пошто је стигла кући.

Ида Фајфер је двапут обишла Земљину куглу прешавши више од тридесет пет хиљада километара морем и око тридесет хиљада километара копном. За њом су остале три велике књиге путописа које су својевремено доживеле велики успех код читалаца. Да није њих, о овој сасвим изузетној жени ништа се не би знало.

Б. Дожић

КИТОВИ НЕ ВОЛЕ МОРЕ

ВЕТЕРИНАРА ДЕЈВИДА ТЕЈЛОРА ХИТНО СУ ПОЗВАЛИ НА ИСЛАНД. ТРИ ЏИНОВСКА МОРСКА СТВОРА ЛЕЖАЛА СУ НЕМОЋНА НА ДНУ БАЗЕНА

После позива Јона Гунарсона, управника акваријума и зоолошког врта Седирасафнид, у близини Рејкјавика одлетео сам првим авионом на Исланд.

– Ноћас је угинуо још један кит убица – сачекао ме Гунарсон на аеродрому веома забринут. – Жива су још само четири кита. Надам се да ћете успети да их спасете!

Сели смо у кола и појурили ка Седирасафниду. Udари јаког фебруарског ветра заносили су возило. Чинило ми се да ће га преврнути. Једва смо се пробили до обале Атлантског океана где су направљени бетонски базени за китове убице. Јонов син Гунар дочекао нас је са лошим вестима – на површини воде плутао је још један огроман сисар.

– Од чега је угинуо први кит? – питао сам Гунарсонове.

– Од срчаног удара. Код осталих сам приметио да једу слабо или не једу уопште. И, што ме је највише изненадило, сви имају неке чудне промене по кожи.

Промрзли су

Одмах сам отишао да их погледам. У тренутку кад су китови изронили да удахну ваздух, видео сам да је Јон у праву. Леђа китова, иначе глатка као огледало, била су рапава, вода се није сливала са њих. Замолио сам Јона и Гунара да смање ниво воде у базену како бих могао да извршим аутопсију.

Изненадио сам се кад сам установио да је узрок смрти кита убица тежак облик запаљења плућа. А кожа? Са тела су отпадали велики комади. Зашто? Да ли је могуће да су у питању промрзлине? То се дешава животињама које дуже време живе на температури испод нуле. Наилазио сам на такве случајеве обилазећи зоо-вртове, али код младих зебри, бабуна... Како то да промрзлине имају ове животиње које живе у најхладнијим морима?

Гунарсонови су испустили воду из базена. Три кита су лежала готово непомично на дубини нешто мањој од метра. Навукао сам дубоке гумене чизме и загазио у воду. Китови су лежали безвољни и незаинтересовани за све око себе. Ни трага од њима својствене крвоцочности. Дрхтао сам. Не од страха, него од хладноће која ми се, добро сам осетио, увлачила у кости.

Живи део коже на њиховим леђима (као и оне на којој сам извршио аутопсију) био је уништен на неколико места. Задах им је био непријатан. Стетоскопом сам утврдио да сви имају почетни облик запаљења плућа. Извадио сам им крв која је требало да се испита у лабораторији.

Нисам смео да губим време. Са лечењем је требало почети сместа. Поред инјекција (можете мислити колики су то шприцеви и игле који продру кроз кожу кита!), читаву површину леђа намазао сам им лековитим мастима.

Јон није могао да верује кад сам му рекао да китови имају промрзлине.

– До промрзлине на леђима није дошло због хладне воде, већ од хладног ваздуха – објашњавао сам њему и Гунару. – Нешто је морало да се догоди кад китови нису могли несметано да пливају и тако се загревају. Какво је било време пре него што сте приметили те промене на кожи?

Јон се присетио да је те недеље фебруара 1983. било необично хладно.

– Десило се нешто што, колико се сећам никад раније нисам видео. Снег који је падао није се топио у додиру са водом у базену. У току ноћи створио се дебео ледени покривач осим на местима где су лежали китови. То смо приметили тек ујутру и тада разбили лед.

Све је било јасно. Китови не би добили промрзлине да су били слободни у океану. Они живе под водом и само накратко изроне да би удахнули ваздух. Сувише кратко да би на хладном ваздуху овако промрзли.

Вратити их у океан!

Требало је брзо одлучити шта да се уради са китовима уколико преживе. После више инјекција и масти којима смо им недељу дана премазивали леђа западут китови су живнули. Поново су почели да пливају по базену тражећи храну. Следећих недељу дана потпуно су се опоравили.

Заједно са Јоном и Гунром и неколико ветеринара из Рејкјавика донео сам одлуку да китове вратимо у океан. По мом мишљењу, били су спремни за самосталан живот.

Ниво воде поново је спуштен, таман толико да је китовима могло да се приђе. Наравно – врло опрезно. Увијени у огромну „ћебад" пребачени су бродом до оближње луке Хафнарфјердхур и тридесетак метара од обале пуштени у океан. Те ноћи нисам ни тренуо.

Сутрадан ујутру мештани Хафнарфјердхура сакупили су се у луци привучени необичним крицима. Три кита почамно су пливала надомак обале. Гладни су значи. Уплашио сам се да су се размазили добијајући три оброка рибе на дан. Да ли су изгубили урођену способност да сами пронађу храну?

Не зна се ко је био тужнији – Јон, Гунар или мештани који су сатима стајали немо посматрајући изгладнеле животиње које као да су молиле да им се смилују. А зову их – убице! Ја сам био одлучан: не треба им дати храну, морају да схвате да је дошло време да се поново сами сналазе.

Тужбалица китова трајала је пуна двадесет четири сата. Нико није напустио обалу. Следећег јутра китова више није било. Отпловили су ка пучини.

Надам се да и данас пливају негде у водама Гренланда. У ствари, сигуран сам у то.

Дејвид Тејлор

Илустровао Драгутин Њежић

ХИТ

РЕКОРДИ

НАЈ ХОНОРАР

До сада је највећи хонорар за један наступ добио амерички хеви метал квартет Van Halen. Њима је за 180 минута свирања на US фестивалу (мај 1983, Калифорнија) исплаћено ни мање ни више него један и по милион америчких долара! То значи да су Дејвид и Рот и другови за сваки минут добили по 8333 долара или по, отприлике, 170 старих милиона!

ПРИМЕРИ

СТРЕНГЛЕРСИ СВИРАЈУ ЗА СЕБЕ

Пре седам (и мало више) година група Стренглерс (The Stranglers) је плочом „No More Heroes" најавила велике промене у рок музици. Већина тих промена је данас у највећој мери и учињена, а они и даље снимају плоче. Последњим албумом „Aural Sculpture" потврдили су да у целокупној замисли властите музике и текстова остављају мало места за веселију страну живота.

Након прве, по многима њихове најубедљивије, плоче на новом албуму су по први пут користили продуцента са стране. (Лори Латам, познат као продуцент Рика Спрингфилда.) Као да се налазе на свом другом почетку.

Њу Корнвел и Жан Жак Барнел месецима обилазе редакције музичких новина: у Гинисовој књизи рекорда налазимо се одмах испод групе Status Quo по својим успесима на топ листама, јер је баш сваки наш сингл успео да уђе међу првих педесет, каже Корнвел бранећи помало пољуљани углед своје групе. Реакције на нови албум нису претерано повољне – као да је опало разумевање за апокалиптичну визију „времена без хероја". Музика им је сложенија, али за многе коментаторе преозбиљна и депресивна а то значи: не одговара свом времену

Стренглерси су на овом албуму радили пуних годину дана и из обимног материјала од 30 песама успели су да издвоје 11. На замерку да у песмама воде мало рачуна о жељама публике Корнвел категорички тврди да су они одувек правили музику првенствено за себе, и додаје: „Свакако да су нам важне и жеље публике, али они ваљда не очекују да у музичком погледу радимо за њих! Ако им се не допадне оно што радимо, то је сјајно, сви су тада срећни, али ако им је намера да нешто захтевају онда то могу да раде неком другом а не нама."

Да публика није „глува" доказ су два хита са новог албума: „Skin Deep" и „No Mercy".

15 чињеница о...

ДЕЈВИДУ КОВЕРДЕЈЛУ

1. Рођен је 22. септембра 1951. у Салтбурну, северна Енглеска
2. Имао је 11 година када је почео да се интересује за поп музику
3. До сада је био члан група: Rivers Invitation, Government, Deep Purple и сада Whitesnake
4. После основне школе ишао у уметничку школу. Три месеца радио у столарији као дечко задужен за сликарске рамове
5. Највећи концерт у каријери: пред 300 милиона гледалаца! Као члан групе Deep Purple наступио у спектаклу „Рок и класика" у коме је учествовао и Минхенски симфонијски оркестар. То је преко сателита преношено широм света али, рецимо, никада није приказано у Енглеској!
6. Највише тешкоћа доноси му читање рецензија у музичкој штампи, поготово о себи
7. На концерту у Хамбургу 1981. поломио десну ногу али наставио да пева као да се ништа није догодило
8. Од спорта, највише га занима фудбал. Навија за енглеску екипу Мидлсбороу

9. Од певања добро живи. Сматрају га чак за једног од богатијих музичара. Новинари су утврдили да има четири велике куће
10. У Југославији гостовао у марту 1975. као члан квинтета Deep Purple
11. Он је пре Гилана био у комбинацији за положај певача у Deep Purple (модел 1984) али је понуду одбио пошто не воли Блекмора
12. Куне се да никада није чуо ни једну песму групе Wham!
13. Косу пере свака два дана
14. Ни сам не зна тачан број музичара који су прошли кроз Whitesnake
15. Мисли да је згодан, али не и елегантан

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ...

[illegible]

СВАКА СЛИКА ПРИЧА

Ово је Кептејн Сензибл (Captain Sensible), данас поп звезда. Пре девет година био је човек који је исписивао панк историју. Наиме, његова група Дамнед је прва од свих панк група потписала уговор за издавање плоча, што је веома одјекнуло музичким светом. То им није превише користило јер се никад нису уздигли до висина или значаја својих колега по опредељењу (Sex Pistols, Clash, Stranglers, Jam...). Пошто му је досадило да буде неинтересантан за ширу публику, Кептејн Сензибл је 1983. решио да постане звезда и упустио се у соло каријеру. Врло брзо је постигао успех, али није заборавио панк правило: с времена на времене згрози јавност. Недавно је одлучио да покаже како му се не гади специјалитет - живи инсекти и бубе. Фото-репортер је снимио и побегао.

ФРЕНКИ ДЕРИВАТИ

[illegible] To Hollywood [illegible]

[illegible] To Liverpool" и [illegible] To Washington".

МОЈА ПЕСМА

ЛАЗА РИСТОВСКИ

Можда ми многи неће поверовати, али ја ретко обраћам пажњу на текст неке песме. Обично ме занима музика, аранжман или певање. Ако бих морао да изаберем једну песму чији ми се текст допада, односно који бих ја волео да сам потписао, онда је то „Сањао сам ноћас да те немам" са трећег албума Бијелог дугмета „Ето баш хоћу!" који се појавио крајем 1976. Та песма је поново занимљива захваљујући колекцији Рок балада која је недавно објављена и подразумева избор најлепших спотова „Бијелог дугмета".

САЊАО САМ НОЋАС ДА ТЕ НЕМАМ

Музика и текст: Горан Бреговић

Сањао сам ноћас
да те немам,
да лежим будан на
постељи од снијега
и тихо, тихо, нека
друга жена
моје име дозива кроз ноћ.
Ружан сан.

Видио сам у сну
љиљан бијели
црне коње и
сватове без пјесме,
и тихо, без гласа,
одлазе некуд
неки драги људи. Гдје, а гдје?
Ружан сан.
Хеј, ноћи, стани, зора нек' сване.

УПОЗНАВАЊЕ

МАКЕДОНСКИ ТАЛАС

Крајем прошле године у Скопљу је одржан, трећи по реду, Рок фестивал, на коме су се представиле неафирмисане групе из целе Македоније. За ову манифестацију пријавило се 46 учесника, а после полуфиналних вечери одабрано је десет најбољих. То су: Кора – Скопље, Урбан – Скопље, Хомо сапиенс – Битољ, Бош – Неготин, Луј – Скопље, Инола икс – Скопље, Психо – Скопље, Бадмингтонс - Скопље, Тумба – Куманово и Падот на Византија – Скопље.

Жири је за најбољу прогласио групу Бадмингтонс, а публика се одлучила за Падот на Византија. На неки начин потпуно се поклопио укус жирија и публике, јер обе групе негују сродну музику којој је у основи експеримент. Иначе, део чланова из раније поставе Бадмингтонса се одвојио и формирао Падот на Византија. Бадмингтонси поступају по основним начелима панк силовитости, али су у то унели пуно свог духа и необичних текстова. И сам распоред инструментарија је нетипичан: гитара, електрични клавир и бубњеви. Енергичну свирку публика је брзо прихватила али се ипак определила за Падот на Византија, чија је необичност нешто другачијег типа. Мрачни и до грла закопчани прилично су подсећали на групу Yoy Division, али та некомуникативност није утицала на публику.

Овај фест постао је традиционална смотра најновијих снага македонске рок сцене, а и одлична прилика за све нове групе да се први пут јавно представе широј публици.

СВЕ ПЛОЧЕ

U2

„Boy" (Island, [illegible] 1980)
„October" (Island, октобар 1982)
„War" (Island, март 1983)
„Under a Blood Red Sky" (Island, децембар 1983)
„Unforgettable Fire" (Island, октобар 1984)

НИЈЕ ЗА ПРИЧУ

Чувени реге музичар Боб Марли (Bob Marley 1945–1981) пре него што је 1975. постао познат у ширим размерама имао је иза себе 60 снимљених плоча! Овај податак намерно наводимо пошто код нас влада уверење да „ниси за музику" ако „из прве" плоче не постанеш популаран, бар као „пола Лепе Брене".

УБИСТВЕНЕ МАГЛЕ

ЛОНДОН ЈЕ ДЕЦЕМБРА 1952. ГОДИНЕ ИЗГЛЕДАО КАО УКЛЕТА ВАРОШ. УМИРАЛО СЕ НА УЛИЦАМА

У прве две недеље били су то дани када нисте могли да видите ни своју испружену руку. Опустеле улице биле су идеално место за разне преступнике и крадљивце и њихове мрачне активности. Цео град је личио на гигантску мртвачницу. Ако сте желели да останете читави и безбедни морали сте остати у кући. Била је то мора и изгледало је да ће трајати вечно. Возити кола било је равно самоубиству. Регистровано је на стотине саобраћајних несрећа од којих су неке биле фаталне. Уколико бисте изашли напоље, готово да сте могли ваздух да сечете ножем. Смрад сумпора био је невероватан. Кад год бисте удахнули ваздух гушили бисте се или добијали напад кашља. Изгледа да је у свакој кући понеко умирао, или су му умирали рођаци и пријатељи. Мајке су се бојале да изађу напоље са бебама. Људе који су се разболели – већина од озбиљних бронхијалних сметњи – било је немогуће пребројати. Било је као кад се преживљава мора – нисте могли никуд да идете и ништа нисте могли урадити да се отарасите мука. Једино сте могли да се надате и молите да ћете се једног јутра пробудити и опет угледати небо – изјавио је новинарима један Лондонац.

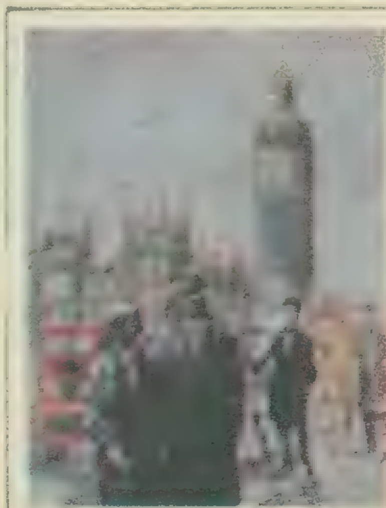
Био је децембар 1952. године. Тек што је британским острвима протутњала епидемија грипа и повукла се вода од поплава које су однеле више од триста људских живота над Лондоном се смркло. Тамни облак који Енглези зову „Пеа Соуперс" или „Густа жута магла" није се подизао пуне три недеље. За милионе људи, Сунце је било угашено. Немирни хладни ветрови не само да нису успевали да растерају маглу већ су помагали да се свуда увуку гасови који су куљали из хиљада димњака.

Лондонце навикле да данима не виде Сунце и деценијама пристале да свесно се трујући плаћају данак животу у великом граду тек после неколико дана је почела да хвата паника. Улице су опустеле, фабрике и продавнице затарабљене, јер људи нису долазили на посао и никоме није падало на памет да било шта купује. Људи су постали добровољни заточеници. Стан је постао једино безбедно место и то само у случају да је човечји организам довољно здрав и јак да се одбрани од отровних гасова. Напољу су се слободно кретали само провалници који нису губили време. Покрадено је неколико десетина хиљада фунти. Грађани који су морали да изађу напоље и успели да преживе различите препреке, били су отписани ако би доживели лакше повреде у саобраћајној несрећи. Екипе хитне помоћи нису могле да стигну, тачније да пронађу пут до места несреће. Изгледало је да је једини посао у граду који није сасвим престао био рад погребног предузећа.

Познати амерички професор Филип Дринкер који је истраживао узроке трагедије утврдио је да је концентрација сумпор-диоксида у магли била 1,3 дела на милион, много нижа од дозвољене у фабрикама у то доба али довољна да отрује не само болешљиве већ и људе који су дотад мислили да су здрави као дрен.

Катастрофа је затекла и британску владу. Парламент је одмах изгласао да се хитно оснује Комитет за испитивање затрованости ваздуха. Комитет је добио широка овлашћења. Посебно је требало да испита, тада готово непостојећи, систем за контролу и филтрирање ваздуха и да пропише нове много строже услове за пречишћавање отпадних материја, да се слична катастрофа никад више не би поновила. Прописи које је донео овај Комитет данас су важећи.

После три недеље магла је почела да се диже, полако. Још спорије нормализовао се живот Лондонаца. Готово у свакој улици било је ожалошћених. Отровна магла убила је више од 4.000 људи, од којих је само двадесетак страдало у саобраћајним несрећама. ***Према књизи „Велике светске несреће"***

ПРОГНАНА МАГЛА

У лондонским парковима птице поново праве гнезда, крзно поларних медведа у зоолошком врту је бело... После изгласавања „Закона чистог ваздуха" (Clean Air Act") у Лондону преко зиме има двоструко више сунчаних дана него раније. Чувена лондонска магла филована смогом готово да је прогнана. Закон чистог ваздуха прописао је увођење централног грејања у све зграде и забрану употребе камина осим ако се ложе скупим бездимним угљем. На све оџаке су постављени филтери и сваки аутомобил мора да има нарочити филтер на издувном лонцу. Потрошња угља је драстично смањена. У Лондону је 1956. године изгорело 3.700.000 тона угља а 1969. само 370.000 тона. Занимљиво је да је због истих разлога употреба угља у Лондону први пут забрањена 1273. године, па 1306...

Илустровао: Драгутин Њежић

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА"

ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ

■ УЧЕСНИКЕ ОЧЕКУЈЕ 20 ПРЕМИЈА И ЈОШ 600 ДРУГИХ ДОБИТАКА ■

Игра ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ није тешка, али је нешто сложенија од сличних игара које је „Политикин забавник" раније имао. За њу вам је потребно стрпљење и добро око. Остало је једноставно. У овом и још три наредна броја „Забавник" ће објавити укупно 16 делова-исечака који, када се правилно сложе, дају 4 целине-сличице. ВАШ ЗАДАТАК ЈЕ да из сваког броја „Забавника" у коме иде игра, исечете делове сличица и сачувате их до краја игре. У броју у коме објављујемо четврти задатак даћемо вам детаљна упутства како да шаљете одговоре.

До тада само сакупљајте исечке!

НЕ ЖУРИТЕ! ПОТРЕБНО ЈЕ ДА САКУПИТЕ 16 ИСЕЧАКА!

ПРЕМИЈЕ

Наградна игра „ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ" доноси вам 10 појединачних и једну колективну премију за десет добитника

1. ЧЕТИРИ ПЕТОДНЕВНА ИЗЛЕТА: РИМ, АТИНА, МАЛТА и ТУНИС
2. ПЕТ ПЕТОДНЕВНИХ ПУТОВАЊА: СПЛИТ, ДУБРОВНИК, ПУЛА, ОХРИД и БРИОНИ. Ових девет путовања обезбедио је за вас JAT – AIR LIFT
3. ЈЕДАН КУЋНИ КОМПЈУТЕР Марке „СИНКЛЕР 48 к" са 10 касета игара и часопис „ВАШ СИНКЛЕР" поклања вам фирма TEAMEDGE Ltd. и „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Ове премије вам поклањају: ЈУГОСЛОВЕНСКИ АЕРОТРАНСПОСРТ И AIR LIFT Београд, ЦЕНТАР ДЕЧЈИХ ЛЕТОВАЛИШТА БЕОГРАД, FIRMA TEAMEDGE Ltd. Importers and Exporters of Computer and Electronic Equipment, London house, 266 fulham road, chelsea, London SW10 и „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" а оне су:

ОСТАЛЕ НАГРАДЕ

Ових 600 вредних и занимљивих награда поклањају вам ЈАТ и ЗАБАВНИК

10 спортских торби
10 „паркер" оловака
10 лопти за плажу
10 заставица са постољем
20 хемијских оловака
50 беџева
100 луксузних агенди
100 привезака за кључеве
10 комплета значака
100 разних значака
150 разних налепница – све са знаком и фирмом ЈАТ-а
9 часописа „Ваш Синклер" и
21 вредно дело југословенских и светских писаца

УКУПНА ВРЕДНОСТ СВИХ НАГРАДА ИЗНОСИ ПРЕКО 80 МИЛИОНА СТАРИХ ДИНАРА

ГДЕ СЕ ПУТУЈЕ

AIR LIFT је ЈАТ-ова агенција за туристичка путовања. Она води Југословене у разне земље и градове света.

Четири највредније награде игре „ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ" су посете ТУНИСУ, МАЛТИ, РИМУ и АТИНИ

Ови правци нису случајно изабрани. Заједничко им је то што се налазе у Средоземљу где блага клима омогућава туристичке посете током целе године. Са друге стране, свако од ових места провлачи се још од памтивека кроз светску [illegible] бићени имати шта да виде и сазнају.

Тунис је држава у северној Африци чији главни град има исто име као и цела земља. Занимљиво је додати да се [illegible] град **Тунис** налази у непосредној [illegible] древне Картагине са којом је ратовао стари Рим [illegible] но после многих покушаја успео да је осв[illegible] пре нове ере.

Малту је лакше упознати јер ова острвска држава има површину од свега 316 квадратних километара и око 330 000 становника [illegible] општине Нови Београд.

У Атини, шетња најстаријим делом града – Акропољем – прилика је да се сазна много о старој Грчкој, њеним споменицима и архитектури, и славним људима древне Хеладе.

Рим је град у који свако жели бар једном да оде. Неко од учесника наградне игре оствариће једну од ових жеља.

ПРАВИЛА ИГРЕ ЗА КОЛЕКТИВНУ ПРЕМИЈУ

За ову премију могу да конкуришу само ученици основних школа. [illegible] игре су иста као и за појединачне награде само што се у овом случају да би могли да конкуришу **удружује по десет ученика једног одељења од** којих сваки треба тачно да реши сва четири задатка. На крају игре удружена група све задатке треба да спакује у коверат и пошаље „Забавнику". Забавников жири ће на крају игре извући срећне добитнике са којима на летовање иде и њихов разредни старешина или учитељ. [illegible] Сви тачни одговори оних који конкуришу за колективну награду а остану у бубњу конкуришу за појединачне награде.

Ова награда може да се искористи од 5 до 13 августа [illegible] Политикин забавник".

У ДРУШТВУ ЈЕ ЛЕПШЕ И ЗАБАВНИЈЕ

Као што видите, једна од премија ове наградне игре је и **10 14-дневних летовања у Митровцу на Тари** – једној од најлепших планина Србије. Ову вредну награду „Забавниковим" читаоцима – ученицима основних школа поклања ЦЕНТАР ДЕЧЈИХ ЛЕТОВАЛИШТА БЕОГРАД.

Ова велика дечја установа има седам одмаралишта и то два на планинама – **Митровац на Тари и Станишинци на Гочу** и четири на мору – **Јелса и Хвар на Хвару, Јакљан код Дубровника, Млина на Брачу и Промајна код Макарске.**

За протекле три деценије одмаралишта су постала велике школе другарства. Овде је све подређено деци, њиховом безбрижном одмору и забави. Поред летовања и зимовања сви објекти су опремљени и за извођење наставе у природи, за прихватање ђачких екскурзија и климатско лечење.

„Забавник" ће и у наредним бројевима писати овим својеврсним школама у којима се, између осталог, учи много више од онога што се чује у учионици.

КОЛЕКТИВНА ПРЕМИЈА

ДЕСЕТ ЧЕТРНАЕСТОДНЕВНИХ ЛЕТОВАЊА У МИТРОВЦУ НА ТАРИ „Забавниковим" читаоцима – ученицима основних школа поклања ЦЕНТАР ДЕЧЈИХ ЛЕТОВАЛИШТА БЕОГРАД

КУПОН БРОЈ

Реј Бредбери

ЈА, ТИ И ЦИМ

ЗАР НЕ БИ БИЛО ЛЕПО КАД БИСМО СЕ СУТРА УЈУТРО ПРОБУДИЛИ И УСТАНОВИЛИ ДА ЈЕ ЦЕО СВЕТ НЕСТАО И ДА СВЕ ПОЧИЊЕ ИЗ ПОЧЕТКА

■ ■ ■

Дан је био свеж и тако леп како само може да буде тамо где трава расте, облаци се прегањају а лептири поигравају над земљом. Тишина и звук мешали су се и претапали једно у друго. Пчеле су у ројевима попут златне кише падале на латице цветова. А тамо где се таласање брда претварало у таласање мора лежала је, као нека граница, зарђала железничка пруга.

Изненада, ове шине којима већ годинама није прошао ниједан воз почеше да подрхтавају. Треперилe су све јаче и јаче док се најзад иза окуке није појавила дресина чија је бука мотора нарушавала потпуну тишину. На малим колима која су се некада употребљавала за радове на прузи седели су заштићени од сунца малим кровом човек, жена и њихов седмогодишњи син и радознало гледали око себе.

Одједном, машина стаде.

– Нестало је горива – рече човек и, уздахнувши, извади резервну канту из једног сандука те поче да сипа из ње у резервоар. Његова жена и син седели су мирно и слушали пригушено брујање природе.

– Море је дивно, зар не?

– Свиђа ми се – рече дечак.

– Хоћемо ли мало да се одморимо? Колико смо данас прешли?

– Мање од сто педесет километара – рече човек. – Али, ако будемо журили, нећемо видети ништа. У Монтреј можемо стићи и сутра, а у Пало Алто прекосутра.

– Ура! Значи, остајемо! – узвикну дечак.

Жена је скинула велики сламни шешир откривши своју златну косу. Толико су се дуго возили у климавим колицима да им се покрет већ био уткао у тела и сада кад су стали осећали су се чудно.

– Да једемо!

Дечак и жена већ су седели крај стољњака распростртог на обали кад им се човек придружио. Имао је на себи одело и кравату, као да је очекивао да ће неког срести. Пошто је разделио сендвиче и извадио поврће из конзерве, разлабавио је кравату и скинуо сако, непрекидно се осврћући као да је био спреман да га, ако устреба, поново обуче.

– Јесмо ли сами, тата? – упита дечак преко залогаја.

– Јесмо.

– И нигде, баш нигде никога нема?

– Нигде.

– Зашто ме то стално питаш? Није било тако давно да не бих могао да се сетим: само пре неколико месеци.

– Кад се напрегнем, сећам се. Шта се десило са свима њима?

– Не знам – одговори човек.

Говорио је истину. Када су се једног јутра пробудили, свет је био опустео. Рубље код суседа је, додуше, још висило на конопцу, пред кућама су били паркирани аутомобили, али се није чуо уобичајени жагор нити је хучао градски саобраћај.

Претходне вечери човек је седео са женом на веранди испред куће када су му донели вечерње издање новина. Не усуђујући се ни да погледа наслове, рекао је:

– Питам се када ће се бог коначно уморити и збрисати нас с лица земље.

– Предалеко смо отишли – сложила се жена. – Какве смо будале сви ми!

– Зар не би било лепо – он запали лулу и одби један дим – када бисмо се сутра ујутро пробудили и могли да установимо да је цео свет нестао и да све почиње из почетка?

– Кад би овог тренутка то могао да постигнеш притиском на дугме, би ли то учинио?

– Мислим да бих – рекао је. – Али, да не буде никаквог насиља, да једноставно нестану. Да остане само земља, море и ствари које расту, као што су цвеће, трава и воћке. Наравно, и животиње, и њих бисмо оставили. Све осим човека који лови кад није гладан, једе пуног стомака и који је зао кад га нико не дира.

– Наравно – насмешила се жена – и ми бисмо остали.

– Да, то бих волео – маштао је човек. – Замисли, био би то највећи летњи распуст у историји. Само ја, ти и Цим. Не бих задржао ни кола, изабрао бих неки старински начин путовања... Понели бисмо само пуну корпу сендвича и три боце оранжаде. Уз пут бисмо се снабдевали из празних радњи по пустим градовима...

Седели су дуго без речи, а између њих су лежале пресавијене новине.

Коначно, она проговори:

– Зар не бисмо били усамљени?

И тако је сутрадан освануло јутро новог света. Пробудили су се међу меким звуцима земље која је сада била само једна велика долина и чији су градови већ почели да тону у коров. Открили су то са необичним миром, можда због тога што им је већ дуго било доста градова и што су имали толико лажних пријатеља.

Доручковали су, не будећи дечака, а затим је муж рекао:

– А сада, да видимо шта треба да предузмем.

– Да идеш на посао, шта би друго?

– Ти још не верујеш? – насмејао се. – Нема више посла, нема шефових косих погледа. Изишли смо из глупог уобичајеног живота и више се никад нећемо вратити у њега. Дођи!

И он је поведе у шетњу пустим градским улицама.

– Нису умрли – говорио је. – Само су нестали. Да видимо шта је са другим градовима.

Илустровао Михајло Ђоковић Тикало

Ушао је у једну телефонску говорницу и позвао Њујорк, Чикаго, Сан Франциско... Нигде одзива.

– Да, сви су нестали осим нас – рече жена. – Чудно, требало би да ми је жао, а ја сам тако срећна!

– Зашто би требало да ти је жао? Ништа се страшно није догодило. Нису се мучили. Сада ником ништа не дугујемо. Једино смо дужни да будемо срећни. Помисли: тридесет година среће!

– Мораћемо имати још деце!

– Зар да обновимо људску врсту? Не, нека Џим буде последњи. А када и он нестане, нека коњи и краве, веверице и инсекти преузму свет. Они ће знати шта с њим да учине. Једнога дана ће, можда, нека друга врста, способна да усклади природно осећање среће са исто тако природном радозналошћу подићи нове градове, ни налик на наше – и преживеће. Толико. А сада, ко ће пре до куће! – И они потрчаше што годинама већ нису чинили.

Жена и дечак вратили су се из шетње обалом са великим влажним каменчићима. Човек их је сачекао, овога пута без сакоа и кравате. Сели су и отворили боце са оранжадом. До ноздрва им је допирао мирис растопљеног катрана с пруге, помешан с дахом мора који је доносио ветар. Човек лако удари по мапи која му је стајала на коленима.

– У мају ћемо бити у Сакраменту, а онда крећемо према Сиетлу. У јулу смо у Вашингтону – то је тамо најбоље доба године. Затим, опет на југ...

Дечак, коме је ово било досадно, отрча на обалу и стаде да баца каменчиће у воду правећи „жабице".

– Затим у Флориду – настављао је човек. – Њујорк у јуну. Лето у Чикагу. Наредне зиме, можда Мексико Сити? Ићи ћемо где год нас пруга буде водила. Ако и не знамо где води, свеједно, ићи ћемо да то утврдимо. А онда ћемо једне године кренути низ Мисисипи. Увек сам то желео! Довољно за читав живот...

Изненада ућута. Покушао је да склопи мапу, али пре него што је то успео да учини једна суза му склизну низ образ и паде на њу.

Жена га ухвати за руку. Он је чврсто стеже, затвори очи и рече:

– Како би било лепо кад бисмо сада заспали и сутра ујутро нашли све како је било! Све лудости, сву буку, сву мржњу, све кошмаре, покварене људе и глупу децу, сву збрку, сву наду, жељу и љубав!

За тренутак је остала непомична, а затим полако климнула главом.

Тада се обоје тргоше. Јер, поред њих је ко зна већ колико стајао дечак и држао у руци празну боцу од оранжаде.

Његово лице било је бледо.

– Тата – рече – ни ти немаш с ким да се играш!

Жена заусти да нешто каже, а човек пружи руку према дечаку. Дечак устукну:

– Ви, ви, ви сте глупи, глупи! – А затим потрча ка океану, седе на обалу и поче да плаче.

Жена хтеде да устане, али је муж спречи:

– Пусти га! – рече.

Дечак изненада престаде да плаче. Сада је писао нешто на листу папира. Савио га је и стрпао у боцу од оранжаде, а онда ставио запушач. Замахнуо је и боца је полетела кроз ваздух.

„Шта ли је то написао?" – питала се жена.

После дугог времена вратио се и стао пред родитеље посматрајући их. Лице му није било ни тужно ни радосно, поглед ни светао ни мрачан већ нека чудна мешавина свега тога. Преко његових рамена видели су боцу која се њихала у води и пола губила из вида.

„Је ли написао оно што је чуо да смо пожелели?", питала се поново жена. „Или можда нешто друго, нешто сасвим своје? Можда је пожелео да сутра, кад се пробуди, буде потпуно сам, без мајке и оца, без глупих одраслих људи са њиховим глупим жељама и да потпуно сам настави вечито путовање кроз дивљину континента?"

Тражила је одговор у његовим очима, али га није нашла. А није се усуђивала да пита.

– Време је за покрет – рече отац.

Попели су на дресину корпу са храном и ставили дечакову гомилу шкољки на дашчани под. Жена је наместила свој сламни шешир, а човек везао кравату и обукао сако. Кренули су. Са клупе на којој су седели, посматрали су океан у коме се још видео одблесак боце.

– Да ли је довољно пожелети? – питао је дечак.

– Некад и превише – рече отац.

Дечак је одсутно климнуо главом. Затим се окренуо у правцу из кога су кренули.

Ускоро су међу брдима нестали жена, човек и дечак. Шине престадоше да подрхтавају и прашина од рђе која је поскакивала по њима слеже се.

Море је гласно шумело.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ТРИ ДОБИТНИКА НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ

1

ВОДОРАВНО:

1) превремен, 4) познато дело Ђованија Бокача, 12) страно женско име, 14) германско племе, 15) није болестан, 16) презиме француског књижевника и академика, добитника Нобелове награде за књижевност 1952. године, аутора романа „Генитрикс", „Тереза Декеру" и драма „Асмодеј", „Ватра на земљи" и др. (Франсоа), слика 3, 17) путарина, цестарина, 19) гласно плакати, 20) особа која неправедно испашта, 23) извући неку корист, 24) острвска држава у Европи, 26) једини примерак, оригинал, 27) врста минерала, садра, 30) уређај за подмазивање возила, 32) острвље крај Нове Гвинеје, 34) негација, 35) река у Аустрији, притока Дунава, 36) држава у западној Африци, 41) становница државе у Азији, 42) реуматично обољење.

УСПРАВНО:

1) размрскати, раздробити, 2) презиме нашег књижевника, добитника Нобелове награде за књижевност 1961. године, аутора романа „На Дрини ћуприја", „Травничка хроника", „Госпођица", „Проклета авлија" (Иво) слика 1, 3) презиме чилеанског песника, најрепрезентативнијег савременог лиричара Латинске Америке, добитника Нобелове награде за књижевност за 1971. годину, аутора дела „Двадесет љубавних и једна очајна песма", „Покушај бесконачног човека", „Шпанија у срцу", „Општа песма", „Грожђе и ветар", „Елементарне оде" (Пабло) слика 2, 4) пружати, уручивати, 5) француски књижевник (Албер), 6) продужетак, наставак (франц.) 7) такса за мерење, 8) позната телевизијска награда у свету, 9) совјетски песник, декабрист (Владимир), 10) лична заменица, 11) ниједна особа, 13) украсна биљка, 18) равномерно кретање, 21) група бојних отрова, 22) дрвенаста биљка, 25) мушко име, 26) однети одузети, 28) знак за иридијум, 29) планински лав, кагуар, 31) француска филмска глумица (Жирардо), 33) већа војна јединица, 37) иницијали нашег глумца Налиса, 38) знак за радијум, 39) прво и последње слово ћирилице, 40) узвик весеља.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) ОРАНГУТАН, 10) ПКБ, 13) перионица, 14) оле, 15) рит, 16) рото папир, 18) Озирис, 20) У'Тант, 21) бб, 22) оличеност, 25) аорта, 27) Аристид, 29) трак, 30) Абот, 31) Иса, 32) иновирати, 34) Тм, 35) онагери, 36) сова, 38) пси, 39) он, 40) кактус, 42) откорачити, 43) ДК.

ОДВАЈКАДА ЉУДИ ЉУБЕ СВОЈЕ ЗУБЕ

Илустровао Зоран Јовановић

Људи су чистили зубе много пре него што су измишљени четкица и паста, још у доба када се прибор за одржавање хигијене зуба састојао од истуцаног песка или камена пловућца и тај прах мешао с медом и уљем. Нека древна племена чистила су зубе трљајући их кором лешниковог дрвета или лешниковим гранчицама. Данас многи зубари препоручују лешникову кору и уље за оболеле десни и слузокожу уста.

За време владавине енглеске краљице Елизабете I уста и зуби испирали су се вином. Посетилац енглеског двора из Немачке забележио је да су краљичини зуби били „црни од прљавштине и покварени"

Док је у „цивилизованој" Европи владас хигијенски мрак, истраживач капетан Кук запазио је, и унео у свој дневник, да Полинежани редовно чисте зубе рибљом крљушти јер им рибље уље јача десни.

Роми су некада давно одржавали белину зуба уз помоћ јежеве масти и мало соли, а путник Џорџ Бороу је записао да шпански Роми негују зубе мешавином меда, сирћета и разних трава

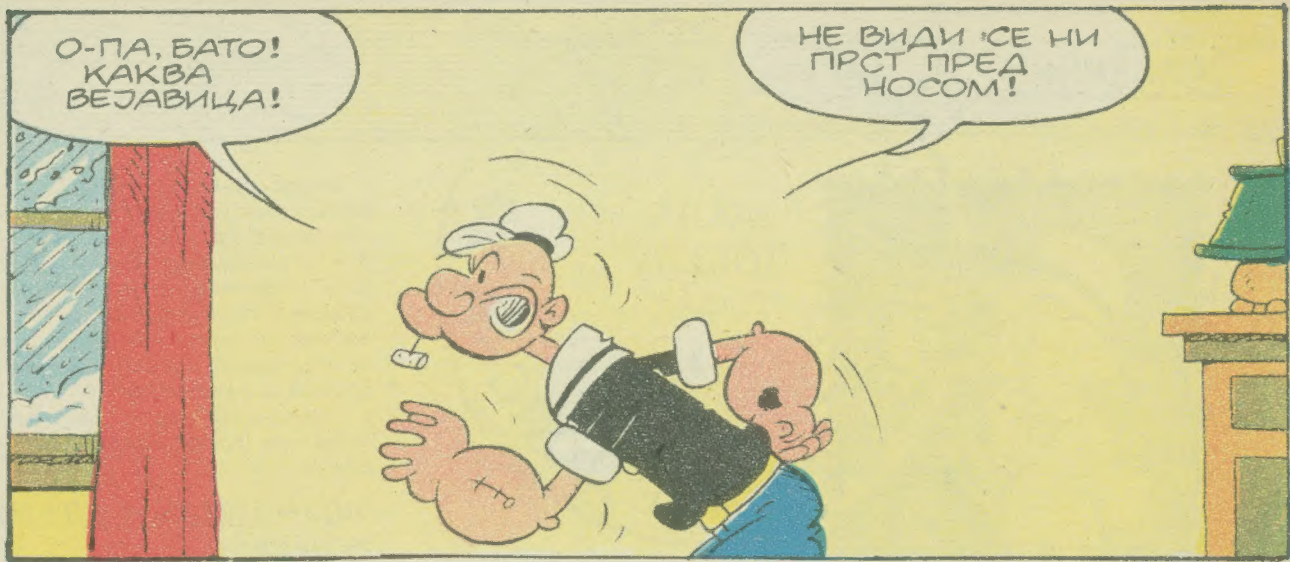
Тачно је и оно што се одувек у народу верује – да воће чисти зубе и даје мирисан дах. Код нас је то јабука, код Италијана бресква. Пошто поједу бресквy, наши суседи неколико минута котрљају у устима коштицу да би очистили зубе.

Каубоји с Дивљег запада, познати кицоши, неговали су блистав осмех мешавином меда и барутског праха.

Чувени староримски песник Овидије сматрао је да заљубљени никако не треба да чисте зубе једно пред другим, док је један други песник, напротив, тврдио да је љубав и прати зубе истом четкицом.

Биће да је, ипак, Овидије био у праву. **Б. Д.**

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

О-ПА, БАТО! КАКВА ВЕЈАВИЦА!
НЕ ВИДИ СЕ НИ ПРСТ ПРЕД НОСОМ!

ОВАКВУ ВЕЈАВИЦУ НИСАМ У ЖИВОТУ ВИДЕО!
И ЈА! ЗАР НИЈЕ ДИВНО!

ДИВНО!
НАРАВНО! ЗАТО ШТО СУ СВИ У ГРАДУ ЗАВЕЈАНИ!
?
?

!
ПРВИ ПУТ У ЖИВОТУ МОГУ МИРНЕ ДУШЕ ДА ИЗНЕСЕМ ПЉЕСКАВИ-ЦЕ **САМО** ЗА НАС!

ПОПАЈЕ! ПОГЛЕДАЈ НАПОЉЕ!
ТАКО МИ МОЈЕ „САЛИВЕ"...

НЕ ВРЕДИ! НЕ МОГУ ДА ЈЕДЕМ КАД САМ ГА ВИДЕО...
?

У РЕДУ, ПЕРО, МОЖЕШ УЋИ КОД НАС!
ЊЕГА **НИ СНЕГ** НЕ МОЖЕ ДА ЗАУ-СТАВИ!
2-19
BUD SAGENDORF

БЕОГРАД
11001
МАКЕДОНСКА 29

МАЛА ПОШТА
П.ФАХ
124

БОСА БАЛЕРИНА

Често ми ништа друго не преостаје него да се читавој тој ситуацији од муке смејем. О чему је реч.

Играм балет већ пет година (балетска школа „Луј Давичо" отворила је огранак на Новом Београду). Све то време муку мучим, заједно са својим родитељима, да набавим

себи патике. Наравно, иста мука мучи и све моје другарице. Нема ни оних меких, за вежбу, а ни тврдих (шпиц) патика. Набављала сам их преко неких пријатеља из Совјетског Савеза и са других страна али и сами можете да претпоставите да то није увек могуће и прилично је мучно неког тиме обавезивати.

Реците ми шта да радим, где да набављам патике?

АЛЕКСАНДРА ЗЕЧЕВИЋ,
Јурија Гагарина,
11070 Нови Београд

На жалост, не можемо да те обрадујемо. У обућарској радионици Народног позоришта у Београду, рекли су нам да они заиста не могу да помогну. Кад задовоље све потребе позоришта које се не ограничавају само балетским патикама (у радионици се израђују и све ципеле за глумце) не остане им много времена да праве патике и за продају. Мораћеш да се сналазиш као и до сада.

УВЕК НА ТРАГУ

Чуо сам да постоје пси крвоследници, али о њима не знам ништа одређеније. Молим те да објасниш каква је то раса.

ХУСЕИН ХАСАНЕФЕНДИЋ
74000 Добој

Крвоследници вероватно потичу од паса водича који су се некада користили у хајкама: њихов задатак је био да помоћне псе лагание грађе наводе на траг дивљачи. Због њиховог изузетног њуха, касније су се користили искључиво за трагање за рањеном дивљачи. Међутим, пошто тражење по крвном трагу често траје и неколико часова, нарочито у планинским пределима, показало се да су овакви пси за то исувише тешки и спори. Зато су укрштани с лакшим и покретљивијим гоничима велике издржљивости. Тако су настале разне расе крвоследника, паса чијем њуху не може да избегне ништа што иза себе оставља траг крви.

Данас су најпознатије две пасмине крвоследника: хановерски и баварски. Први је укрштањем настао у Јегерхофу, Харцу и Солингену. Средње је величине, издуженог тела и врло снажан. Баварски крвоследник је врло успела мешавина доброг њуха, снаге, брзине и издржљивости. Нижи је и лакши од свог хановерског сродника, врло покретљив и поуздан.

ЧИТАМ ЗАБАВНИК, ШТА ИМА ТУ ЧУДНО?

Читалац сам Забавника већ тридесетак година. Читао сам га као дечак и читам га и сада, са седим власима у коси. Понекад

ме другови и синови дирају због тога: кажу да је Забавник само за децу и сл. Али, мени је одмор кад петком, враћајући се из „шихте", купим Забавник и натенане га читам после ручка. И тако, из године у годину. Па велим: ако је Забавник мој пријатељ, а јесте, могу нешто и да га замолим. Је л' тако? А ево о чему се ради:

За једног од мојих синова, дванаестогодишњег Џемала, кажу да брани „к'о Беара". Волим фудбал, чуо сам за Беару, али никада га нисам гледао и не знам како је бранио. Молим те, напиши нешто о њему. Исто желе и мој Џемал и његова браћа и кажу да ће сви бити што им је и отац – рудари.

ХАШИМ МУЈКАНОВИЋ
75273 Бановићи

Пре тридесет и две године, 1953, на чувеном лондонском стадиону „Вембли" изабрани тим ФИФЕ (Међународне фудбалске федерације) је играо против репрезентације Енглеске, земље где је рођен савремени фудбал и тада једне од најјачих фудбалских сила. Гол ФИФЕ бранио је двадесетпетогодишњи Владимир Беара, голман сплитског Хајдука. Публика је одмах запазила стаситог, црнокосог голмана. Резултат ове утакмице био је 4:4, а јунак меча Владимир Беара. Енглеске новине назвале су га тада „летећи Владимир", јер је Беара чудесно летео из угла у угао и спасао свој тим од пораза.

Иначе, Владимир Беара је рођен 1928. у Зелову код Сиња. Заслужни је спортиста Југославије и један од најбољих голмана света свих времена. Од 1947. до 1955. играо је у Хајдуку, од 1955. до 1960. у Црвеној звезди, а затим бранио у Ахену и Келну, СР Немачка. Учесник је Олимпијских игара 1952. и три Првенства света: 1950, 1954. и 1958. За десет година, од 1950. до 1960. гол репрезентације Југославије бранио је 60 пута.

ЦРНА СУДБИНА

Из свега што сам до сада прочитао о робовима нисам сазнао како су у 15. веку, пре доласка Португалаца, живели црнци западне Африке и зашто су баш њих нападали и претварали у робове?

АНДРЕА ЗЕЛИЋ
Оток Пашман

Окупљени у групе од по стотинак људи на челу са поглавицом, црначка племена у области између реке Сенегал и Анголе, вековима су се навикавали на сурову природу у којој је само борба обезбеђивала опстанак. За њих је природа била божанство а не дело неког божанства. Њихов друштвени живот био је заснован на братству и демократији. Волели су децу, поштовали претке. Говорили су

бар две стотине различитих дијалеката, али су се најчешће споразумевали мимиком. За своје уметничко и религијско изражавање користили су музику, игру и резба-

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Марија Виријевић, Чачански батаљон 24, 32000 Чачак – има 11 година, сакупља разгледнице и папирнате лутките, воли музику и рукомет.

Славко Петлеванij, Економическаја 5/28, 310072 Харков, СССР – има 26 година, сакупља разгледнице, поштанске марке и омладинске часописе, зна српскохрватски.

Рифат Папић, Породице Фахт 12, 71000 Сарајево – има 21 годину, воли панк и рок.

Тања Јакшић, Владимира Назора 28, 54551 Белишће – има 15 година, воли музику и спорт (посебно пливање), сакупља украсна писма.

Дражен Миклић, Циглана 7, 43361 Калиновац – има 13 година, воли спорт и музику, сакупља поштанске марке.

Лејла Ђурошевић, Младе Босне 29а, 71210 Илиџа – воли спорт и музику, сакупља значке и поштанске марке.

Марија Зрњевић, Булевар ЈНА 174/101, 11000 Београд – има 14 година, сакупља салвете и значке, воли забавну музику.

Тања Божић, Железничка 199, 11234 Рипањ – има 14 година, воли спорт и музику.

Марта Шкаламера, 27. марта 41, 11000 Београд – има 15 година, жели да се дописује са вршњацима из земље и иностранства.

Бригита Блаж, Војводе Степе 34, 23274 Бочар – има 14 година, воли све што воле млади.

рење. Нека племена неговала су ритуал приношења људских жртава, због тога јер су веровали да око њих владају натприродне силе које треба умирити. Бавили су се и магијом, јер су се у ствари веома бојали смрти...

У очима Европе 15. века, они који су и тада водили сиромашан и тежак живот и уз то веома кратак, далеко од утицаја хришћанства, изгледали су примитивни и недруштвени. Укратко – дивљи. Ондашњи папа Никола V сматрао је да све пагане, „непријатеље Христа", који живе између рта Бождор, на југу, и обала Гвинеје, на северу, треба похватати и поробити... Зато су једрењаци Португала били украшени великим крстовима.

Лажно настојање да се несрећни црни народ цивилизује веома брзо уступило је место чистој трговини – започео је срамни период правог дивљаштва.

МЛАДОЖЕЊА МЛАДИ ПОКАЗУЈЕ РЕП

Зашто паун шири реп?

ЗОРКА ПАУНОВИЋ
54321 Петловац

„Паун се увек наслађује лепотом свога репа што га шири око себе попут точка, а својим крештањем скреће на себе пажњу животиња

у близини", записао је о овој необичној птици Леонардо да Винчи, која је у Европи била позната много пре великог сликара. Наиме, сматра се да је паун из југоисточне Азије, своје природне постојбине, пренесен у Европу у време Александра Великог. Од тада је честа инспирација сликара и песника, који га, због шепурења, приказују као симбол сујете. Међутим, паун се не шепури из сујете, већ због сасвим других разлога.

Иако је врло упадљив по свом изразито лепом перју и исто тако изразито ружном крештању, мужјак пауна вероватно не би привукао ни једну, мада много неуглеђнију женку, да не шири свој лепезасти реп са око четири стотине кружних украса врло сличних оку. Кад жели да примами женку, паун рашири крила и разастрне реп, при чему њише тело тамо-амо, изводећи такозвани свадбени плес. Али, то не значи да је свадба већ уговорена. Церемонија удварања пропраћена је продорним крештавим криковима који не само да примамљују женку, већ означавају да је овај лепотан заузео одређену територију. Раширивши реп у заносну лепезу, мужјак женки не окреће главу, већ задњи део свог крупног тела. Уколико је пауница спремна да са њим има потомство, оптрчаће тај велики круг и посматрати удварача с предње стране, одакле су пера и „очи" на њима упадљивија и лепша. Кад женка стане пред њега, младожења сасвим добро зна да она пристаје да буде његова млада. Игра се понавља неколико пута, да би се будућа супруга на крају привикла на његову близину.

ОБРАДОВАЛА СИ НАС, МАРИЈА!

Желим да ти напишем неколико обичних речи које за мене много значе и које ће, можда, обрадовати и тебе. Имам једанаест година, твој сам редован читалац и жеља ми је да и ти и твоји читаоци знате да ме сваки број Забавника радује.

Волим те и волећу те увек – ако те то радује.

МАРИЈА ВИРИЈЕВИЋ
Чачанског батаљона 24
32000 Чачак

Марија, твоје нас писмо радује. У мноштву разних писама у којима нам се обично нешто замера, дошло је ово твоје које нам казује да наш труд није узалудан.

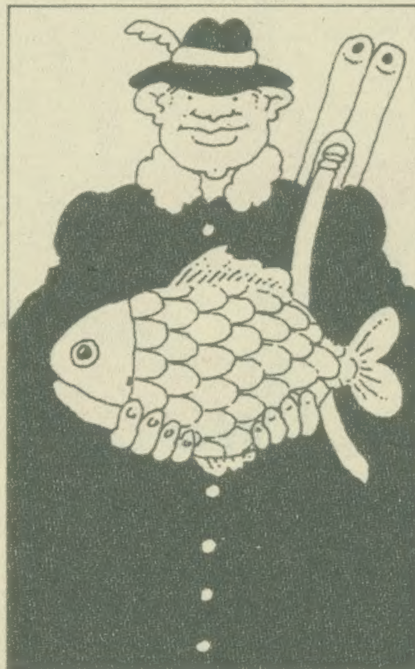
ХИЉАДУ НАЧИНА

Хоћу да будем риболовац. Моја старија браћа ме називају незналицом. Помози ми Забавниче, хоћу да знам на шта се све лове рибе.

ПРЕДРАГ МАТИЋ
34000 Крагујевац
Светозара Марковића 105

Рибе се не пецају само на црва, глисту, ваљак, мушицу, кедер... Познато је да се неке рибе могу

примамити ноћу помоћу упаљених рефлектора (на ферал, на свићу како се то каже у Далмацији). Норвешки научник Јенс Балхен недавно је утврдио да лососи и многе друге рибе реагују на подводне звучне сигнале. Блахен је успео тако да издресира рибе: кад чују одређене сигнале оне се скупе у јато и крећу ка месту где их чека храна. Ихтиолог сматра да се помоћу музичких инструмената може организовати масован лов на рибе.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР Издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови Савета из редакције: Влада Булатовић Виб, Вера Смиљанић, Диего Варагић, Мирјана Маринковић, Душан Глушац и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$ 29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 76.–
ШВЕДСКА	Шкр. 225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.–

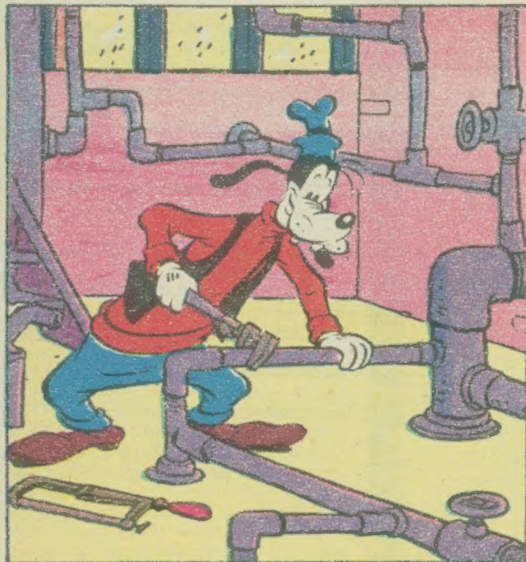
Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

Насловна страна:
Ненад Мирковић

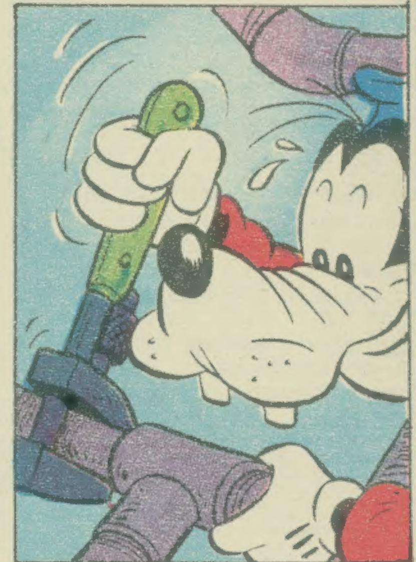

WALT DISNEY
МИКИ

ДВЕ ХИЉАДАРКЕ?
АХА... И ТО ЈЕ МАЛО ЗА ОВАКВУ СТАРУДИЈУ!

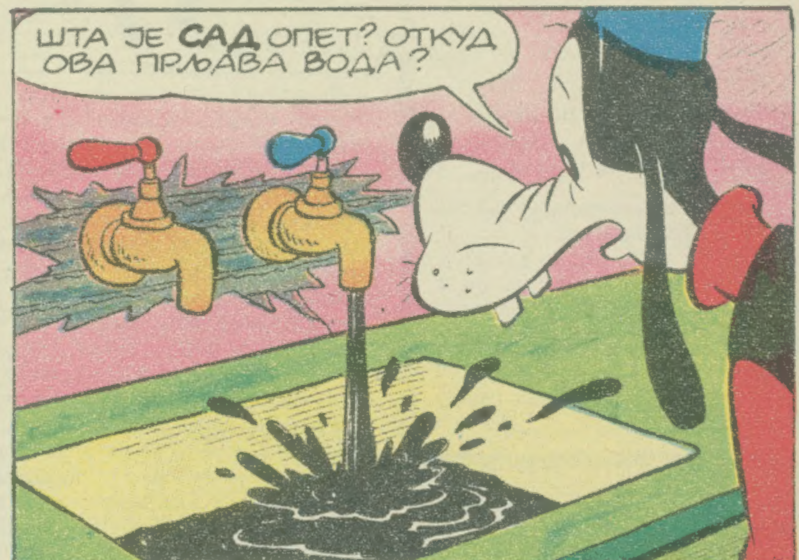

НИСАМ НИ ЈА БАШ СИСАО ВЕСЛА... СРЕДИЋУ ТО САМ!
ОТПАД ВОДОИНСТАЛАТЕРСКОГ МАТЕРИЈАЛА

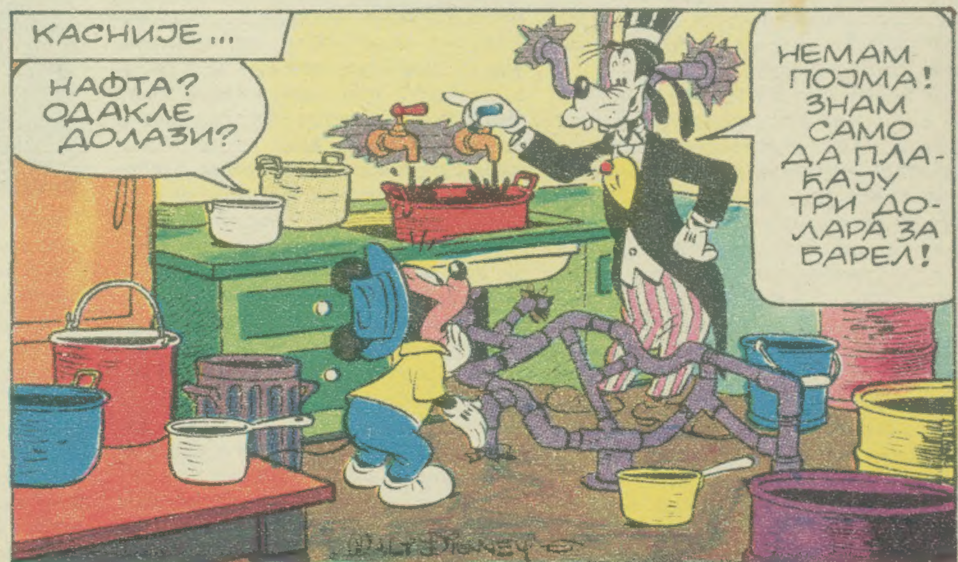

ИСТИНА, БИЋЕ МАЛО ВИШЕ ЦЕВИ, АЛ' БАР НЕЋЕ ДА ЦУРИ!

А САДА ЈЕ НА РЕДУ СВЕЧАНО ПУШТАЊЕ У РАД!

ШТА ЈЕ САД ОПЕТ? ОТКУД ОВА ПРЉАВА ВОДА?

МАСНА ЈЕ И ИМА ЧУДАН МИРИС!
ШМРК! ШМРК!

КАСНИЈЕ...
НАФТА? ОДАКЛЕ ДОЛАЗИ?
НЕМАМ ПОЈМА! ЗНАМ САМО ДА ПЛАЋАЈУ ТРИ ДОЛАРА ЗА БАРЕЛ!
WALT DISNEY